

Hoge Raad
voor de Justitie
Conseil supérieur
de la Justice

BIJZONDER ONDERZOEK

“KELK”

VERSLAG GOEDGEKEURD DOOR DE ALGEMENE
VERGADERING VAN DE HOGE RAAD VOOR DE
JUSTITIE OP 15 APRIL 2024

BIJZONDER ONDERZOEK « KELK »

Verslag goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie op 15 april 2024.

Er bestaat ook een Franse versie van dit verslag.

Il existe aussi une version française du présent rapport.

U kan dit document raadplegen of downloaden op de website van de Hoge Raad voor de Justitie.

www.hrj.be

INHOUD

1. Algemene beschouwingen	1
1.1. Aanleiding voor het bijzonder onderzoek	1
1.2. Context van het bijzonder onderzoek	1
1.3. Doel en grenzen van het bijzonder onderzoek	2
1.4. Methodologie en verloop van het bijzonder onderzoek	3
1.5. Beknopt Overzicht van het onderzoek "Kelk"	5
1.5.1. Voorafgaand aan het gerechtelijk onderzoek "Kelk"	6
1.5.2. Het eigenlijke gerechtelijk onderzoek "Kelk"	7
2. Vaststellingen en analyse	10
2.1. Zijn alle etappes van het onderzoek verlopen volgens de regels van het wetboek van strafvordering?	10
2.1.1. Voorafgaand aan het aanvatten van het opsporingsonderzoek	10
2.1.2. Het aanvatten van het opsporingsonderzoek	12
2.1.3. Het vatten van de onderzoeksrechter	13
2.1.4. De eerste reeks huiszoekingen	14
2.1.5. De uitbreidende vordering van 25 juni 2010	17
2.1.6. De opheffing van het embargo door de federale procureur	17
2.1.7. De reactie van het aartsbisdom Mechelen-Brussel en kardinaal Danneels op de huiszoekingen en inbeslagnames	19
2.1.8. Het initiatief van het parket-generaal	20
2.1.9. De procedure voor de KI die aanleiding geeft tot het arrest van 13 augustus 2010	22
2.1.10. De procedure voor de KI die aanleiding geeft tot het arrest van 9 september 2010	26
2.1.11. Inzage door mr. Van Steenbrugge van de in beslaggenomen stukken in oktober 2010	28
2.1.12. Verzoeken tot wraking tegen de onderzoeksrechter van oktober en december 2010	30
2.1.13. De zogenaamde abrupt-pv's van de FGP Brussel van december 2010	31
2.1.14. Arresten van de KI van 22 december 2010	32
2.1.15. Voortgang van het onderzoek onder onderzoeksrechter 2 (als plaatsvervanger van onderzoeksrechter 1)	33
2.1.16. De coördinerende rol van de federale procureur en de beslissing tot federalisering van het onderzoek	34
2.1.17. Het arrest van de KI van 29 november 2011	37
2.1.18. De tweede reeks huiszoekingen	38
2.1.19. Het arrest van de KI van 18 december 2012	38
2.1.20. De verdwenen processen-verbaal	39

2.1.21. Het arrest van de KI van 20 maart 2014	43
2.1.22. De opeenvolging van onderzoeksrechters.....	47
2.2. Zijn er “clandestiene zittingen” gehouden?.....	48
2.3. Zijn de belangrijkste stukken uit het in beslag genomen archief van het aartsbisdom op onrechtmatige wijze teruggegeven aan het aartsbisdom of verdwenen?	49
2.4. Heeft de katholieke kerk druk uitgeoefend op het gerecht om de procedure te beïnvloeden?	51
2.5. Heeft het gerecht, onder druk van de katholieke kerk, moedwillig de procedure gedwarsboomd of een doofpotoperatie gevoerd?	52
2.6. Kent de strafprocedure een ongewoon lang verloop?	53
3. Aanbevelingen	58
3.1. Aanbevelingen m.b.t. het Openbaar Ministerie	58
3.2. Aanbevelingen m.b.t. het federaal parket	60
3.3. Aanbevelingen m.b.t. de rechtbanken en hoven en, in beperkte mate, het Openbaar Ministerie	61
3.4. Aanbevelingen m.b.t. het gerechtelijk onderzoek	62
3.5. Aanbevelingen van algemene aard	63
3.6. Aanbevelingen m.b.t. de HRJ	64
4. Besluit	65
5. Bijlagen	67
5.1. Tijdslijn	67
5.2. Lexicon	69

1. ALGEMENE BESCHOUWINGEN

1.1. AANLEIDING VOOR HET BIJZONDER ONDERZOEK

In de tv-documentaire *Godvergeten* (uitgezonden door VRT CANVAS in september 2023) getuigden verschillende slachtoffers en familieleden over seksueel misbruik dat zij in hun jeugd hebben ondergaan door katholieke geestelijken. Deze documentaire heeft veel media-aandacht teweeggebracht.

Zowel in de documentaire als in de marge daarvan hebben advocaten van burgerlijke partijen zware kritiek geuit op het verloop van het onderzoek "Kelk". Het vertrouwen van een gedeelte van de bevolking in Justitie bleek ernstig geschokt te zijn.

De Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) werd opgericht om te waken over de goede werking van Justitie opdat de bevolking haar vertrouwen in Justitie kan behouden. Op 5 oktober 2023 heeft de verenigde advies- en onderzoekscommissie (VAOC) van de HRJ daarom beslist om, conform artikel 259*bis*-16 van het Gerechtelijk Wetboek, een bijzonder onderzoek te starten.¹

1.2. CONTEXT VAN HET BIJZONDER ONDERZOEK

Het gerechtelijk onderzoek "Kelk" is momenteel nog niet afgesloten. Er heeft nog geen regeling van de rechtspleging plaatsgevonden. Er is nog geen definitieve beslissing over een eventuele doorverwijzing naar de bodemrechter van deze of gene verdachte of verdachten. Er is derhalve momenteel evenmin een definitieve uitspraak door een strafrechter over de grond van de zaak. Het dossier bevindt zich momenteel bij het federaal parket voor het opstellen van de eindvordering.

De HRJ, die geen deel uitmaakt van de rechterlijke macht, moet erover waken om de strafprocedure niet te doorkruisen. Het komt enkel toe aan de rechterlijke macht om de feiten van misbruik, schuldig verzuim of eventuele andere kwalificaties te beoordelen en te beslissen wie desgevallend voor welke feiten al dan niet dient te worden vervolgd en/of schuldig of onschuldig dient te worden verklaard.

De HRJ kan in de huidige stand van de strafprocedure dus niets onthullen over de inhoud van het strafdossier, namelijk het onderzoek naar het vermeende seksueel misbruik en het schuldig verzuim door een van de verdachten. De elementen uit het dossier vallen immers onder het geheim van het onderzoek, zoals bepaald in artikel 57, §1 van het Wetboek van Strafvordering. Dat heeft tot doel het vermoeden van onschuld van de verdachten en de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen bij het onderzoek, niet in het minst de persoonlijke levenssfeer van de slachtoffers, te eerbiedigen. Het is ook de reden waarom in dit verslag geen personen bij naam worden genoemd, tenzij deze reeds publiekelijk zijn gekend in deze zaak.

---

¹ [Operatie kelk : HRJ start "onderzoek naar het onderzoek" | HRJ-CSJ](#)

Momenteel wordt er tevens een onderzoek gevoerd door een parlementaire onderzoekscommissie in het Federaal Parlement naar de aanpak van seksueel misbruik in (en buiten) de kerk.² Tussen de HRJ en deze parlementaire onderzoekscommissie werden afspraken gemaakt om elkaars onderzoeken niet te doorkruisen. De strikte timing die de parlementaire onderzoekscommissie zichzelf heeft opgelegd, mede omwille van de aflopende legislatuur, heeft ook zijn invloed gehad op de timing van het onderzoek door de HRJ. De timing van deze laatste was nog strikter omdat het de uitdrukkelijke wens was van de parlementaire onderzoekscommissie om tijdig te kunnen beschikken over de conclusies van het onderzoek van de HRJ.

Verder dient te worden opgemerkt dat het onderzoek "Kelk" een aanvang nam in juni 2010, momenteel bijna 14 jaar geleden. Naar eigen zeggen konden sommige personen die door de HRJ werden gehoord zich niet meer precies alle feiten of details van feiten herinneren. Bovendien bleek dat hetgeen sommige ondervraagde personen zich meenden te herinneren, soms werd tegengesproken door de stukken uit het strafdossier of door andere verklaringen. Sommige magistraten of andere actoren die werden gehoord waren nog in actieve dienst, anderen waren (soms al jaren) met pensioen. Nog anderen zijn intussen overleden. Het zijn beperkingen en moeilijkheden waarmee de HRJ werd geconfronteerd in zijn onderzoek.

Ten slotte moet bij elk onderzoek, zeker wanneer het betrekking heeft op gebeurtenissen van al enige tijd geleden, worden opgelet om niet de fout te maken van de zogenaamde "hindsight bias" of "achteraf-fout". Dit is de neiging om gebeurtenissen die zich uiteindelijk hebben voorgedaan als (meer) voorspelbaar te beschouwen dan op het ogenblik dat deze gebeurtenissen zich nog niet hadden voorgedaan. Wanneer men een evaluatie maakt van beslissingen die genomen zijn tijdens een gerechtelijk onderzoek, moet men dus rekening houden met de informatie die voorhanden was toen die beslissingen werden genomen, en niet met de kennis die pas achteraf werd bekomen.

Het was om al deze redenen ook voor de HRJ een uitdaging om over alle facetten en problematieken van de zaak klaarheid te scheppen. De HRJ heeft echter al het mogelijke gedaan om een zo objectief mogelijk onderzoek te voeren.

1.3. DOEL EN GRENZEN VAN HET BIJZONDER ONDERZOEK

De HRJ beoogt met zijn onderzoek klaarheid te scheppen over het feit of er al dan niet disfuncties hebben plaatsgevonden in het nog lopende strafonderzoek "Kelk". In het bijzonder heeft hij bij aanvang bepaald dat minstens de volgende elementen worden onderzocht:

- Of alle etappes van het onderzoek zijn verlopen volgens de regels van het wetboek van strafvordering;
- De bewering dat clandestiene zittingen werden gehouden;
- De bewering dat de belangrijkste stukken uit het in beslag genomen archief van het aartsbisdom op onrechtmatige mate zijn teruggegeven aan het aartsbisdom of zijn verdwenen;

---

² [De Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers \(dekamer.be\)](http://dekamer.be)

- De bewering dat de katholieke kerk druk heeft uitgeoefend op het gerecht om de procedure te beïnvloeden;
- De bewering dat het gerecht, onder druk van de katholieke kerk, moedwillig de procedure heeft gedwarsboomd (doofpotoperatie);
- De lange duur van de strafprocedure.

Zoals hierboven reeds werd toegelicht heeft het bijzonder onderzoek in geen geval betrekking op de ten laste gelegde feiten.

Het is essentieel eraan te herinneren dat de HRJ zich in geen geval mag uitspreken over de opportuniteit, de grondslag en de inhoud van de rechterlijke beslissingen in deze zaak. De HRJ mag zich niet in de plaats stellen, noch van de magistraten van de zetel (onderzoeksrechter, raadkamer, kamer van inbeschuldigingstelling, Hof van Cassatie), noch van de magistraten van het parket (parket van de procureur des Konings, parket-generaal, federaal parket).

Waar de HRJ vroeger in het kader van haar onderzoeksbevoegdheid alleen beëindigde gerechtelijke dossiers kon raadplegen, is hij sinds een wetswijziging met ingang van 1 januari 2020 ook bevoegd om lopende gerechtelijke dossiers te raadplegen, zonder zich evenwel te kunnen mengen in de inhoudelijke behandeling van lopende dossiers. De HRJ moet er dus over waken geen beoordelingen te doen die uiteindelijk aan een rechtbank toekomen of niet als een beroepsrechter rechterlijke beslissingen te beoordelen.

De eerbiediging van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht wordt uitdrukkelijk bepaald in artikel 151 van de Grondwet.³ Diezelfde bepaling stelt bovendien uitdrukkelijk dat de HRJ geen enkele tuchtrechtelijke of strafrechtelijke bevoegdheid heeft. Dat wil zeggen dat de HRJ tuchtrechtelijke noch strafrechtelijke inbreuken zelf mag onderzoeken. Bij het kennisnemen van dergelijke inbreuken moet de HRJ de bevoegde overheden hiervan in kennis stellen.

Dit verslag bevat wel een volledig overzicht van de procedure en van de, in het kader van het bijzonder onderzoek, relevante beslissingen die door de diverse actoren zijn genomen.

1.4. METHODOLOGIE EN VERLOOP VAN HET BIJZONDER ONDERZOEK

Binnen de VAOC werd een werkgroep opgericht, belast met de concrete uitvoering van het bijzonder onderzoek. Deze werkgroep was samengesteld uit 5 Nederlandstalige en 4 Franstalige leden van de VAOC, zowel

³ Artikel 151 van de Grondwet: § 1. De rechters zijn onafhankelijk in de uitoefening van hun rechtsprekende bevoegdheden. Het openbaar ministerie is onafhankelijk in de individuele opsporing en vervolging onverminderd het recht van de bevoegde minister om de vervolging te bevelen en om de bindende richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, inclusief die van het opsporings- en vervolgingsbeleid, vast te leggen.

...

§ 2. Er bestaat voor geheel België een Hoge Raad voor de Justitie. Bij de uitoefening van zijn bevoegdheden respecteert hij de onafhankelijkheid bedoeld in § 1.

...

§ 3. De Hoge Raad voor de Justitie oefent zijn bevoegdheden uit in volgende materies:

...

8° met uitsluiting van enige tuchtrechtelijke en strafrechtelijke bevoegdheid:

- het ontvangen en het opvolgen van klachten inzake de werking van de rechterlijke orde;
- het instellen van een onderzoek naar de werking van de rechterlijke orde.

magistraten als niet-magistraten. Het voorzitterschap werd waargenomen door een Nederlandstalige magistraat. De 9 leden van de werkgroep werden bijgestaan door twee auditeurs van de HRJ.

Het onderzoek is in grote lijnen als volgt verlopen:

- Een grondige studie van het dossier "Kelk", dat momenteel 104 kaften omvat (*eind oktober tot eind december 2023*).
  - o Via de huidige onderzoeksrechter en diens kabinetgriffier verkreeg de werkgroep toegang tot een digitale versie van het strafdossier.⁴ De andere leden van de HRJ hadden geen toegang tot het strafdossier. De leden van de werkgroep werden door de voorzitter van de werkgroep gewezen op het strikt respecteren van het geheim van het onderzoek.
  - o Enkele kaften of onderdelen ervan die niet via digitale weg te consulteren waren (bijvoorbeeld omwille van een technisch probleem) werden fysiek ingekeken in de kantoren van het federaal parket, waar het papieren dossier zich thans bevindt.
- Het horen van personen⁵ die informatie konden verschaffen over de onderzoeksvragen (*november en december 2023, februari 2024*).
  - o Meer bepaald gaat het om (gewezen) magistraten zoals onderzoeksrechters, zetelende magistraten, leden van het openbaar ministerie en korpschefs, griffiers, advocaten, (gewezen) speurders bij de (federale) politie en andere personen. In totaal zijn 35 personen gehoord.
  - o Sommige personen konden niet worden bereikt en dus ook niet gehoord.
  - o De geïnterviewde personen konden zich vrijelijk in het Nederlands of Frans uitdrukken. Zowel voor de geïnterviewde personen als voor de leden van de werkgroep was simultaanvertaling voorhanden. Om organisatorische redenen (o.a. de simultaanvertaling) vonden de hoorzittingen plaats in de lokalen van de HRJ.
  - o Tijdens de interviews werd een algemeen interviewschema gevolgd met vooropgestelde, eerder algemeen geformuleerde, vragen, waarop vervolgens werd doorgevraagd. Daarnaast werden ook heel specifieke vragen gesteld, met de onderzoeksvragen als insteek.
  - o Alle interviews werden geleid door de voorzitter van de werkgroep en om de objectiviteit ervan te garanderen, hadden alle leden de gelegenheid om aanvullende vragen te stellen. De voorzitter startte elk gesprek met een voorstelling van het kader, de redenen en het doel van het bijzonder onderzoek. Bij elk gesprek waren ook de auditeurs van de HRJ aanwezig.
- Een analyse van alle verzamelde informatie vanuit het oogpunt van de onderzoeksvragen (*december 2023 en januari 2024*).
- De redactie van een ontwerprapport over het bijzonder onderzoek (*januari en februari 2024*).
- De bespreking van het ontwerprapport in VAOC (*maart 2024*).

⁴ Op grond van artikel 259bis-16, §3, derde lid, 2° van het gerechtelijk wetboek kan de VAOC sinds 1 januari 2020 ook lopende gerechtelijke dossiers raadplegen en zich deze ter plaatse doen overleggen teneinde er kennis van te nemen alsook uittreksels en kopies ervan nemen of zich deze kosteloos doen bezorgen.

⁵ Op grond van artikel 259bis-16, §3, derde lid, 3° van het gerechtelijk wetboek kan de VAOC leden van de rechterlijke orde of elke andere persoon waarvan het horen nuttig is bij wijze van inlichting horen, in voorkomend geval, onder ede. In voorkomend geval is het deze personen toegestaan verklaringen af te leggen die gedekt zijn door het beroepsgeheim.

- De goedkeuring van het rapport (*eind maart en midden april 2024*).
  - o Zoals de wet het voorziet, werd het rapport eerst besproken en goedgekeurd door de VAOC en vervolgens door de algemene vergadering van de HRJ.
- De voorstelling van het rapport, op haar eigen vraag, aan de parlementaire onderzoekscommissie en de publieke bekendmaking van het rapport via de website van de HRJ (*midden april 2024*).

Verder werden ook de zogenaamde “werkkaften” of “reservefardes” opgevraagd bij het parket van de procureur des Konings van Brussel, bij de procureur-generaal van Brussel en bij de federale procureur. De waarnemend procureur des Konings van Brussel deelde mee dat de werkkaft conform het archiveringsbeleid⁶ reeds werd vernietigd. Een fysiek nazicht in het archief door de administratie van de procureur des Konings zou dit hebben bevestigd. De procureur-generaal en de federale procureur deelden mee, ondanks herhaaldelijk aandringen, dat niet kan worden ingegaan op de vraag om kennis te nemen van de volledige werkkaften. Bepaalde stukken vallen volgens hen onder “briefwisseling/mailverkeer intern aan het korps of aan het Openbaar Ministerie” en kunnen omwille van vertrouwelijkheid niet extern worden gedeeld.

De HRJ ontving uit deze werkkaften daarom enkel kopie van de schriftelijke communicaties tussen leden van het parket-generaal (in de periode van 24 juni 2010 tot 8 maart 2011, datum waarop het dossier werd gefederaliseerd), respectievelijk leden van het federaal-parket (in de periode na 8 maart 2011) en externe derden (advocaten, minister van Justitie of kabinetsmedewerkers, kerkelijke oversten, enz).

Een kopie van de opgevraagde schriftelijke communicaties tussen het parket Brussel en het parket-generaal Brussel (de zogenaamde dienstbrieven en de antwoorden hierop) werden om bovenvermelde redenen van vertrouwelijkheid niet meegedeeld. Nota’s of verslagen of besprekingen tussen leden van het parket-generaal en externe derden werden volgens de procureur-generaal niet gevonden in de werkkaften. Eenzijdige, informele en voornamelijk handgeschreven nota’s die in de werkkaften werden gevonden, werden evenmin meegedeeld gezien ze eveneens ressorteren onder de “briefwisseling/mailverkeer intern aan het korps of aan het Openbaar Ministerie”.

1.5. BEKNOPT OVERZICHT VAN HET ONDERZOEK “KELK”

“Operatie Kelk” is een publiek bekend begrip geworden. Door de gevoeligheid van het onderwerp, de grote media-aandacht die de zaak van in het begin kreeg, de duur van het onderzoek, de verklaringen van sommige partijen in de media en recent ook de documentaire *Godvergeten* heeft dit dossier doorheen de jaren een zekere ruchtbaarheid verkregen. De beelden die destijds de tv-journaals haalden, waarbij ettelijke in beslag genomen archiefdozen door de politiediensten vanuit een raam van het aartsbisschoppelijk paleis in Mechelen naar een vrachtwagen werden overgegooid, hebben hier ongetwijfeld toe bijgedragen.

Voor een goed begrip van het verdere verslag en om foutieve vooronderstellingen te vermijden is het nuttig om eerst een overzicht van het onderzoek “Kelk” te schetsen.

---

⁶ In de omzendbrief nr. 294 van 2023 betreffende de “selectielijst voor de archieven van de rechterlijke macht” staat het volgende voor de parketten van de procureur des Konings: “Administratieve ‘kaften’ bij strafzaken: te vernietigen na 10 jaar”. In de oudere omzendbrief van 2017, die werd aangepast in 2021, staat net hetzelfde voor administratieve kaften.

1.5.1. Voorafgaand aan het gerechtelijk onderzoek "Kelk"

In 2000 wordt de *Interdiocesane commissie voor de behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in de uitoefening van de pastorale relatie* opgericht. Deze commissie wordt voorgezeten door een magistraat op rust, Godelieve Halsberghe en staat daarom bekend als de Commissie Halsberghe. Haar opdracht is vooral om te luisteren naar de slachtoffers, de daders te confronteren en te onderhandelen over compensatie. Op een tiental jaren worden er een 30-tal dossiers geopend. De meeste van de feiten zijn strafrechtelijk verjaard en worden (bijgevolg) niet doorverwezen naar Justitie.

In 2009 nemen alle leden van de Commissie Halsberghe ontslag omdat ze in bepaalde dossiers al meer dan een jaar geen antwoord krijgen van de kerkelijke autoriteiten.

In 2010 wordt deze commissie opgevolgd door de *Commissie voor de behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in een pastorale relatie*, onder voorzitterschap van Prof. Dr. Peter Adriaenssens en daarom gekend als de Commissie Adriaenssens. Oorspronkelijk zijn er een 20-tal meldingen.

Op 23 april 2010 wordt door aartsbisschop Léonard tijdens een persconferentie meegedeeld, onder meer in aanwezigheid van Peter Adriaenssens, dat Roger Vangheluwe zijn ontslag heeft aangeboden als bisschop omwille van feiten van seksueel misbruik van zijn minderjarige neef. Allicht mede ten gevolge daarvan explodeert het aantal klachten bij de Commissie Adriaenssens. Tussen 19 april 2010 en 24 juni 2010, de dag waarop ze haar werkzaamheden staakt, ontvangt de commissie in totaal 475 klachten.

Op 18 mei 2010 vindt een vergadering plaats van het College van procureurs-generaal, in aanwezigheid van de minister van Justitie, Peter Adriaenssens en de federale procureur. Wegens de grote toevloed aan zaken bij de Commissie Adriaenssens had de minister van Justitie het College van procureurs-generaal hiervan op de hoogte gesteld met het oog op het maken van afspraken over de informatiedoorstroming tussen de Commissie Adriaenssens en het Openbaar Ministerie. Dit leidt tot de opmaak van het document met als opschrift *Regulering van de informatiedoorstroming tussen de door de Katholieke Kerk van België opgerichte "Commissie voor de behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in een pastorale relatie", enerzijds, en het openbaar ministerie, anderzijds*, dat op 7 juni 2010 aan de minister wordt overgemaakt.

Op 4 juni 2010 wordt een aanvankelijk proces-verbaal (pv) opgesteld door leden van de Federale Gerechtelijke Politie (FGP) van Brussel, waaronder commissaris Peter De Waele⁷, waarin zij melden op 11 mei 2010 contact te hebben gehad met Rik Devillé⁸ over zijn dossiers rond misbruiken in de kerk. Rik Devillé wenst zijn dossiers over te maken aan de FGP, maar heeft reserves omdat sommige slachtoffers niet op de hoogte zijn van zijn intentie. Hij meldt dat ook Godelieve Halsberghe in contact wil treden met de FGP om de dossiers van haar commissie toe te vertrouwen. Diezelfde 11 mei hebben opstellers hierover contact met de substituut-procureur des Konings (SPK) van het parket Brussel die de verantwoordelijke is van de sectie zeden en aan wie ook ter kennis wordt gebracht dat volgens de pers de minister van Justitie, in samenspraak met het College van procureurs-generaal, initiatieven zou nemen omtrent de dossiers van seksueel misbruik binnen de kerk. De SPK vraagt om zowel

⁷ Peter De Waele was de leidinggevende rechercheur van de afdeling zeden van de FGP Brussel en had in die periode door een aantal interviews in de media over seksueel misbruik van kinderen een zekere naambekendheid verworven.

⁸ Rik Devillé is een priester die bekendheid verwierf door zijn kritische houding ten overstaan van de machtsstructuren van de katholieke kerk en de mensenrechten binnen de kerk, maar vooral als luisterend oor voor slachtoffers van seksueel misbruik in de kerk.

Rik Devillé als Godelieve Halsberghe te contacteren om hen aan te zetten hun dossiers te overhandigen. Het pv zelf wordt pas toegezonden aan het parket op 24 juni 2010.

Op 9 juni 2010 wordt Godelieve Halsberghe verhoord door de FGP Brussel. Hiervan wordt ook een aanvankelijk pv opgesteld (wat later het aanvankelijk pv zal worden in het dossier Kelk). Ze wenst het 30-tal dossiers van haar commissie, waarin volgens haar voor drie vierde van de dossiers een financiële regeling werd getroffen en die door haar werden overgemaakt aan het Rijksarchief, ter beschikking te stellen voor gerechtelijke exploitatie. Ze overhandigt meteen twee dossiers en stelt voor om de andere dossiers samen met haar op te halen in het Rijksarchief. Ze overhandigt ook een lijst van deze dossiers.

Op 10 juni 2010 stelt de minister van Justitie in een persbericht enerzijds het document "*Regulering...*" voor in verband met de kennisgeving van de feiten die door de Commissie Adriaenssens ter kennis worden gebracht van het Openbaar Ministerie. Anderzijds kondigt hij er de oprichting aan van de door de procureurs-generaal van Luik en van Gent voorgezeten werkgroep.

Op 16 juni 2010 biedt Rik Devillé zich opnieuw aan bij de FGP met een overzicht van zijn 'archief' en twee dozen met in totaal 62 mapjes. Ook de verantwoordelijke van de sectie zeden van het parket Brussel en een collega-SPK van het parket Brussel zijn er aanwezig. Rik Devillé overhandigt vrijwillig 17 mapjes, waarvoor hij de toelating heeft van de slachtoffers. De slachtoffers van de andere mapjes heeft hij niet meer kunnen contacteren. Deze andere mapjes worden door de FGP in beslag genomen. Van alle mapjes krijgt Rik Devillé op 18 juni 2010 een kopie terug.

Op 18 juni 2010 wordt Godelieve Halsberghe opnieuw verhoord door de FGP (navolgend pv van 21 juni 2010). Ze wenst terug te komen op haar eerdere verklaring en de dossiers niet meer te overhandigen wegens het vertrouwelijk karakter ervan. Het pv vermeldt verder dat ze na het eerste verhoor gezegd heeft weet te hebben van een geheime bergplaats voor het bewaren van 'gevoelige' documenten over seksueel kindermisbruik binnen de kerk. Opnieuw hierover bevraagd zegt ze dat deze zich in de crypte van de St-Romboutskathedraal in Mechelen bevinden en dat ze dit heeft gehoord van kardinaal Godfried Danneels zelf. Verder hierover bevraagd, zegt ze dit gehoord te hebben van twee priesters die tevens aanwezig waren tijdens haar 'rondleiding' in de kathedraal en die hierover spraken in haar bijzijn. Ze bevestigt zeker te weten dat daar dossiers liggen, maar lijkt volgens de opstellers van het pv soms verward over hoe ze deze info heeft bekomen.

1.5.2. Het eigenlijke gerechtelijk onderzoek "Kelk"

Om over de dossiers van de Commissie Halsberghe te kunnen beschikken, oordeelt het parket dat het nodig is om een huiszoeking te laten uitvoeren en vordert het op 21 juni 2010 in haar inleidende vordering een onderzoeksrechter om over te gaan tot een gerechtelijk onderzoek "voor de tenlastelegging tegen X (onbekende) van aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging op de persoon van een minderjarige jonger dan 16 jaar + gezag". Tevens bevat de inleidende vordering de vraag "te willen laten overgaan tot inbeslagname van de dossiers van Halsberghe en alle andere zwaardere misdrijven op te sporen en te onderzoeken en alle noodzakelijke onderzoeksdaden te stellen". De pv's van de verhoren van Godelieve Halsberghe van 9 juni en 21 juni 2010 zijn bij de inleidende vordering gevoegd. Het opsporingsonderzoek van het parket wordt aldus een gerechtelijk onderzoek, dat de codenaam "Kelk" krijgt, en komt in handen terecht van onderzoeksrechter 1.

Nog dezelfde dag geeft de onderzoeksrechter opdracht aan de FGP Brussel om over te gaan tot een huiszoeking in het Rijksarchief om de dossiers van de Commissie Halsberghe in beslag te nemen. Deze worden op 23 juni 2010 in beslag genomen.

Enkele dagen nadat hij door het parket is gevorderd, gaat de onderzoeksrechter op 24 juni 2010 over tot het uitvoeren en laten uitvoeren van meerdere huiszoekingen, waaronder in het aartsbisshoppelijk paleis te Mechelen, de woning en burelen van de toenmalige kardinaal Danneels in Mechelen en de zetel van de Commissie Adriaenssens, die gevestigd is in de kantoren van het *Vertrouwenscentrum Kindermishandeling* in Leuven. Het geheel van de huiszoekingen die op die dag op gecoördineerde wijze plaatsvinden, wordt "Operatie Kelk" genoemd. Ook op andere plaatsen in het land worden, onder meer, documenten, computers en andere mogelijke bewijsstukken in beslag genomen. De operatie krijgt, mede door de hierboven beschreven beelden, veel aandacht in de media.

Onmiddellijk trekken sommige bij de zaak betrokken partijen of toekomstige partijen in twijfel of de onderzoeksrechter, op basis van de inleidende vordering van het parket en de daarbij gevoegde pv's, wel had mogen overgaan tot de huiszoekingen en inbeslagnames in Mechelen en Leuven. Ze stellen dat de onderzoeksrechter zijn saisine zou hebben overschreden. De rechtsgeldigheid van de huiszoekingen en van de daaruit voortvloeiende inbeslagnames wordt door deze partijen betwist.

Dit leidt al snel tot het opstarten van twee gerechtelijke procedures. Zo vraagt mr. Keuleneer, de advocaat van het aartsbisdom Mechelen-Brussel en van kardinaal Danneels, namens zijn cliënten aan de onderzoeksrechter om de opheffing van het beslag en de teruggave van alle bij zijn cliënten in beslag genomen documenten. Daarnaast vordert de procureur-generaal van Brussel aan de Kamer van Inbeschuldigingstelling (KI) Brussel om de regelmatigheid van de huiszoekingen te controleren.

Deze procedures zijn het begin van een ware procedureslag, waarbij zowat elke gerechtelijke beslissing wordt aangevochten, nu eens door de ene, dan weer door de andere partij. Zo wordt tegen elk arrest van de KI cassatieberoep ingesteld, met bijna steeds een gehele of gedeeltelijke verbreking van het desbetreffend bestreden arrest tot gevolg, waardoor telkens weer een anders samengestelde KI zich over de zaak moest buigen.

De procedureslag leidt, eind 2012, tot de nietigverklaring door de KI van de huiszoekingen en de inbeslagnames in het aartsbisshoppelijk paleis te Mechelen en de woning en burelen van kardinaal Danneels. De KI beveelt tevens de verwijdering uit het gerechtelijke dossier van de in beslag genomen stukken en de neerlegging ervan op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg. De vordering van het aartsbisdom en van kardinaal Danneels tot teruggave van de stukken wordt afgewezen als ongegrond. Cassatieberoep tegen dit arrest door enkele burgerlijke partijen wordt in 2013 afgewezen, waardoor het arrest van de KI van 2012 definitief wordt.

Ondertussen werd het dossier "Kelk", in maart 2011, "gefederaliseerd", wat betekent dat de federale procureur zich bereid verklaart om het dossier namens het Openbaar Ministerie verder op te volgen. Zowel het parket van de procureur des Konings als het parket-generaal, zijn hierdoor de facto niet langer een partij in het strafonderzoek. Hun taken worden met onmiddellijke ingang overgenomen door de federale procureur en zijn federale magistraten.

In een daaropvolgende nieuwe procedure, die in 2014 wordt opgestart door mr. Keuleneer, wordt vervolgens door de KI beslist dat de stukken, in uitvoering van het definitief geworden arrest van 2012, moeten worden teruggegeven aan het aartsbisdom en kardinaal Danneels, wat ook gebeurde.

Op datzelfde moment acht de federale procureur dat het gerechtelijk onderzoek volledig is en vordert hij de onderzoeksrechter om het onderzoek mee te delen voor het opstellen van de eindvordering. De onderzoeksrechter geeft hieraan gevolg.

In oktober 2015 maakt het federaal parket zijn eerste eindvordering samen met het dossier terug over aan de onderzoeksrechter. De eindvordering vermeldt 68 geïdentificeerde verdachten ("inverdenkinggestelden") en 83 burgerlijke partijen. Het federaal parket vraagt, samengevat, aan de raadkamer om vast te stellen dat de strafvordering ten aanzien van het merendeel van de inverdenkinggestelden is vervallen. Hetzij omdat deze reeds voor dezelfde feiten zijn veroordeeld⁹ (wat het geval is voor 4 inverdenkinggestelden), ofwel omdat ze reeds zijn overleden (wat het geval is voor 37 inverdenkinggestelden), ofwel omdat de feiten zijn verjaard.

Op de zitting van de raadkamer in april 2016, waar de eerste eindvordering van het federaal parket zou worden behandeld, wordt de zaak voor onbepaalde tijd uitgesteld aangezien er voorafgaand aan deze zitting door meerdere partijen verzoekschriften tot het uitvoeren van bijkomend onderzoek worden neergelegd. Dit betekent dat deze partijen van oordeel zijn - in tegenstelling tot het federaal parket - dat het gerechtelijk onderzoek niet volledig is. Sommige verzoeken worden gedeeltelijk gegrond verklaard door de onderzoeksrechter, waardoor er aanvullend onderzoek moet gebeuren en het onderzoek dus moet worden verdergezet.

In 2017 stellen vier nieuwe slachtoffers zich burgerlijke partij en worden nieuwe verzoeken neergelegd voor bijkomend onderzoek, rechtstreeks gericht aan de onderzoeksrechter. In 2018 volgt nog één burgerlijke partijstelling. In september 2019 maakt de onderzoeksrechter het dossier voor de tweede keer over aan het federaal parket voor het opstellen van de eindvordering.

Eind juli 2020 volgt de tweede eindvordering van het federaal parket, dat zijn eerste eindvordering inhoudelijk handhaaft. De vijf latere burgerlijke partijstellingen en de feiten waarvoor een rogatoire commissie werd ingesteld naar Brazilië, worden niet opgenomen in deze eindvordering. Hiervoor vordert het federaal parket dat de onderzoeksrechter het onderzoek nog zou verderzetten. Een aantal burgerlijke partijen en inverdenkinggestelden zijn het echter niet eens met de vordering van het federaal parket en stellen dat een afsplitsing van het dossier een schending zou uitmaken van hun rechten van verdediging.

In februari 2021 beslist de raadkamer dat er geen reden is om aan te nemen dat de vordering van het federaal parket een schending uitmaakt van de rechten van verdediging en dat de procedure kan worden voortgezet. Enkele burgerlijke partijen tekenen hoger beroep aan, waardoor de zaak wordt voorgelegd aan de KI.

De KI doet eind april 2021 de beschikking van de raadkamer teniet omdat er volgens haar sprake is van samenhang tussen de feiten die het federaal parket wilde opsplitsen. De KI verzet zich dus tegen een opsplitsing van de feiten die het voorwerp uitmaken van het onderzoek. Het onderzoek wordt andermaal terug overgemaakt aan de onderzoeksrechter.

Afgezien van een arrest van de KI in juni 2021 (in het kader van een verzoek van enkele burgerlijke partijen aan de onderzoeksrechter om bijkomende onderzoekshandelingen te laten verrichten, namelijk om de in 2014 aan het aartsbisdom en kardinaal Danneels teruggegeven stukken opnieuw in beslag te laten nemen) vinden er sindsdien, voor dit bijzonder onderzoek, geen belangwekkende feiten meer plaats in het dossier.

---

⁹ Het zogenaamde "non bis in idem"-principe: iemand kan geen twee keer voor hetzelfde feit worden berecht.

Vanzelfsprekend zijn dit slechts de hoofdlijnen van het dossier, dat intussen 104 kaften omvat. In de tijdslijn, die als bijlage aan het rapport is gevoegd, staat een meer uitgebreid overzicht van de verschillende procedures die in dit omvangrijk dossier werden gevoerd.

2. VASTSTELLINGEN EN ANALYSE

2.1. ZIJN ALLE ETAPPES VAN HET ONDERZOEK VERLOPEN VOLGENS DE REGELS VAN HET WETBOEK VAN STRAFVORDERING?

2.1.1. Voorafgaand aan het aanvatten van het opsporingsonderzoek

Vaststellingen

Tussen 2000 en 2009 bestond er binnen de kerk een commissie die dossiers van seksueel misbruik in de kerk moest afhandelen. Deze *Interdiocesane commissie voor de behandeling van klachten van seksueel misbruik in een pastorale relatie* was opgericht door de Belgische bisschoppenconferentie en werd de Commissie Halsberghe genoemd, naar haar voorzitter, ere-magistrate Godelieve Halsberghe. De opdracht van de commissie was om te luisteren naar de slachtoffers, de daders te confronteren en te onderhandelen over compensatie. In de loop van haar werkzaamheden verzamelde, onderzocht en beoordeelde de Commissie Halsberghe een 30-tal klachten.

De relatie tussen Godelieve Halsberghe en de kerkelijke oversten zou in de loop van de jaren bekoelen. Naar verluidt omdat de Commissie Halsberghe zich tegen de zin van de kerkelijke oversten meer en meer begon op te stellen als een "parallele justitie" waarbij de kerk werd verplicht om schadevergoedingen te betalen aan de slachtoffers van seksueel misbruik. In drie vierde van de dossiers werd een financiële regeling getroffen. Hoe langer hoe meer voelde Godelieve Halsberghe zich niet meer gewenst in haar contacten met de kerkelijke overheden. Op 16 februari 2009 nemen de leden van de Commissie Halsberghe ontslag omdat ze in bepaalde dossiers al meer dan een jaar geen antwoord meer hadden gekregen van de kerkelijke autoriteiten.

Op 14 mei 2009 neemt de Belgische bisschoppenconferentie het besluit om de structuur van deze Commissie te wijzigen. Later volgt de vraag van bisschop Harpigny aan professor Peter Adriaenssens om mee na te denken over een heroriëntering van de Commissie.

Op 3 maart 2010 legt de vernieuwde Commissie haar opdrachtverklaring vast. Professor Adriaenssens wordt aangeduid als voorzitter en onder de leden zijn er onder meer een theologe, een jurist en een aantal canonisten, pastoraal werkers en orthopedagogen. De Commissie wordt al snel de Commissie Adriaenssens genoemd. De statuten en de opdrachtverklaring van de Commissie worden formeel goedgekeurd op de bisschoppenconferentie van 10 juni 2010.

Op 23 april 2010 vindt een persconferentie plaats in aanwezigheid van prof. Adriaenssens waarbij aartsbisschop Léonard aankondigt dat Roger Vangheluwe de dag voordien zijn ontslag heeft aangeboden als bisschop omwille van feiten van seksueel misbruik van zijn neef Mark Vangheluwe. Deze had op 8 april 2010 een gesprek gevoerd

met zijn oom en met kardinaal Godfried Danneels waarvan hij een geluidsopname had gemaakt en hij dreigde ermee de opname openbaar te maken (de zogenaamde "Danneels-tapes").

Allicht mede door deze onthullingen en de publieke verontwaardiging hierover stappen een groot aantal slachtoffers van seksueel misbruik binnen de kerk naar de Commissie Adriaenssens. De Commissie verzamelt op korte tijd 475 klachten, die betrekking hebben op 488 slachtoffers.¹⁰

De toenmalige minister van Justitie, Stefaan De Clerck, is bezorgd over het feit dat deze klachten niet ter kennis van Justitie zouden worden gebracht en vraagt het College van procureurs-generaal om een werkwijze uit te werken om deze dossiers op een adequate manier te behandelen. Op 18 mei 2010 vindt daartoe een vergadering plaats van het College van procureurs-generaal, in aanwezigheid van de minister van Justitie, professor Adriaenssens en de federale procureur.¹¹

Op 8 juni 2010 zendt het College van procureurs-generaal een document aan de minister met de titel *Regulering van de informatiedoorstroming tussen de door de Katholieke Kerk van België opgerichte "Commissie voor de behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in een pastorale relatie", enerzijds, en het openbaar ministerie, anderzijds*. Daarin staat onder meer dat een bijzondere werkgroep wordt belast met het vervolgingsbeleid inzake feiten van seksueel misbruik ten laste van leden van de geestelijkheid. Er staat ook dat de Commissie Adriaenssens haar werkzaamheden mag voortzetten, maar dat feiten die nog niet zijn verjaard en waarvan de dader nog niet overleden is, moeten worden gemeld aan een daartoe aangeduide referentiemagistraat bij het federaal parket.¹²

De inhoud van dit document wordt door de minister van Justitie in een persbericht van 10 juni 2010 bekendgemaakt.

Analyse

De hierboven opgesomde feiten hebben destijds aanleiding gegeven tot discussies en polemieken, vooral wat betreft de status van het document *Regulering van de informatiedoorstroming tussen de door de Katholieke Kerk van België opgerichte "Commissie voor de behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in een pastorale relatie", enerzijds, en het openbaar ministerie, anderzijds*. Het kon volgens sommigen worden aanzien als een soort 'protocol' tussen de Commissie Adriaenssens en het openbaar ministerie. Volgens anderen was het een opleggen van de werkwijze van het Openbaar Ministerie aan de Commissie Adriaenssens.

De problematiek wordt uitvoerig beschreven in het *Verslag van de bijzondere commissie betreffende de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de Kerk* van 31 maart 2011. Hierin beveelt de bijzondere commissie ook aan in de toekomst niet langer te werken met documenten die, ongeacht de titel die men eraan geeft, zouden kunnen doen uitschijnen dat het gaat om overeenkomsten met privépersonen aan wie taken zouden worden gedelegeerd die wezenlijk te maken hebben met de uitoefening van de strafvordering en met de opportuniteit van de vervolging — taken die door de Grondwet en de wet voorbehouden zijn aan het openbaar ministerie.¹³

Deze voorgaande fase maakt strikt genomen niet het voorwerp uit van het onderzoek van de HRJ.

---

¹⁰ Verslag activiteiten Commissie voor de behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in een pastorale relatie (standaard.be)

¹¹ Verslag van de 'bijzondere commissie betreffende de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de Kerk', Kamer van volksvertegenwoordigers, 31 maart 2011, p. 202-217. (DOC 53 0520/002)

¹² Idem, p.202-217 en p. 469- 483.

¹³ Idem, p. 400.

2.1.2. Het aanvatten van het opsporingsonderzoek

Vaststellingen

Sedert april 2010 is een nieuwe parketmagistraat teamverantwoordelijke bij de afdeling “zeden” van het parket van Brussel. Zij leidt deze afdeling onder het gezag van haar korpschef, de procureur des Konings.

Zij wordt op 11 mei 2010 gecontacteerd door commissaris Peter De Waele, de leidinggevende politieofficier van de sectie “zeden” bij de FGP Brussel, met wie zij in het verleden, in het kader van andere zedendossiers, reeds veelvuldig had samengewerkt. Peter De Waele is eerder die dag gecontacteerd door priester Rik Devillé, die hem mededeelt dat hij beschikt over dossiers van kindermisbruik binnen de kerk²⁴. Rik Devillé wil deze dossiers overmaken aan de politiediensten, maar heeft reserves omdat sommige slachtoffers niet op de hoogte zijn van zijn intentie. Hij vraagt tijd om hen toelating te vragen. Hij deelt ook mee dat Godelieve Halsberghe ook in contact wil treden met de politiediensten om haar vroegere dossiers over te dragen.

Peter De Waele deelt verder aan de parketmagistraat mee dat hij in de pers heeft vernomen dat de minister van Justitie, in samenspraak met het College van procureurs-generaal, initiatieven zou nemen omtrent de dossiers van seksueel misbruik binnen de kerk en dat hij daarom verdere opdrachten afwacht.

Op 4 juni 2010 geeft de teamchef van de sectie zeden van het parket aan Peter De Waele opdracht om Rik Devillé en Godelieve Halsberghe te contacteren om hen aan te zetten hun dossiers te overhandigen. Dezelfde dag stellen Peter De Waele en een rechercheur van zijn afdeling, van het voorgaande, een aanvankelijk proces-verbaal op met nummer BR.45.F1. 024840/2010.²⁵

Peter De Waele neemt een eerste keer contact op met Godelieve Halsberghe en brengt haar een huisbezoek. Bij deze ontmoeting zijn ook haar jongere nicht aanwezig, alsook een rechercheur van de afdeling van Peter De Waele. Godelieve Halsberghe lijkt op dat ogenblik bereid om een 30-tal dossiers waarover zij beschikt aan de politie te overhandigen. Ze overhandigt onmiddellijk twee dossiers aan de politie en stelt voor om de andere dossiers samen met haar op te halen in het Rijksarchief te Brussel, waar ze deze heeft gedeponneerd. Ze overhandigt ook een lijst van deze dossiers. Hiervan wordt op 9 juni 2010 een tweede aanvankelijk proces-verbaal opgesteld met nummer BR.45.F1. 23938/2010. Dit nummer zal later het dossiernummer van het dossier “Kelk” worden.

De teamchef van de afdeling zeden bij het parket bespreekt einde mei – begin juni 2010 het dossier met één van haar parketmagistraten die zij als titularis van het dossier aanstelt. Haar teamchef deelt haar mee dat er de komende tijd mogelijk heel wat dossiers aan haar zullen worden toebedeeld die te maken hebben met misbruik binnen de kerk. Voor de beide parketmagistraten is het op dat ogenblik niet duidelijk hoeveel dossiers er geopend zouden worden op basis van de dossiers van Rik Devillé en Godelieve Halsberghe. De titularis van het dossier zal per dossier een samenvatting maken en hiervan een tabel bijhouden om het overzicht te bewaren en eventuele linken tussen de dossiers te kunnen vaststellen.

Op 16 juni 2010 vindt een vergadering plaats tussen beide parketmagistraten, Rik Devillé en leden van de FGP Brussel, waaronder Peter De Waele. Rik Devillé is in het bezit van een overzicht van zijn ‘archief’ en twee dozen met in totaal 62 mapjes. Hij overhandigt vrijwillig 17 mapjes, waarvoor hij de toelating heeft van de slachtoffers.

²⁴ Peter De Waele was kort voordien in de media gekomen naar aanleiding van een interview voor de krant De Morgen.

²⁵ Het proces-verbaal zelf wordt pas toegezonden aan het parket op 24 juni 2010.

Van de andere 45 mapjes heeft hij de slachtoffers niet meer kunnen contacteren. Deze worden vervolgens door de FGP in beslag genomen.¹⁶ Rik Devillé krijgt op 18 juni 2010 een kopie terug van zijn dossiers.

Op 18 juni 2010 vindt op haar eigen vraag ook een tweede verhoor plaats van Godelieve Halsberghe. Ze wil terugkomen op haar eerdere verklaring en wil de dossiers niet meer overhandigen wegens het vertrouwelijk karakter ervan. Ze vreest voor de privacy van de slachtoffers, aan wie ook nog niet was gevraagd of ze al dan niet akkoord waren met het overhandigen van hun dossiers aan de politiediensten. Hiervan wordt een navolgend proces-verbaal opgesteld, navolgend aan het aanvankelijk proces-verbaal BR.45.F1. 23938/2010. Het navolgend proces-verbaal vermeldt verder dat Godelieve Halsberghe na het eerste verhoor van 4 juni 2010 verteld heeft weet te hebben van een geheime bergplaats voor het bewaren van "gevoelige" documenten over seksueel kindermisbruik binnen de kerk. Hierover op 18 juni 2010 bevroegd vertelt ze dat deze zich in de crypte van de Sint-Romboutskathedraal in Mechelen bevinden en dat ze dit heeft gehoord van kardinaal Danneels zelf. Verderop in haar verklaring stelt ze echter dit te hebben gehoord van twee priesters die tevens aanwezig waren tijdens een 'rondleiding' in de kathedraal en die hierover spraken in haar bijzijn. Ze bevestigt zeker te weten dat er op die plaats dossiers liggen, maar lijkt volgens de opstellers van het pv soms verward over hoe ze deze informatie heeft bekomen.¹⁷

Enkele dagen later zullen de parketmagistraten beslissen dat het noodzakelijk is om een onderzoeksrechter te vorderen.

2.1.3. Het vatten van de onderzoeksrechter

Vaststellingen

Op 21 juni 2010 stelt de titularis van het dossier bij het parket een schriftelijke vordering op waarbij de onderzoeksrechter wordt gevorderd om een gerechtelijk onderzoek te voeren lastens onbekenden uit hoofde van "aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging op de persoon van een minderjarige jonger dan 16 jaar + gezag". Tevens vordert de titularis van het dossier bij het parket de onderzoeksrechter om te laten overgaan tot de inbeslagname van de dossiers van Godelieve Halsberghe, alsook alle andere zwaardere misdrijven op te sporen en te onderzoeken en alle noodzakelijke onderzoeksdaden te stellen. De pv's van de verhoren van Godelieve Halsberghe van 9 juni 2010 en 21 juni 2010 worden aan deze inleidende vordering gevoegd.

De titularis van het dossier en haar teamchef beogen naar eigen zeggen hiermee enkel de dossiers van Godelieve Halsberghe in beslag te laten nemen.

Uit het onderzoek van de HRJ blijkt dat de onderzoeksrechter die dag door de procureur des Konings wordt gevraagd om zich naar zijn kantoor te begeven. Tijdens deze vergadering wordt aan de onderzoeksrechter toelichting gegeven over het aan te vatten gerechtelijk onderzoek. Ook één van de twee substituten is hierbij aanwezig. Wat er precies is besproken geweest, heeft het onderzoek niet kunnen aantonen.

---

¹⁶ Hiervan wordt een navolgend proces-verbaal opgesteld dat aan het parket wordt verzonden op 18 juni 2010.

¹⁷ In een later verhoor, op 2 juli 2010, zou Godelieve Halsberghe ook hierop terugkomen en verklaren niet te weten of zich daar dossiers bevinden.

Uit het onderzoek blijkt dat de onderzoeksrechter, aangezien hij door het parket is gelast met een onderzoek naar feiten van misbruik in de kerk, inbegrepen het mededaderschap daaraan, in de overtuiging was dat hij rechtsgeldig huiszoekingen kon uitvoeren op verschillende locaties, andere dan het Rijksarchief, waar de dossiers in handen van de kerk zouden kunnen liggen.

Analyse

- Een gerechtelijk onderzoek is een onderzoek naar strafbare feiten die voldoende specifiek zijn om door de onderzoeksrechter te worden onderzocht en niet louter een onderzoek om een huiszoeking te laten uitvoeren.
- Aangezien het onderzoek ook zou worden gebruikt als "moederdossier" van latere nog te openen dossiers, was de inleidende vordering eerder algemeen omschreven, nl. zonder aanduiding van feiten wat betreft de tijdsperiode, plaats, namen van verdachten of slachtoffers. Het parket beschikte immers nog niet over de concrete inhoud van de dossiers Halsberghe.
- Uit het bijzonder onderzoek is gebleken dat er binnen het parket van de procureur des Konings geen eensgezinde visie bestond over de omvang van de saisine van de onderzoeksrechter en over de vraag of dit vatten de uitvoering van dergelijke huiszoekingen toestond in Mechelen of in de lokalen van de Commissie Adriaenssens. Dit verschil in zienswijze over de draagwijdte van de saisine, heeft gewogen op het onderzoek en leidde tot spanningen binnen het parket (zie hierna).

2.1.4. De eerste reeks huiszoekingen

Vaststellingen

Op 21 juni 2010 vaardigt de onderzoeksrechter een bevel tot huiszoeking uit waarin hij opdracht geeft aan de officier van de FGP Brussel om over te gaan tot een huiszoeking in het Rijksarchief om de dossiers van Godelieve Halsberghe in beslag te nemen. Op 23 juni 2010 worden via dit bevel tot huiszoeking deze dossiers bij het Rijksarchief in beslag genomen.

Op 23 juni 2010 vraagt de onderzoeksrechter aan het parket Brussel om het dossier voor drie maanden onder embargo te plaatsen omwille van het delicaat karakter, de mogelijke betrokkenheid van hooggeplaatste personen en het risico op lekken. De vraag van de onderzoeksrechter wordt dezelfde dag doorgestuurd aan de federale procureur, die hiervoor bevoegd is en onmiddellijk toestemming verleent.

Op 23 juni 2010 vindt er ook een onderhoud plaats tussen de federale procureur en de procureur des Konings. Tijdens dit onderhoud wordt, volgens informatie waarover de HRJ beschikt, door de federale procureur de werkwijze met de Commissie Adriaenssens, zoals vastgelegd in het document van het College van procureurs-generaal, toegelicht. De procureur des Konings scheen hier geen kennis van te hebben. De federale procureur kan uit het gesprek afleiden dat de onderzoeksrechter in de nabije toekomst huiszoekingen plant bij hooggeplaatste personen in de kerk op zoek naar pedofiliedossiers. Wanneer juist en bij wie wordt niet meegedeeld aan de federale procureur. Op geen enkel ogenblik blijkt dat de onderzoeksrechter ook huiszoekingen bij de Commissie Adriaenssens beoogt. Ook de vraag tot embargo van de onderzoeksrechter en de toestemming van de federale procureur komen aan bod tijdens dit gesprek.

Na dit onderhoud wordt, volgens informatie waarover de HRJ beschikt, de federale procureur gecontacteerd door de gerechtelijke directeur van de FGP Brussel die hem aanspreekt over het embargo dat hij heeft ondertekend, en over de huiszoeken, die de volgende ochtend zouden plaatsvinden in Brussel, Mechelen en Leuven. Het is dan voor het eerst dat de federale procureur kennisneemt van de datum van deze huiszoeken, zonder verduidelijking evenwel waar en ten nadele van wie. De federale procureur deelt mee dat hij hiervoor niet bevoegd is, behalve wat het embargo betreft, aangezien het een dossier van de lokale procureur des Konings betreft.

Op 24 juni 2010 worden er diverse huiszoeken uitgevoerd.

Er zijn huiszoeken in Mechelen, die door de onderzoeksrechter in persoon worden uitgevoerd, hierbij vergezeld door zijn griffier, een magistraat van het parket Brussel die een andere magistraat was dan de titularis van het dossier (een eerste substituut) en speurders van de FGP. Het betreft vooreerst het aartsbisschoppelijk paleis in Mechelen, waar de woonplaats van kardinaal Danneels op dat ogenblik volgens het rijksregister nog officieel staat ingeschreven. Kardinaal Danneels blijkt echter recent verhuisd te zijn naar een ander adres, namelijk zijn nabijgelegen ambtswoning, en woont dus niet meer in het aartsbisschoppelijk paleis. Kardinaal Danneels heeft zijn nieuwe adres echter nog niet officieel doorgegeven aan de gemeente. De onderzoeksrechter en de politiediensten zijn hiervan op de ochtend van de huiszoeking niet op de hoogte, waardoor de huiszoeking door de onderzoeksrechter vervolgens wordt uitgebreid naar de nieuwe verblijfplaats van kardinaal Danneels en zijn burelen aldaar.

In het aartsbisschoppelijk paleis vindt die dag een bisschoppenconferentie plaats. Bij aanvang van de huiszoeking wordt aan alle aanwezigen, zowel administratief personeel als bisschoppen, gevraagd te verzamelen in de centrale hal. De onderzoeksrechter deelt hen de reden van de huiszoeking mee en beveelt hen om niet meer te telefoneren en in het gebouw aanwezig te blijven. Omdat de onderzoeksrechter geen duidelijke informatie krijgt over de dossiers van seksueel misbruik of de archieven, wordt het hele gebouw systematisch doorzocht.

Uiteindelijk is al een groot gedeelte van de dag verstreken wanneer de zolder met de archiefdozen wordt ontdekt. Dit maakt dat de onderzoeksrechter beslist dat er onvoldoende tijd is om de dossierdozen ter plaatse nog te onderzoeken en dat alle dozen dan maar in beslag moeten worden genomen, met de bedoeling om wat niet nuttig is voor het onderzoek achteraf terug te geven. Om tijd te sparen vraagt de politie aan de onderzoeksrechter ook om de archiefdozen via het raam naar buiten te mogen gooien, zodat niet telkens via de trap en het binnenplein van het aartsbisschoppelijk paleis moet worden gewandeld met de honderden dozen.

Bij de huiszoeken worden informaticamaterieel (o.a. 42 pc's, 5 laptops, 12 harde schijven, enz), 931 archiefdozen (het zogenaamde "archief van Danneels") en nog andere dozen, waarvan de etikettering mogelijk wijst op relevante inhoud, in beslag genomen.

Tevens wordt er ook een huiszoeking uitgevoerd in de Sint-Romboutskathedraal in Mechelen, aangezien Godelieve Halsberghe in haar verklaringen aan de politie had laten uitschijnen dat er in een crypte in deze kathedraal mogelijk geheime dossiers van de kerk verborgen waren.

De magistraat die namens het parket aanwezig is bij de huiszoeken maakt geen bezwaren over het verloop of de rechtsgeldigheid van deze huiszoeken en neemt evenmin bijkomende vorderingen.

Er worden, in opdracht van de onderzoeksrechter, tegelijk met de huiszoeken in Mechelen ook op andere plaatsen in het land huiszoeken uitgevoerd door de politiediensten. Bij deze huiszoeken is de

onderzoeksrechter niet persoonlijk aanwezig. Het betreft huiszoeken in de lokalen van de Commissie Adriaenssens (zijnde de lokalen van het Vertrouwenscentrum kindermishandeling Vlaams-Brabant te Leuven waar prof. Adriaenssens op dat ogenblik ook voorzitter van was), en de woonplaatsen van twee medewerkers van deze commissie. Deze medewerkers zouden in het bezit zijn van een aantal dossiers van de commissie.

Bij deze huiszoeken worden de dossiers van de Commissie Adriaenssens in beslag genomen alsook het informaticamateriaal.

Analyse

- Uit het dossier en de hoorzittingen blijkt niet dat de onderzoeksrechter tijdens de huiszoeken, naast de inleidende vordering, door de aanwezige parketmagistraat bijkomend mondeling werd gevat met feiten van schuldig verzuim. Samen met het feit dat deze parketmagistraat geen bezwaren formuleerde, bevestigt dit dat deze parketmagistraat van oordeel moet zijn geweest dat de saisine van de onderzoeksrechter toeliet om huiszoeken te doen op de locaties in Mechelen.
- De reden waarom de parketmagistraat die het gerechtelijk onderzoek had gevorderd en die de titularis van het dossier bleef bij het parket (sectie zeden), niet zelf de onderzoeksrechter vergezelde tijdens de huiszoeken te Mechelen, zou te vinden zijn in het verschil in visie over de saisine van de onderzoeksrechter.
- De saisine van een onderzoeksrechter moet niet enkel worden beoordeeld op basis van de inleidende vordering, maar moet samen worden gelezen met de stukken die zijn gevoegd aan de inleidende vordering.¹⁸
Bovendien kunnen huiszoeken uiteraard niet alleen worden uitgevoerd bij de verdachten zelf, maar ook bij derden indien er redelijkerwijze vanuit kan worden gegaan dat er voor het onderzoek nuttige documenten of voorwerpen kunnen worden aangetroffen.
- Noch de federale procureur, noch de procureur-generaal werden door de procureur des Konings op de hoogte gebracht van de huiszoeken en inbeslagnames die zouden plaatsvinden. Hoewel de procureur des Konings strikt genomen niet verplicht was dit te doen, zou het in dit geval wenselijk zijn geweest. Vooreerst omwille het delicate karakter van de zaak en de omvang van de huiszoeken. Vervolgens omdat de inbeslagnames bij de Commissie Adriaenssens de door het College van procureurs-generaal uitgewerkte regeling om dossiers van deze Commissie te laten doorstromen naar het Openbaar Ministerie, volledig doorkruiste.
- De federale procureur is niet de hiërarchisch meerdere van de procureur des Konings en kan noch hem, noch de onderzoeksrechter, opdrachten geven of, integendeel, beletten iets te doen.
- Uit het onderzoek van de HRJ blijkt niet dat de pers door een bron binnen het onderzoek op de hoogte werd gebracht van de huiszoeken. Het zou eerder gaan om een toevallige samenloop van omstandigheden. Maar het heeft er wel voor gezorgd dat het onderzoek vanaf de opstart ruime bekendheid verwierf. Maandenlang werd hier in de media uitgebreid over bericht, waardoor het

---

¹⁸ Volgens vaststaande cassatierechtspraak.

onmogelijk was het onderzoek in de lichte voort te zetten, wat een negatieve invloed heeft gehad op de sereniteit van het verloop van de procedure.

2.1.5. De uitbreidende vordering van 25 juni 2010

Vaststellingen

Op 25 juni 2010 neemt de titularis van het dossier bij het parket een schriftelijke uitbreidende vordering "om volgend dossier te willen voegen aan zijn onderzoek, te verrichten lastens X uit hoofde van schuldig verzuim". Als bijlage aan deze vordering wordt het aanvankelijk proces-verbaal BR.45.F1. 024840/2010 gevoegd van het contact met Rik Devillé van 4 juni 2010, alsook het navolgend proces-verbaal van 16 juni 2010.

Analyse

Een onderzoeksrechter wordt gevat "in rem" (dus met feiten). Hij is niet beperkt "in personam" (de verdachten in de vordering omschreven). Iedereen die in aanmerking komt als dader, mededader of medeplichtige kan door de onderzoeksrechter desgevallend in verdenking worden gesteld.

Uit het onderzoek van de HRJ blijkt dat de onderzoeksrechter en de titularis van het dossier bij het parket een andere uitleg hebben over de reden waarom er een uitbreidende vordering werd genomen. Volgens het parket zou de onderzoeksrechter om een uitbreiding hebben gevraagd. Volgens de onderzoeksrechter was dit niet het geval. Het is niet (meer) te achterhalen welke uitleg klopt, maar ook dit wijst weer op een verschil in visie of, op zijn minst, een gebrekkige communicatie.

Sommige tijdens het onderzoek gehoorde personen hadden de indruk dat met de uitbreidende vordering van 25 juni 2010 er iets gerechtvaardigd moest worden ten aanzien van de huiszoekingen die daags voordien waren gebeurd.

2.1.6. De opheffing van het embargo door de federale procureur

Vaststellingen

Zoals hoger vermeld, geeft de federale procureur op 23 juni 2010 toestemming om het dossier onder embargo te plaatsen. Dit betekent dat het dossier enkel toegankelijk is voor de betrokken magistraten en politieambtenaren, conform art. 44/8 van de wet op het politieambt. Op 25 juni 2010, de dag na de huiszoekingen, beslist de federale procureur om het embargo op te heffen. De federale procureur motiveert deze beslissing door te stellen dat de twee wettelijke vereisten – nl. het gevaar voor de uitoefening van de strafvordering of de veiligheid van een persoon – niet langer vervuld zijn.

De onderzoeksrechter gaat hiermee niet akkoord omdat hij meent dat de uitoefening van de strafvordering nog steeds in gevaar is en thans ook de veiligheid van personen. Er zouden zelfs doodsb bedreigingen zijn geuit. Het embargo kan volgens de onderzoeksrechter enkel worden opgeheven zoals het kan worden ingesteld, te weten

door “de bevoegde magistraat in akkoord met de federale procureur”. De onderzoeksrechter geeft te kennen dat het embargo in zijn ogen dus nog steeds van kracht is.

Bij brief van 5 juli 2010, gericht aan de onderzoeksrechter en aan de directeur-generaal van de FGP Brussel, handhaaft de federale procureur zijn standpunt met een uitgebreide motivering. Hierin zegt hij dat de redenen die worden aangehaald door de onderzoeksrechter niet langer vervuld zijn gelet op de huiszoekingen die massaal en met grote zichtbaarheid werden uitgevoerd op 24 juni 2010. Volgens deze brief, rechtvaardigen de redenen die de onderzoeksrechter opgeeft, niet dat de toezending van gegevens aan de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) verder zou worden uitgesteld (wat het geval is indien het embargo behouden blijft). De federale procureur benadrukt dat zijn akkoord wel degelijk een absolute wettelijke vereiste is om het embargo te plaatsen en te handhaven. Hij besluit dat het embargo werd opgeheven op 25 juni 2010.

Ook na deze brief van 5 juli 2010 blijft de onderzoeksrechter bij zijn standpunt dat het embargo nog steeds van kracht is. Dit is vervolgens het voorwerp geweest van een bespreking binnen het College van procureurs-generaal. Het embargo wordt uiteindelijk pas in oktober 2010 door de onderzoeksrechter opgeheven nadat het standpunt van het College van procureurs-generaal hem wordt meegedeeld.

Op 20 september 2010 verstuurt het College van procureurs-generaal, na het vraagstuk van het embargo te hebben onderzocht, namelijk de interpretatie van het betrokken wetsartikel, een gemotiveerd standpunt aan de federale procureur, de Raad van procureurs des Konings en de commissaris-generaal van de FGP.

Op 4 oktober 2010 stelt de FGP een proces-verbaal op waarin staat dat de Gerechtelijk directeur de politiediensten op de hoogte brengt van het opheffen van het embargo. Dit wordt gevraagd door de onderzoeksrechter naar aanleiding van een schrijven van het College van procureurs-generaal.

Analyse

- Uit de briefwisseling tussen de onderzoeksrechter en de federale procureur over (het behouden van) het embargo, blijkt opnieuw een verschil in visie en een gespannen verhouding. Ook dit heeft ertoe bijgedragen dat het gerechtelijk onderzoek in de beginfase niet in de meest ideale omstandigheden werd gevoerd.
- Art. 44/8 van de Wet op het politieambt was op dat ogenblik onvoldoende duidelijk wat betreft het opheffen van het embargo, omdat de wet niet preciseerde wie bevoegd was voor de opheffing van het embargo, wat aanleiding gaf tot discussies. Er vond een wetswijziging plaats in 2014, die echter geen duidelijkheid verschafte over dit aspect.¹⁹ Het is volgens de HRJ aangewezen dat in de wet wordt verduidelijkt wie als enige de beslissing neemt om het embargo al dan niet in te stellen en op te heffen.

---

¹⁹ Art. 44/8 luidt thans als volgt “In afwijking van artikel 44/7, derde lid, wordt de verplichting tot voeding van de A.N.G. uitgesteld wanneer en zolang de bevoegde magistraat, met instemming van de federale procureur, meent dat deze voeding de uitoefening van de strafvordering of de veiligheid van een persoon in het gedrang kan brengen. In voorkomend geval kan de federale procureur de regels voor deze afwijking bepalen. De federale procureur gaat op regelmatige tijdstippen de noodzaak tot behoud van het uitstel van de voeding van de A.N.G. na. (Ingevoegd bij W 18 maart 2014, in werking getreden op 7 april 2014.

2.1.7. De reactie van het aartsbisdom Mechelen-Brussel en kardinaal Danneels op de huiszoeken en inbeslagnames

Vaststellingen

Meteen na de huiszoeken, namelijk op 25 juni 2010 en 27 juni 2010, stuurt de advocaat van het aartsbisdom Mechelen-Brussel en van kardinaal Danneels, mr. Keuleneer, brieven naar de onderzoeksrechter om bezwaar te uiten tegen het verloop van de huiszoeken, alsook tegen de inbeslagnames die er zijn gebeurd. Hij vraagt om minstens de computers zo snel mogelijk terug vrij te geven zodat de (loon)administratie en de betaling van de lonen van de personeelsleden niet in het gedrang komt. Tevens zet hij zijn vraag telefonisch kracht bij. Op 28 juni 2010 geeft de onderzoeksrechter opdracht aan de FGP Brussel om bij de eerste analyse van de in beslag genomen pc's rekening te houden met de door mr. Keuleneer gevraagde prioriteiten. Op 5 juli 2010 wordt een gedeelte van het in Mechelen in beslag genomen informaticamateriaal teruggegeven door de FGP.

In de loop van de maand juli stuurt mr. Keuleneer een brief naar het parket-generaal Brussel waarin hij bezwaren formuleert tegen de huiszoeken en waarin hij verzoekt om deze allemaal nietig te laten verklaren en alle in beslag genomen documenten aan de kerk terug te geven. Het is niet duidelijk geworden wat de reactie van de procureur-generaal op deze brief was.

Op 12 juli 2010 richt mr. Keuleneer een brief aan de onderzoeksrechter met de vraag of en wanneer de in beslag genomen computers van kardinaal Danneels en aartsbisschop Léonard kunnen worden teruggegeven. Op 16 juli 2010 antwoordt de onderzoeksrechter dat de computer van aartsbisschop Léonard werd teruggegeven op 5 juli 2010 en dat er binnenkort een beslissing zal worden genomen over de computer van kardinaal Danneels. Op 26 juli 2010 stuurt mr. Keuleneer een brief naar de onderzoeksrechter met de vraag of er al een beslissing is genomen met betrekking tot deze computer. Dezelfde dag antwoordt de onderzoeksrechter dat de nodige initiatieven werden genomen met betrekking tot deze computer.

Op 15 juli 2010 verzoekt mr. Keuleneer de onderzoeksrechter formeel de opheffing van de inbeslagnames en de teruggave van alle in beslag genomen documenten in het kader van de huiszoeken te Mechelen (verzoekschrift overeenkomstig art. 61^{quater} Sv.).

Op 30 juli 2010 neemt de onderzoeksrechter een beschikking over dit verzoekschrift waarbij het verzoek tot de gehele opheffing van de in beslagnames van 24 juni 2010 wordt afgewezen.

Op 9 augustus 2010 tekent mr. Keuleneer hoger beroep aan tegen deze beschikking waardoor de zaak aan de KI zal worden voorgelegd.

Analyse

Als advocaat van het bisdom en van Kardinaal Danneels heeft mr. Keuleneer meteen het ongenoegen van zijn cliënten over de huiszoeken geuit, zowel bij de onderzoeksrechter als de procureur-generaal. Bij de huiszoeken werden volgens hem op willekeurige wijze en zonder inventaris een groot aantal vertrouwelijke personeelsdossiers, dossiers met betrekking tot priesters en dossiers van de kerkelijke rechtbanken in beslag genomen, wat het functioneren van de Belgische kerk en het aartsbisdom Mechelen-Brussel bijzonder bemoeilijkte.

Vervolgens heeft mr. Keuleneer alles in het werk gesteld om de in beslag genomen documenten en voorwerpen van zijn cliënten terug te krijgen.

2.1.8. Het initiatief van het parket-generaal

Vaststellingen

Het parket-generaal krijgt via de media kennis van de huiszoekingen die op 24 juni 2010 hebben plaatsgevonden.

Volgens informatie van de HRJ blijkt dat de procureur-generaal de dag van de huiszoekingen tot tweemaal wordt gecontacteerd door het kabinet van de minister van Justitie. Enerzijds omdat er sprake is van een mogelijk diplomatiek incident met het Vaticaan omtrent vertrouwelijke briefwisseling die in beslag werd genomen en die gedekt zou zijn door het diplomatiek geheim. Anderzijds omdat de eerder door het College van procureurs-generaal vooropgestelde werkwijze/regeling met de Commissie Adriaenssens niet werd nageleefd.

De procureur-generaal richt onmiddellijk een zogenaamde "dienstbrief" aan de procureur des Konings om nadere uitleg en informatie te verkrijgen over het onderzoek en het verloop van de huiszoekingen. In de daaropvolgende dagen en weken zullen er nog dienstbrieven worden gericht aan het parket. De titularis van het dossier bij het parket moet deze met de nodige prioriteit beantwoorden. De titularis bespreekt de antwoorden die worden gegeven op voorhand met de procureur des Konings. Deze dienstbrieven en de antwoorden zouden zich moeten bevinden in de bij dit dossier behorende werkkaften van zowel het parket als het parket-generaal. De HRJ beschikt echter niet over deze dienstbrieven en hun antwoorden: de werkkaft van het parket bestaat niet meer en de volledige inhoud van de werkkaft van het parket-generaal werd niet ter beschikking gesteld van de HRJ (zie punt 1.4).

Vervolgens vraagt het parket-generaal op 2 juli 2010, via het parket, aan de onderzoeksrechter om het dossier over te maken met het oog op een controle in toepassing van art. 235*bis* Sv. (controle van de regelmatigheid van de procedure). Op 5 juli 2010 zendt de onderzoeksrechter het dossier naar het parket. Op 7 juli 2010 ontvangt het parket-generaal het dossier. Hierdoor was het dossier geruime tijd niet ter beschikking van de onderzoeksrechter.

Uit het onderzoek van de HRJ blijkt dat de procureur-generaal voorhoudt dat hij de regelmatigheid van de huiszoekingen van 24 juni 2010 heeft laten bestuderen door een team van magistraten van het parket-generaal met een "multiconfessionele achtergrond". Ook de inhoud van de te nemen vordering zou volgens hem overgelaten zijn aan dit team.

Op 30 juli 2010 neemt de procureur-generaal een vordering op grond van art. 136, 136*bis* en 235*bis* Sv. (indien hij oordeelt dat het noodzakelijk is voor het goede verloop van het onderzoek, de wettigheid of de regelmatigheid van de procedure, doet de procureur-generaal te allen tijde voor de KI de vorderingen die hij nuttig acht), uitgebreid gemotiveerd, waarbij aan de KI wordt gevraagd om de nietigheid te bevelen van de volgende onderzoekshandelingen :

- 1) het openen door de onderzoeksrechter van de ter post toevertrouwde gesloten briefwisseling die werd aangetroffen tijdens de huiszoeking op 24 juni 2010 te Mechelen in het aartsbisschoppelijk paleis, alsook de onderzoeksdaden die werden vervuld ingevolge deze briefopening;

- 2) de inbeslagnames van de dossiers bij de Commissie Adriaenssens en haar leden op 24 juni 2010, alsook de onderzoeksdaden die hierbij aansluitend werden gesteld, in het bijzonder de verhoren met betrekking tot de in beslag genomen voorwerpen en documenten en het gebruik dat werd gemaakt van de aangetroffen informaticagegevens bij deze huiszoeken, met uitzondering van de dossiers die door mevrouw Halsberghe aan het Rijksarchief in bewaring werden gegeven;
- 3) het toevoegen aan het onderzoeksdossier van de dossiers die bij dhr. Rik Devillé op 16 juni 2010 in beslag waren genomen, alsook de onderzoeksdaden die desbetreffend werden gesteld, met uitzondering wat betreft de dossiers die hij vrijwillig had overhandigd met betrekking tot de slachtoffers die daartoe hun toestemming hadden betuigd.

In zijn vordering stelt de procureur-generaal tevens dat de vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek van 21 juni 2010, gelezen tezamen met de er bijgevoegde stukken, niet toelaat te beschouwen dat de procureur des Konings niet (territoriaal) bevoegd is om een gerechtelijk onderzoek te vorderen, noch dat de onderzoeksrechter "ratione loci" niet bevoegd zou zijn om te instrueren op grond van de artikelen 23 en 62*bis* Sv.

Analyse

- Het parket-generaal was verwonderd dat het niet op voorhand op de hoogte werd gebracht van de geplande huiszoeken in zo'n dossier. Uit het onderzoek van de HRJ blijkt echter niet met zekerheid dat het parket op voorhand wist op welke plaatsen de onderzoeksrechter huiszoeken wilde doen. Het is evenmin vaststaand dat de onderzoeksrechter op voorhand de bedoeling had om op dergelijke grootschalige wijze deze huiszoeken uit te voeren. Uit het onderzoek van de HRJ blijkt dat er onvoldoende werd gecommuniceerd binnen het Openbaar Ministerie, minstens van zodra het parket op de hoogte was, wat aantoont dat er een onvoldoende samenwerking was tussen de procureur des Konings en het parket-generaal.

In die optiek wilde het parket-generaal nagaan of de huiszoeken en inbeslagnames, waarvan het kennis kreeg via de media en via het kabinet van de minister van Justitie, op een regelmatige manier waren verlopen. Een circulaire van het College van procureurs-generaal voorziet dat het parket in een zo vroeg mogelijk stadium alle passende vorderingen neemt, bijvoorbeeld met het oog op de zuivering van nietigheden.²⁰

In elk geval blijkt duidelijk uit de vordering van het parket-generaal dat het op dat moment van oordeel was dat de inbeslagnames van de dossiers van de Commissie Adriaenssens en de dossiers van Rik Devillé veel problematischer waren dan de inbeslagnames te Mechelen. Deze laatste werden door het parket-generaal enkel betwist voor zover het ging om het openen van de gesloten briefwisseling.

- De HRJ stelt vast dat de procureur-generaal voorhoudt dat hij uit voorzorg een "multiconfessioneel" team van magistraten samenstelde om de rechtsgeldigheid van de huiszoeken te beoordelen. Het is niet duidelijk op welke criteria de procureur-generaal zich baseerde om de levensbeschouwelijke visie van zijn magistraten te beoordelen. De levensbeschouwelijke visie van een magistraat mag geen rol spelen in zijn professionele handelingen.

²⁰ Zie COL 12/2010 "Richtlijn inzake de strijd tegen de gerechtelijke achterstand, de beheersing en bewaking van het gerechtelijk onderzoek en de doorlooptijden". Deze omzendbrief trad in werking op 15 september 2010.

2.1.9. De procedure voor de KI die aanleiding geeft tot het arrest van 13 augustus 2010

Vaststellingen

De vordering van de procureur-generaal van 30 juli 2010 zou worden behandeld op de zitting van de KI Brussel van 6 augustus 2010.

Enkele dagen voor deze zitting verneemt de advocaat van enkele slachtoffers, mr. Van Steenbrugge, via de media dat er een zitting van de KI zou plaatsvinden. De advocaat stelt zich dan op 3 augustus 2010 burgerlijke partij in handen van de onderzoeksrechter namens 6 personen. Voor elk van de burgerlijke partijen richt de advocaat dezelfde dag een brief aan de voorzitter en de leden van de KI met de mededeling dat hij in die hoedanigheid wenst te worden gehoord op de zitting van 6 augustus 2010. Een kopie van deze brieven wordt gericht aan de procureur-generaal. De burgerlijke partijen wensen op de hoogte te worden gesteld van de vorderingen die de procureur-generaal voornemens is te nemen. De advocaat wijst er in de brieven ook op dat voor burgerlijke partijen dezelfde middelen tot verdediging moeten openstaan en dat zij dus ook over de nodige tijd en faciliteiten moeten kunnen beschikken overeenkomstig art. 6 EVRM om kennis te nemen van het strafdossier en om vervolgens met kennis van zaken gehoord te worden over de eventuele vorderingen van het Openbaar Ministerie.

Op 4 augustus 2010 richt mr. Van Steenbrugge een tweede brief aan de griffie van de KI Brussel met opnieuw het verzoek om zijn cliënten te horen en het verzoek om hem, als advocaat van deze burgerlijke partijen, voor deze zitting in het kader van de procedure overeenkomstig art. 235bis Sv²¹ op te roepen en te horen. Tevens wijst de advocaat erop dat het volgens hem bijzonder problematisch zou zijn als de in beslag genomen stukken definitief uit het gerechtelijk onderzoek zouden verdwijnen omdat slachtoffers dan hun dossiers – en hun bewijsmiddelen – voorgoed kwijt zouden zijn, zonder daaromtrent enige tegenspraak gevoerd te kunnen hebben. Een kopie van deze brief wordt door de advocaat per fax gestuurd naar de procureur-generaal.

De brieven van de advocaat van 3 en 4 augustus 2010 worden voorafgaand aan de zitting van 6 augustus 2010 niet beantwoord, noch door de KI, noch door de procureur-generaal.

Op 4 augustus 2010 richt de procureur-generaal wel een brief aan de onderzoeksrechter waarin hij hem zijn vordering mededeelt en hem vraagt of hij aanwezig kan zijn op de zitting van 6 augustus 2010.

Op 5 augustus 2010 richt mr. Van Steenbrugge een e-mail en een fax aan de minister van Justitie waarin hij de problematiek schetst, mededeelt dat hij een vraag aan de KI heeft gericht en dat hij noch van de KI, noch van de procureur-generaal een antwoord heeft ontvangen. Hij deelt mee dat hij dit zeer verontrustend vindt en vraagt om dringend tussen te komen. Ook deze brief blijft onbeantwoord.

Dezelfde dag stelt nog een andere persoon zich (zonder bijstand van een advocaat) burgerlijke partij in handen van de onderzoeksrechter.

Op 6 augustus 2010 vindt de zitting van de KI plaats. De burgerlijke partijen worden niet opgeroepen. De KI wordt voorgezeten door magistraat X, de gebruikelijke voorzitter van de Nederlandstalige KI Brussel. Diezelfde ochtend werd de brief die de advocaat daags voordien aan de minister van Justitie had gericht, door de privé-secretaris

²¹ Art. 235bis §4 Sv. luidde op dat ogenblik als volgt: "De KI hoort, in openbare terechtzitting indien ze op verzoek van een partij daartoe besluit, de opmerkingen van de procureur-generaal, de burgerlijke partij en de in verdenking gestelde."

van de minister van Justitie aan de procureur-generaal overgemaakt met de mededeling "U zal oordelen welk passend gevolg aan dit schrijven dient te worden gegeven".

Uit het onderzoek blijkt dat mr. Van Steenbrugge opdaagt bij aanvang van de zitting en mondeling zijn vraag herhaalt om de zitting bij te wonen. Hij wordt door de voorzitter uitdrukkelijk de toegang tot de zittingszaal ontzegd. Het pv van terechtzitting maakt hier geen melding van. De onderzoeksrechter is wel aanwezig op de zitting en wordt gehoord. De inhoud van zijn verklaring blijkt niet uit de stukken van het strafdossier. Uit het onderzoek van de HRJ blijkt dat de onderzoeksrechter uitgelegd heeft waarom hij de huiszoekingen heeft gedaan en hoe ze verlopen zijn.

Op de zitting handhaaft de procureur-generaal zijn vordering van 30 juli 2010. De KI neemt de beslissing in beraad voor uitspraak op 13 augustus 2010.

Uit het arrest van de KI van 13 augustus 2010 blijkt dat de KI op de zitting het verzoek van mr. Van Steenbrugge tot tussenkomst heeft besproken. Ook blijkt dat de magistraat van het parket-generaal mondeling aan de KI heeft geadviseerd om dit verzoek af te wijzen. De KI volgt het standpunt van het parket-generaal en stelt in haar arrest "dat een dergelijke tussenkomst, zeker in het prille stadium van het onderzoek, een ongeoorloofde schending van het geheim van het onderzoek zou kunnen uitmaken". De KI stelt in haar arrest tevens "dat de belangen van de burgerlijke partijen in beginsel niet konden worden geschaad door een vordering van de procureur-generaal strekkende tot een toezicht van de regelmatigheid van de rechtspleging.". De KI oordeelt in haar arrest tevens dat "om de oordeelkundige redenen uiteengezet in de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie, de nietigheid van de desbetreffende onderzoekshandelingen dient te worden uitgesproken." De KI stelt in haar motiverend gedeelte uitdrukkelijk "voor het overige is het onderzoek door geen enkele onregelmatigheid, verzuim of nietigheid aangetast".

Naar aanleiding van het arrest van 13 augustus 2010 richt de procureur-generaal op 17 augustus 2010 een brief aan de onderzoeksrechter met de vraag of hij bij zijn standpunt blijft dat er door het parket niet mag worden gecommuniceerd met de pers over de inhoud van dit arrest. Er was hierover reeds voordien contact geweest tussen het parket en de onderzoeksrechter, waarbij de onderzoeksrechter zich had verzet tegen elke vorm van communicatie. De procureur-generaal vraagt ook of de burgerlijke partijen een kopie mogen krijgen van het arrest indien ze daarom vragen. Op 18 augustus 2010 antwoordt de (vervangende)²² onderzoeksrechter dat hij bij zijn standpunt blijft dat er niet mag worden gecommuniceerd met de pers over de inhoud van het arrest. Tevens adviseert hij negatief over de vraag tot het overmaken van een kopie van het arrest.

Op 23 augustus 2010 tekent de procureur des Konings hoger beroep aan tegen deze beslissing van de onderzoeksrechter.²³

Op 24 augustus 2010 stuurt mr. Van Steenbrugge een brief aan de procureur-generaal, waarin hij zegt in de pers te hebben gelezen dat de procureur-generaal aanstuurt op een snelle uitvoering van het arrest van 13 augustus 2010, waarover hij nog steeds niet beschikt. Hij zegt ook cassatieberoep te hebben aangetekend tegen dit arrest en stelt dat een eventuele beslissing ter verwijdering van stukken uit het dossier dus niet kan worden uitgevoerd tot hierover wordt beslist door het Hof van Cassatie. De advocaat meldt ook van mening te zijn dat er een goede kans bestaat dat het arrest van de KI zal worden verbroken omdat het horen van de

²² Tijdens zijn verlof wordt de onderzoeksrechter tijdelijk vervangen door een andere onderzoeksrechter.

²³ Op 14 oktober 2010 verklaart de KI te Brussel het hoger beroep van de procureur des Konings onontvankelijk.

burgerlijke partij immers verplicht is volgens artikel 235*bis* Sv. De advocaat stuurt een kopie van deze brief naar de onderzoeksrechter.

Op 25 augustus 2010 richt mr. Keuleneer een brief aan de procureur des Konings waarin hij om een kopie vraagt van het arrest van 13 augustus 2010 en om de uitvoering van dit arrest. De advocaat protesteert tegen de volgens hem misleidende communicatie van het parket over dit arrest op een persconferentie. Er was immers wel een persconferentie georganiseerd geworden, maar omwille van de bezwaren van de onderzoeksrechter beperkte het parket-generaal zich tijdens deze persconferentie ertoe te zeggen dat er niet mocht worden gecommuniceerd. Mr. Keuleneer eist dat de volledige inhoud van dit arrest wordt bekend gemaakt.

Op 27 augustus 2010 maakt de procureur des Konings het arrest van de KI van 13 augustus 2010 over aan de onderzoeksrechter met de vraag om over te gaan tot uitvoering ervan.

Tevens richt de procureur des Konings die dag een brief aan mr. Keuleneer, in antwoord op diens brief van 25 augustus 2010. De procureur des Konings deelt mee dat zijn verzoek tot het verkrijgen van een kopie van het arrest van 13 augustus 2010 enkel mogelijk is in het kader van artikel 61*ter* Sv. en dat, als hij van mening is dat hij aan die voorwaarden voldoet, hij zich moet richten tot de onderzoeksrechter. De procureur des Konings herinnert de advocaat eraan dat het stuk waarover hij wil beschikken deel uitmaakt van het onderzoeksdossier.

Dezelfde dag richt de (vervangende) onderzoeksrechter een brief aan de procureur-generaal, in antwoord op diens brief van 17 augustus 2010. De onderzoeksrechter deelt mee bij zijn standpunt te blijven over het niet-communiceren met de pers over de inhoud van het arrest van de KI van 13 augustus 2010 en adviseert negatief over het afleveren van een kopie van het arrest aan de burgerlijke partijen.

Op 30 augustus 2010 richt mr. Keuleneer een brief aan de procureur des Konings waarin hij stelt geen reactie te hebben gekregen op zijn brief van 25 augustus 2010 (ondanks de brief van de procureur des Konings van 27 augustus 2010). Hij stelt in deze brief dat een televisiezender inzage heeft gehad in het arrest van 13 augustus 2010 en dat hij dit heeft gemeld aan een andere onderzoeksrechter²⁴. Hij vraagt nogmaals om een kopie van het arrest en om voor de uitvoering van dit arrest te willen zorgen. De advocaat stuurt een kopie van zijn brief naar de procureur-generaal, de minister van Justitie en de onderzoeksrechter. In de brief naar de onderzoeksrechter zegt de advocaat nog bijkomend dat er naar de pers werd gelekt over de inhoud van de verhoren van kardinaal Danneels en prof. Adriaenssens en dat hij deze feiten ook heeft gemeld aan een andere onderzoeksrechter²⁵.

Op 31 augustus 2010 richt mr. Keuleneer andermaal een brief aan de onderzoeksrechter. De advocaat verwijst naar de brief die hij ontving van de procureur des Konings op 27 augustus 2010 waarin deze hem doorverwees naar de onderzoeksrechter. De advocaat deelt tevens mee dat artikel 61*ter* Sv. volgens hem niet toepasselijk is maar dat hij alsnog een kopie wil verkrijgen van het arrest van 13 augustus 2010. Een kopie van deze brief stuurt hij ook naar de procureur-generaal, de minister van Justitie en de procureur des Konings.

---

²⁴ Dit betreft onderzoeksrechter 2, die ondertussen gelast is met een gerechtelijk onderzoek wegens schending van het geheim van het onderzoek ingevolge een klacht met burgerlijke partijstelling van meester Keuleneer. Op 10 september 2010 zal onderzoeksrechter 2 aan onderzoeksrechter 1 meedelen dat ze gelast is met een onderzoek wegens schending van het geheim van het onderzoek, van het beroepsgeheim, van het recht op privacy, en van laster en eerroof. Deze inbreuken zouden zijn gepleegd in het kader van het door onderzoeksrechter 1 gevoerde onderzoek "Kelk". Onderzoeksrechter 2 vraagt om iemand van het comité P toe te laten inzage te nemen in het dossier. Op 15 september 2010 zal onderzoeksrechter 1 antwoorden aan onderzoeksrechter 2 dat hij geen gunstig gevolg kan geven aan haar verzoek omdat het dossier onder embargo staat.

²⁵ Ook dit betreft onderzoeksrechter 2, die gelast is met het onderzoek naar schending van het beroepsgeheim.

Op 1 september 2010 antwoordt de onderzoeksrechter aan mr. Keuleneer dat hij geen gunstig gevolg kan geven aan diens verzoek.

Op 24 september 2010 tekent mr. Van Steenbrugge cassatieberoep aan tegen het arrest van de KI van 13 augustus 2010. Dezelfde dag richt de advocaat ook een brief aan de minister van Justitie en de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie met in bijlage het cassatieberoep. Aan de minister vraagt hij om een voorziening tot cassatie te laten instellen op grond van diens injunctierecht. De advocaat stuurt ook een brief naar de onderzoeksrechter met kopie van zijn brieven gericht aan de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie en aan de minister. De minister van Justitie geeft hier geen gevolg aan.

Bij arrest van 12 oktober 2010 oordeelt het Hof van Cassatie, op basis van het cassatieberoep van mr. Van Steenbrugge, dat het arrest van de KI van 13 augustus 2010 wordt vernietigd omdat de burgerlijke partijen, in strijd met artikel 235*bis* Sv., niet zijn opgeroepen en niet zijn gehoord. De zaak wordt terugverwezen naar de KI Brussel, anders samengesteld²⁶, wat aanleiding zal geven tot een nieuw arrest van de KI Brussel van 22 december 2010 (zie 2.1.14).

Analyse

- De zitting van de KI van 6 augustus 2010 wordt door mr. Van Steenbrugge een 'clandestiene zitting' genoemd.

Uit het arrest van de KI en het onderzoek door de HRJ blijkt dat het een bewuste keuze is geweest van de KI om de burgerlijke partijen niet te horen op de zitting van de KI van 6 augustus 2010. De KI heeft in haar arrest ook toegelicht waarom deze beslissing werd genomen.

Zonder zich uit te spreken over de inhoud van dit arrest van de KI, dat naderhand werd vernietigd door het Hof van Cassatie, stelt de HRJ vast dat de KI geen debat is aangegaan over de draagwijdte van art. 235*bis* Sv en dus over het tegensprekelijk karakter van de procedure, in aanwezigheid van de (advocaat van de) burgerlijke partijen. Mr. Van Steenbrugge werd door de KI opgedragen om de zittingszaal te verlaten. Het debat werd vervolgens buiten zijn aanwezigheid gevoerd.

- De HRJ stelt vast dat de brieven van mr. Van Steenbrugge niet tijdig werden beantwoord. Dit is een disfunctie.
- De burgerlijke partijen hebben de beslissing van de KI vervolgens aangevochten voor het Hof van Cassatie en deze heeft de KI ongelijk gegeven en haar arrest vernietigd. De burgerlijke partijen hadden volgens het Hof van Cassatie wel degelijk moeten worden opgeroepen en gehoord. In die zin is de zitting van de KI van 6 augustus 2010 verlopen in strijd met de wet.

Voor de volledigheid dient opgemerkt dat door de vernietiging van het arrest van de KI een anders samengestelde KI opnieuw over de zaak moest oordelen. Tijdens deze procedure werden de burgerlijke partijen wel gehoord.

- De onderzoeksrechter werd wel gehoord op de zitting van 6 augustus 2010. Hierbij moet worden opgemerkt dat dit de enige zitting van de KI is in deze procedure waar de onderzoeksrechter werd

---

²⁶ Hof van Cassatie, 12 oktober 2010, n°P.10.1469. N.

opgeroepen en gehoord.²⁷ Later is hij niet meer gehoord, bijvoorbeeld ook niet op de zitting van 18 december 2012, terwijl het daar over de reikwijdte van de saisine ging (zie 2.1.19). De HRJ stelt vast dat de wet momenteel niet voorziet dat een onderzoeksrechter, wanneer hij dit zou wensen, de mogelijkheid heeft om de KI te vragen te worden gehoord.

2.1.10. De procedure voor de KI die aanleiding geeft tot het arrest van 9 september 2010

Vaststellingen

Het hoger beroep van mr. Keuleneer van 9 augustus 2010 tegen de beschikking van de onderzoeksrechter van 30 juli 2010, waarbij de vraag tot gehele opheffing van de inbeslagnames te Mechelen werd afgewezen, zou worden behandeld op de zitting van de KI Brussel van 13 augustus 2010²⁸.

Uit het onderzoek van de HRJ blijkt dat mr. Keuleneer op een niet nader bepaalde datumbegin augustus, op zijn eigen vraag werd ontvangen door twee magistraten van het parket-generaal. Uit het onderzoek van de HRJ blijkt niet wat de precieze inhoud van deze bespreking was.

Op 12 augustus 2010, daags voor de voorziene zitting, neemt de procureur-generaal een schriftelijke vordering, waarmee de saisine van de KI wordt uitgebreid. Tot dat ogenblik was de KI immers enkel gevat met een hoger beroep inzake een beslissing van de onderzoeksrechter conform art. 61^{quater} Sv. (opheffing beslag). Met de vordering van 12 augustus wordt de KI een tweede keer gevat met een onderzoek van de wettigheid van de procedure. Volgens deze vordering is het hoger beroep van mr. Keuleneer gedeeltelijk ontvankelijk en gegrond. Het voorwerp van de huiszoeken en de inbeslagnames in Mechelen zouden de saisine van de onderzoeksrechter hebben overschreden. De procureur-generaal vordert de opheffing van de inbeslagnames te Mechelen en vordert tevens de vernietiging van de onderzoeksdadens die daarop steunen. Ook wordt in de vordering verwezen naar de eerdere vordering van de procureur-generaal van 30 juli 2010.

Op de zitting van 13 augustus 2010, voorgezeten door magistraat X, worden de burgerlijke partijen of hun raadslieden opnieuw niet uitgenodigd. Van deze zitting was mr. Van Steenbrugge niet op de hoogte.

De behandeling van de zaak wordt uitgesteld naar de zitting van 7 september 2010, eveneens voorgezeten door magistraat X. Op deze zitting wordt de zaak behandeld en in beraad genomen voor uitspraak op 9 september 2010. In het arrest wordt de vordering van de procureur-generaal integraal toegekend. In tegenstelling tot het arrest van 13 augustus 2010 vermeldt het arrest niet waarom de burgerlijke partijen niet werden opgeroepen.

Op 13 september 2010 richt mr. Keuleneer, die wel was opgeroepen op de zitting van 13 augustus omdat zijn hoger beroep er werd behandeld, een brief aan de onderzoeksrechter en aan de procureur des Konings waarin hij stelt dat ze waarschijnlijk kennis hebben genomen van het arrest van de KI van 9 september 2010 en met de vraag wanneer hij de nietig verklaarde stukken kan komen ophalen. Tevens richt mr. Keuleneer een kopie van deze brieven aan de procureur-generaal.

---

²⁷ De onderzoeksrechter is later in deze zaak wel nog gehoord in een andere procedure, nl. over de verdwijning van stukken, voornamelijk processen-verbaal, uit het strafdossier.

²⁸ Dit is dezelfde datum als degene waarop in de hiervoor beschreven zaak (met zitting KI op 6 augustus 2010) een arrest zou worden uitgesproken.

Naar analogie met de vraag van het parket over het communiceren met de pers over het arrest van 13 augustus 2010, richt de procureur des Konings op 14 september 2010 een kantschrift aan de onderzoeksrechter met de vraag of hij wil dat er gecommuniceerd wordt in de pers over het arrest van 9 september 2010.

Op 15 september 2010 antwoordt de onderzoeksrechter dat deze niet mag communiceren in de pers over het arrest. De onderzoeksrechter vraagt daarnaast aan de procureur des Konings (voor de tweede keer) of er beroep werd aangetekend tegen de arresten van de KI van 13 augustus 2010 en 9 september 2010.

Op 17 september 2010 herhaalt mr. Keuleneer in een brief aan de onderzoeksrechter en de procureur des Konings zijn vraag van 13 september 2010 inzake de uitvoering van het arrest van de KI van 9 september 2010. Hij zegt dat hij vanaf maandag (20 september 2010) zal doen wat nodig is om de uitvoering van dit arrest te bekomen. De advocaat stuurt opnieuw een kopie van deze brief naar de procureur-generaal.

Eveneens op 17 september 2010 richt mr. Van Steenbrugge een brief aan de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie opdat diens ambt ook cassatieberoep zou instellen tegen de arresten van de KI van 13 augustus 2010 en 9 september 2010, op grond van de art. 441 en 442 Sv.²⁹ Uit het onderzoek van de HRJ blijkt niet op welke wijze hij in kennis werd gesteld van het arrest van 9 september 2010. Tevens stuurt hij een brief naar de minister van Justitie met de vraag om zijn injunctierecht te willen uitoefenen en cassatieberoep tegen deze arresten te willen gelasten. De mogelijkheid bestaat immers volgens hem dat het Hof van Cassatie de cassatieberoepen die zijn cliënten hebben ingesteld tegen de beide arresten onontvankelijk zal verklaren omdat deze niet aanwezig of vertegenwoordigd waren bij de terechtzittingen. Hierdoor zou zeer waardevol bewijsmateriaal definitief verloren gaan, aldus mr. Van Steenbrugge. Ook de procureur-generaal bij het hof van beroep Brussel ontvangt een kopie van deze brief. Op 20 september 2010 stuurt mr. Van Steenbrugge een brief naar de onderzoeksrechter waarin hij hem een kopie bezorgt van zijn brief aan de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, de minister en de procureur-generaal bij het hof van beroep Brussel.

Op 20 september 2010 tekent de procureur des Konings hoger beroep aan tegen de beslissing van de onderzoeksrechter inzake de niet-communicatie aan de pers door het parket van het arrest van 9 september 2010³⁰.

Tegen het arrest van de KI van 9 september 2010 tekenen de burgerlijke partijen cassatieberoep aan. Op 30 september 2010 stuurt mr. Van Steenbrugge een brief naar de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie met een memorie. De dag nadien stuurt hij een kopie van deze brief naar de onderzoeksrechter.

Bij arrest van 12 oktober 2010 vernietigt het Hof van Cassatie het arrest van de KI van 9 september 2010, stellende dat art. 235bis Sv. een rechtspleging op tegenspraak invoert, ook wanneer het openbaar ministerie de toepassing van dit artikel vordert. Dit onderstelt dat alle partijen, daarin begrepen de burgerlijke partijen, moeten worden opgeroepen en gehoord. Wanneer de partijen niet opgeroepen zijn, moet de behandeling van de zaak op een latere zittingsdag worden gesteld teneinde daaraan te voldoen. De vernietiging van de beslissing over de

---

²⁹ Art. 441 Sv (versie 2010): "Wanneer de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, op vertoon van een uitdrukkelijk bevel, hem door de Minister van Justitie gegeven, bij de kamer die kennis neemt van het cassatieberoep in criminele, correctionele en politiezaken, aangifte doet van gerechtelijke akten, arresten of vonnissen die strijdig zijn met de wet, kunnen deze akten, arresten of vonnissen worden vernietigd en de officieren van politie of de rechters kunnen, indien daartoe grond bestaat, vervolgd worden op de wijze bepaald in hoofdstuk III, titel IV, van dit boek."

Art. 442 Sv (versie 2010): "Wanneer een hof van beroep of van assisen, of een correctionele rechtbank of politierechtbank een arrest of een vonnis in laatste aanleg heeft gewezen, dat vatbaar is voor cassatie, maar waartegen geen van de partijen binnen de gestelde termijn is opgekomen, kan de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie ook ambtshalve, en niettegenstaande het verstrijken van de termijn, aan het Hof van Cassatie kennis ervan geven; het arrest of het vonnis zal vernietigd worden, zonder dat partijen zich erop kunnen beroepen om zich tegen de tenuitvoerlegging te verzetten."

³⁰ Op 14 oktober 2010 verklaart de KI Brussel het hoger beroep van de procureur des Konings onontvankelijk.

regelmatigheid van de inbeslagnames brengt tevens de vernietiging met zich mee van de beslissing van de KI waarbij de inbeslagnames met toepassing van art. 61*quater* Sv. werden opgeheven. Deze beslissingen zijn immers onlosmakelijk met elkaar verbonden. De zaak wordt terugverwezen naar de KI Brussel, anders samengesteld³¹.

Analyse

- De vordering van de procureur-generaal van 12 augustus 2010 heeft niet enkel de saisine van de KI uitgebreid tot een tweede wettigheidscontrole conform art. 136, 136*bis* en 235*bis* Sv. Deze vordering ging veel verder dan de vordering van de procureur-generaal van 30 juli 2010 (eerste controle van de regelmatigheid van de rechtspleging) en sprak deze zelfs tegen. In de eerste vordering was het immers nog zo dat volgens de procureur-generaal, met uitzondering van het openen van gesloten briefwisseling, de inbeslagnames te Mechelen niet onregelmatig waren. In deze vordering was immers geen sprake van het laten nietig verklaren van de huiszoekingen in Mechelen in hun totaliteit, in tegenstelling tot de tweede vordering. De HRJ stelt dus vast dat het parket-generaal op 13 dagen tijd tot een andere vordering is gekomen. De HRJ stelt ook vast dat de redacteurs van de vordering van 30 juli 2010 niet dezelfde waren als de redacteur van de vordering van 12 augustus 2010. De HRJ stelt tevens vast dat mr. Keuleneer begin augustus 2010 door het parket-generaal werd ontvangen. De inhoud van dit onderhoud is niet bekend, noch werd er enige notitie van teruggevonden in het dossier.
- Indien de saisine van de KI beperkt was gebleven tot enkel een beslissing in het kader van de procedure art. 61*quater* Sv., dan hadden de burgerlijke partijen inderdaad niet moeten worden opgeroepen. Echter, omwille van de vordering van de procureur-generaal van 12 augustus 2010 ging het op de zitting van 13 augustus 2010, uitgesteld naar 7 september 2010, opnieuw over een wettigheidscontrole conform art. 136*bis* Sv. en hadden alle partijen volgens het Hof van Cassatie moeten opgeroepen zijn.
- Het arrest van het Hof van Cassatie van 12 oktober 2010, waarbij het arrest van de KI van 9 september 2010 wordt vernietigd, is vergelijkbaar met dat van 12 oktober 2010, waarbij het arrest van de KI van 13 augustus wordt vernietigd.

2.1.11. Inzage door mr. Van Steenbrugge van de in beslaggenomen stukken in oktober 2010

Vaststellingen

In de loop van de maand september 2010 richt mr. Van Steenbrugge een verzoek aan de onderzoeksrechter om inzage te mogen nemen van het strafdossier overeenkomstig art. 61*ter* Sv³².

Op 1 oktober 2010 stuurt één van de advocaten van het kantoor van mr. Van Steenbrugge een brief naar de onderzoeksrechter waarin zij zegt dat ze zijn toestemming om het dossier in te kijken op 4 en

³¹ Cass., 12 oktober 2010, n° P.10.1535.N. Dit arrest zal aanleiding geven tot een arrest van de KI Brussel van 22 december 2010 (zie verder).

³² De wet voorziet dat indien het verzoek door de onderzoeksrechter wordt toegekend, het dossier gedurende tenminste 48 uren ter beschikking van de verzoekende partij wordt gesteld.

5 oktober 2010 goed heeft ontvangen en dat ze ervan uitgaat dat alle overtuigingsstukken³³ ter inzage zullen liggen op de griffie.

Op 4 oktober 2010 krijgt mr. Van Steenbrugge voor het eerst de mogelijkheid om het strafdossier, hierin begrepen de in beslag genomen archiefdozen in te kijken. Deze archiefdozen bevonden zich op dat ogenblik nog in de kantoren van de FGP Brussel en waren nog niet neergelegd ter griffie omdat ze nog moesten worden geanalyseerd. Dezelfde dag stuurt hij een brief naar de onderzoeksrechter waarin hij schrijft dat hij die dag naar de griffie is geweest om het dossier in te kijken en dat hij vastgesteld heeft dat het dossier zeer omvangrijk is. Hij vraagt daarom om een verlenging van de termijn tot inzage. De onderzoeksrechter verleent daarop een verlenging van de termijn tot en met 15 oktober 2010.

Op 7 oktober 2010 richt de procureur des Konings een kantschrift aan de onderzoeksrechter met het verzoek het strafdossier aan het parket over te maken omdat hij beroep heeft aangetekend tegen vier beschikkingen waarbij de onderzoeksrechter inzage heeft verleend aan vier burgerlijke partijen.

Op 11 oktober 2010 antwoordt de onderzoeksrechter aan de procureur des Konings dat hij niet over het strafdossier beschikt, aangezien het ter inzage ligt van de burgerlijke partijen. De onderzoeksrechter vraagt hem tegen welke beschikkingen hij beroep heeft aangetekend zodat hij hem alvast de desbetreffende stukken van de verzoekschriften art. 61ter Sv. kan bezorgen.

Op 14 oktober 2010 richt mr. Van Steenbrugge een brief aan de onderzoeksrechter waarin hij nogmaals een verlenging van de termijn tot inzage van het dossier vraagt. De onderzoeksrechter verleent opnieuw een verlenging tot en met 29 oktober 2010.

Analyse

- In oktober 2010 heeft mr. Van Steenbrugge de mogelijkheid gehad om de bewuste archiefdozen, die in het aartsbisschoppelijk paleis in beslag waren genomen, in te kijken. Ook later heeft hij nog meermaals inzage gekregen in het dossier.
- De HRJ stelt vast dat de onderzoeksrechter inzage heeft verleend aan een aantal burgerlijke partijen terwijl de procureur des Konings beroep heeft aangetekend. Art. 61ter, §5 Sv. voorziet nochtans een opschortende werking ten aanzien van de beschikking van de onderzoeksrechter. Aangezien de onderzoeksrechter inzage had verleend, had het beroep geen zin meer.

---

³³ De stukken van het strafdossier betreft de papieren versie van alle processtukken, of een digitale kopie ervan. Het betreft onder meer pv's van de politie, documenten van de onderzoeksrechter, raadkamer, enz. De overtuigingsstukken betreffen de bij de huiszoeking in beslag genomen documenten die in principe neergelegd zijn ter griffie, zoals de documenten van de kerk.

2.1.12. Verzoeken tot wraking tegen de onderzoeksrechter van oktober en december 2010

Vaststellingen

Op 20 oktober 2010 legt mr. Keuleneer een wrakingsverzoek neer tegen onderzoeksrechter 1. Hij verwijt hem niet in staat te zijn de zaak op een onafhankelijke en onpartijdige wijze te behandelen. Er zou volgens hem ook een hoge graad van vijandschap bestaan tussen zijn cliënten en onderzoeksrechter 1.

Op 22 oktober 2010 antwoordt onderzoeksrechter 1 dat hij weigert zich van de zaak te onthouden. Hierdoor dient het verzoek tot wraking te worden beoordeeld door het hof van beroep.

Op 26 november 2010 richt het parket een verzoek aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg Brussel om een plaatsvervangend onderzoeksrechter aan te stellen, gelet op de lopende procedure tot wraking tegen onderzoeksrechter 1.

Op 29 november 2010 wordt onderzoeksrechter 2 door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg Brussel aangesteld om op te treden als plaatsvervangend onderzoeksrechter in het dossier Kelk.

Op 7 december 2010 wordt ook een wrakingsverzoek neergelegd tegen onderzoeksrechter 1 door een burgerlijke partij. Hij is niet te spreken over de wijze waarop het onderzoek wordt gevoerd en het feit dat zijn dossier op 24 juni 2010 in beslag werd genomen bij de Commissie Adriaenssens.

Op 9 december 2010 weigert onderzoeksrechter 1 ook naar aanleiding van dit tweede wrakingsverzoek om zich van de zaak te onthouden.

Op 14 december 2010 wordt het eerste wrakingsverzoek behandeld door de 17e (burgerlijke) kamer van het hof van beroep Brussel. Op 21 december 2010 wordt het wrakingsverzoek ontvankelijk doch ongegrond verklaard. Mr. Keuleneer tekent hiertegen cassatieberoep aan.

Op 27 december 2010 wordt onderzoeksrechter 2 door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg Brussel, bij tweede beschikking, aangesteld om verder op te treden als plaatsvervangend onderzoeksrechter in het dossier Kelk.

Op de zitting van 11 januari 2011 wordt het tweede wrakingsverzoek behandeld door de 17e (burgerlijke) kamer van het hof van beroep Brussel. Op 18 januari 2011 wordt het wrakingsverzoek gedeeltelijk onontvankelijk verklaard en voor het overige ongegrond. Tegen dit arrest, waarvoor de termijn loopt tot 11 februari 2011, wordt geen cassatieberoep aangetekend.

Bij arrest van het Hof van Cassatie van 21 januari 2011 wordt het cassatieberoep van mr. Keuleneer tegen het arrest van het hof van beroep van 21 december 2010 verworpen.

Op 11 februari 2011 richt de procureur des Konings een brief aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg Brussel met de melding dat het dossier opnieuw kan worden toegewezen aan onderzoeksrechter 1, aangezien de beide wrakingsverzoeken tegen hem ondertussen definitief zijn verworpen.

Op 9 maart 2011 richt onderzoeksrechter 2 een brief aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg waarin zij meedeelt dat zij als plaatsvervangend onderzoeksrechter sinds 29 november 2010 nooit over het dossier heeft kunnen beschikken, hoewel ze meermaals heeft aangedrongen bij het parket. Ze beschikt enkel over drie

arresten van het hof van beroep en de navolgende pv's. Ze vraagt aan de voorzitter om het onderzoek opnieuw toe te vertrouwen aan onderzoeksrechter 1.

Op 21 maart 2011 beslist de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg dat onderzoeksrechter 1 het onderzoek mag verderzetten.

Op 22 maart 2011 krijgt onderzoeksrechter 1 de leiding van het onderzoek terug van onderzoeksrechter 2, op dat ogenblik 17 kaften.

Analyse

Het is opvallend dat in deze periode meermaals tijd werd verloren, met name:

- Het eerste verzoek tot wraking werd op 20 oktober 2010 neergelegd. Op 22 oktober (binnen de 48 uur zoals vereist door de wet) heeft de onderzoeksrechter zijn beslissing tot weigering genomen. Het duurt dan tot 29 november 2010 alvorens een plaatsvervangende onderzoeksrechter wordt aangesteld, hetgeen in principe onverwijld had moeten gebeuren. De facto was er dus geen onderzoeksrechter van 20 oktober tot 29 november 2010. Het is voor de HRJ niet duidelijk waarom het parket op 26 november 2010 de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg hiertoe moet aanschrijven.
- Bij de beslissing van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg Brussel dat onderzoeksrechter 1 het onderzoek mocht verderzetten, is er eveneens vertraging. Deze beslissing werd genomen op 21 maart 2011, terwijl het parket al op 11 februari 2011 aan de voorzitter meldde dat het dossier opnieuw kon worden toegewezen aan onderzoeksrechter 1, aangezien de beide wrakingsverzoeken tegen hem ondertussen definitief waren verworpen.

2.1.13. De zogenaamde abrupt-pv's van de FGP Brussel van december 2010

Vaststellingen

Op 4 oktober 2010 wordt door de politiediensten een pv opgesteld waarin staat dat de dossiers "Adriaenssens" en "Devillé" neergelegd zijn ter griffie, met vermelding van een opsomming van deze dossiers.

Op 3 november 2010 worden ook de documenten en voorwerpen die bij de huiszoekingen in Mechelen in beslag zijn genomen, neergelegd ter griffie, waaronder de correspondentie van kardinaal Danneels die werd aangetroffen in zijn ambtswoning en de archieven die werden aangetroffen in het aartsbisschoppelijk paleis in Mechelen.

Op 10 december 2010 stelt de rechterhand van Peter De Waele een aantal pv's op (de zogenaamde "abrupt-pv's")³⁴ waarin deze schrijft dat ze door Peter De Waele in kennis werd gesteld van de beslissing van onderzoeksrechter 2 dat ze geen gebruik meer mocht maken van de inbeslagnames die het voorwerp uitmaakten van de lopende procedures voor de KI en dit in afwachting van een definitieve uitspraak.

---

³⁴ Deze term is geen officiële benaming, maar de pv's werden door de opsteller zo genoemd omdat de analyse van de stukken op een bepaald ogenblik werd stopgezet.

Analyse

Het is niet duidelijk waarom onderzoeksrechter 2 op 10 december 2010 opdracht geeft om de in beslag genomen stukken (tijdelijk?) niet verder te analyseren. Het is ook niet duidelijk of deze opdracht naderhand herroepen werd, hetzij door onderzoeksrechter 1, hetzij door onderzoeksrechter 2.

2.1.14. Arresten van de KI van 22 december 2010

Vaststellingen

Naar aanleiding van de cassatiearresten van 12 oktober 2010, waarbij de arresten van de KI van 13 augustus 2010 en 9 september 2010 werden vernietigd, diende de KI opnieuw te oordelen over de vorderingen van het parket-generaal en het beroep van mr. Keuleneer.

Bij arrest van de KI van 22 december 2010 (in de procedure die werd opgestart door mr. Keuleneer) oordeelt de KI dat onderzoeksrechter 1 de grenzen van zijn saisine niet heeft overschreden bij het verrichten van de huiszoeken en inbeslagnames in Mechelen. De saisine van de onderzoeksrechter bleef volgens de KI niet beperkt tot de feiten uit de dossiers Halsberghe, maar strekte zich ook uit over de feiten die het voorwerp uitmaken van de in de kathedraal verborgen geheime dossiers. Deze huiszoeken waren niet disproportioneel ten aanzien van het doel van het onderzoek. Er is volgens de KI geen sprake van een "fishing expedition". Enkel de inbeslagname van de briefwisseling tussen de kerkelijke overheden en de pauselijke nuntius is nietig. Deze moet worden teruggegeven. In deze procedure voor de KI worden alle partijen, waaronder de burgerlijke partijen, opgeroepen en gehoord.

Op dezelfde datum velt de KI een tweede arrest (in de procedure die werd opgestart door de procureur-generaal) waarbij de huiszoeken en de inbeslagnames bij de Commissie Adriaenssens in Leuven en bij enkele medewerkers nietig worden verklaard. De KI stelt dat "niets evenwel toeliet om te stellen dat de onderzoeksrechter gevorderd werd alle mogelijke zedenmisdrijven te onderzoeken die door bedienaars van de katholieke eredienst zouden zijn gepleegd". Door andere dossiers in beslag te nemen dan degene die door mevr. Halsberghe werden toevertrouwd aan het Rijksarchief en door haar op 9 juni 2010 zelf aan de politie werden overhandigd, heeft de onderzoeksrechter zijn saisine overschreden. De KI verklaart deze huiszoeken nietig en beveelt de verwijdering van de nietig verklaarde stukken uit het dossier, alsook de neerlegging ervan ter griffie. Ook in deze procedure voor de KI worden alle partijen, waaronder de burgerlijke partijen, opgeroepen en gehoord.

Tegen het eerste arrest van de KI van 22 december 2010 (m.b.t. de huiszoeken en inbeslagnames te Mechelen) tekent mr. Keuleneer cassatieberoep aan, wat aanleiding geeft tot het arrest van het Hof van Cassatie van 5 april 2011³⁵ waarin het bestreden arrest wordt verbroken wegens motiveringsverplichting.³⁶ De zaak wordt wat dit punt betreft opnieuw verwezen naar de KI Brussel, anders samengesteld dan op 9 september 2010 en 22 december 2010.

³⁵ Hof van Cassatie, 5 april 2011, n° P.11.0085.N. Dit arrest zal aanleiding geven tot een nieuw arrest van de KI Brussel van 29 november 2011 (zie verder).

³⁶ Volgens het Hof van Cassatie heeft de KI wel gemotiveerd waarom de huiszoeken in het rijksarchief en in de Sint-Romboutskathedraal regelmatig waren, maar ten onrechte niet gemotiveerd waarom de huiszoeken in het aartsbisshoppelijk paleis en in de privé-woning en het kantoor van kardinaal Danneels eveneens rechtmatig waren.

Op 4 januari 2011 richt Peter De Waele, die via de pers had vernomen dat de KI uitspraak zou hebben gedaan over de in beslag genomen stukken, de vraag aan onderzoeksrechter 2 of zijn diensten met deze uitspraak rekening moesten houden en, zo ja, of de uitspraak hen kon worden overgemaakt. Onderzoeksrechter 2 antwoordt dat ze niet in het bezit is van enige uitspraak van de KI maar dat het aangewezen is om de opzoeken vooralsnog te beperken tot de dossiers "Devillé" en "Halsberghe".

Op 24 januari 2011 maakt onderzoeksrechter 2 aan Peter De Waele de twee arresten over van de KI van 22 december 2010 en het arrest van 21 december 2010 van het hof van beroep, die ze zelf per kantschrift van 14 januari 2011 heeft ontvangen van het parket.

Analyse

Door de arresten van de KI van 22 december 2010 en het arrest van het Hof van Cassatie van 5 april 2011 eindigt de discussie over de huiszoeken bij de Commissie Adriaenssens in Leuven en bij enkele medewerkers, die nietig werden bevonden, alsook de discussie over de huiszoeken in het rijksarchief en in de kathedraal, die wel regelmatig werden bevonden.

De discussie over de huiszoeken in de woning en het kantoor van kardinaal Danneels en in het aartsbisdom paleis wordt wel verdergezet.

2.1.15. Voortgang van het onderzoek onder onderzoeksrechter 2 (als plaatsvervanger van onderzoeksrechter 1)

Vaststellingen

Op 26 november 2010 wordt een overzichtsproces-verbaal overgemaakt van de feiten die werden geput uit de dossiers Adriaenssens. Op 6 december 2010 ontvangt onderzoeksrechter 2 een cd-rom met alle pv's in deze zaak, opgesteld door de diensten van Peter De Waele.

Op 10 december 2010 worden voormelde "abrupt-pv's" opgesteld.

Op 3 januari 2011 richt onderzoeksrechter 2 een kantschrift aan het parket stellende dat zij nog steeds niet beschikt over het originele strafdossier en derhalve geen opzoeken kan verrichten. Op 6 januari 2011 richt zij een verzoek aan het parket om aan te dringen bij het parket-generaal om zo spoedig mogelijk over het dossier te kunnen beschikken.

Het parket antwoordt op 14 januari 2011 aan onderzoeksrechter 2 dat het origineel strafdossier nog steeds bij het parket-generaal ligt, maar dat onderzoeksrechter 2 een volledige kopie ongeveer een maand geleden zou hebben ontvangen van de procureur-generaal. Het is niet duidelijk of onderzoeksrechter 2 dit heeft bevestigd aan het parket. In haar brief aan de voorzitter van de rechtbank van 9 maart 2011 (zie hoger) zegt ze het dossier niet te hebben ontvangen.

Op 10 februari 2011 stellen de politiediensten een pv op met betrekking tot de opzoeken in de inbeslaggenomen documenten. In dit pv wordt vermeld dat de politiediensten geen verdere verrichtingen meer mogen doen in de dossiers van de Commissie Adriaenssens. Er wordt ook vermeld dat het zogenaamde "archief

van kardinaal Danneels" gedeeltelijk gedigitaliseerd werd maar dat door de vele handgeschreven documenten digitale opzoeken onmogelijk zijn.

Op 23 februari 2011 wordt een pv opgesteld waarin een overzicht wordt gegeven van de stukken die op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg Brussel werden neergelegd.

Op 9 maart 2011 richt onderzoeksrechter 2 de brief aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg waarin zij vraagt om het onderzoek opnieuw toe te vertrouwen aan onderzoeksrechter 1. Op 21 maart 2011 beslist de voorzitter dat onderzoeksrechter 1 het onderzoek mag voortzetten.

Analyse

Tijdens de periode waarin onderzoeksrechter 2 onderzoeksrechter 1 tijdelijk heeft vervangen, omdat er twee wrakingsverzoeken waren neergelegd tegen hem, is het onderzoek wel degelijk voortgezet door de politiediensten.

Anderzijds laat onderzoeksrechter 2 verstaan dat ze niet over het dossier beschikte, wat mogelijk voor vertraging heeft gezorgd aangezien de politiediensten niet voldoende werden aangestuurd door een onderzoeksrechter, zoals vereist door art. 55 Sv.

2.1.16. De coördinerende rol van de federale procureur en de beslissing tot federalisering van het onderzoek

Vaststellingen

Op 10 september 2010 vraagt de Raad van procureurs des Konings uitdrukkelijk aan de federale procureur om diens coördinerend optreden uit te breiden tot andere dossiers inzake feiten van seksueel misbruik in de pastorale relatie dan louter de dossiers Adriaenssens. Deze vraag heeft betrekking op klachten en aangiftes die bij een politiedienst of bij een parket worden neergelegd of die via een klacht met burgerlijke partijstelling bij onderzoeksrechters aanhangig worden gemaakt. Het criterium dat hierbij volgens het parket moet worden gehanteerd, is de datum van de feiten, die kan doen vermoeden dat deze mogelijk ook het voorwerp uitmaken van het gerechtelijk onderzoek Kelk. De idee van het federaal parket is te zorgen voor een efficiënte, persoonlijke en slachtoffergerichte behandeling van de individuele feiten door de lokale parketten en het aanpakken van het schuldig verzuim op het niveau van het dossier Kelk zelf. De afspraak is dat de lokale parketten die tijdens hun onderzoeken aanwijzingen van schuldig verzuim vaststellen deze op hun beurt aan het federaal parket overmaken met het oog op voeging bij het dossier Kelk. De procureur des Konings Brussel, de gerechtelijke directeur FGP Brussel en onderzoeksrechter 1 zijn daarmee akkoord.

Op 20 oktober 2010 worden de voorzitter van het College van procureurs-generaal, de federale procureur en de met de coördinatie belaste federale magistraat gehoord in de Commissie Justitie, in het kader van het verslag over de behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in een pastorale relatie³⁷.

---

³⁷ Zie De Kamer, doc 53 0643/001

Op 28 oktober 2010 wordt de bijzondere parlementaire commissie “de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de kerk” opgericht. Op 19 november 2010 en 9 februari 2011 wordt de federale procureur gehoord door deze bijzondere parlementaire commissie. De federale procureur geeft toelichting bij de coördinatieopdracht van het federaal parket. Tijdens deze hoorzitting is al sprake van de mogelijkheid voor het federaal parket om de zaak naar zich toe te trekken (te federaliseren) indien de coördinatie mislukt, niet volstaat of niet het verhoopte resultaat oplevert. Op dat moment verzorgt het federaal parket de coördinatie in 222 dossiers.

Op 8 maart 2011 wordt het dossier Kelk gefederaliseerd. Dit wil zeggen dat het federaal parket beslist om zich met het dossier te belasten op basis van art. 144ter §1 Ger. W.

De beslissing tot federalisering gebeurt omwille van acht redenen:

- 1) De samenloop tussen klachten met burgerlijke partijstelling die ingediend zijn in het gerechtelijk onderzoek van onderzoeksrechter 1 en de strafonderzoeken over dezelfde feiten die elders in het land lopen;
- 2) De vele coördinatievergaderingen en de tijdrovende opvolging ervan omwille van de noodzakelijke doorgedreven coördinatie tussen de verschillende parketten;
- 3) Indien omwille van eventuele meningsverschillen tussen de federale procureur en de lokale parketten de coördinatie op een bepaald ogenblik zou evolueren naar een zogenaamde “dwingende” coördinatie, dan zullen er bijkomende coördinatievergaderingen noodzakelijk zijn in de aanwezigheid van de betrokken territoriaal bevoegde procureurs-generaal (de federale procureur kan immers geen instructies geven aan de lokale parketten en heeft hiervoor de tussenkomst van de procureur-generaal nodig);
- 4) Als uit de coördinatie zou blijken dat feiten die het voorwerp uitmaken van een klacht met burgerlijke partijstelling bij onderzoeksrechter 1 zich eigenlijk buiten het gerechtelijk arrondissement Brussel situeren en als er geen samenhang zou kunnen worden weerhouden met de inleidende of de aanvullende vorderingen van de procureur des Konings Brussel, dan zal dit normaal aanleiding geven tot het initiëren van talrijke procedures “ontslag van onderzoek” in het onderzoek Kelk voor de raadkamer. De opvolging hiervan zal erg tijdrovend zijn;
- 5) De federale procureur krijgt vragen van verschillende parketten die hij via de procureur des Konings overmaakt aan onderzoeksrechter 1. Het antwoord op die vragen blijft uit en de opvolging van deze aanslepende dossiers is erg tijdrovend;
- 6) In de toekomst zullen er nog nieuwe klachten met burgerlijke partijstelling bij onderzoeksrechter 1 worden neergelegd. Dat wil zeggen dat de problematiek die in bovenstaande punten werd geschetst zich in de toekomst wellicht nog scherper zal stellen;
- 7) De federale procureur beschikt niet over een lijst met een overzicht van alle verdachten en slachtoffers in het gerechtelijk onderzoek van onderzoeksrechter 1;
- 8) Het is mogelijk dat de slachtoffers van de commissie Adriaenssens, van wie de dossiers in beslag werden genomen tijdens de huiszoekingen op 24 juni 2010 en waarvan de dossiers werden verwijderd uit het strafonderzoek nadat de KI besliste dat de inbeslagname nietig was, zich rechtsreeks tot het federaal parket richten. Dit zal een aanzienlijke bijkomende coördinatie-inspanning vergen.

Samengevat komt het erop neer dat het feit dat het federaal parket hier niet in eerste lijn staat, noch ten aanzien van de onderzoeksrechter, noch ten aanzien van de onderzoekende politiediensten, grote inspanningen vergt en het erg moeilijk maakt, om niet te zeggen onmogelijk, om op een efficiënte wijze te coördineren.

Er waren ook drie uitdrukkelijke vragen tot federalisering, namelijk van de procureur des Konings Brussel, de procureur-generaal Brussel en de procureur-generaal Antwerpen.

De redenen waarom er niet werd gekozen om alles te voegen aan het dossier Kelk zijn:

- het federaal parket wou het dossier niet onttrekken aan zijn "natuurlijke rechter" (plaats van de feiten, de verblijfsplaats van de verdachte of diens aantreffen) die immers vaak ook degene is van de plaats waar het slachtoffer woont.
- het federaal parket wou het slachtoffer, dat vaak ook woonachtig is in het arrondissement van de feiten, een meer nabije, individuele en persoonlijke opvolging geven, in plaats van het dossier te voegen aan een mammoetdossier in Brussel.
- Het federaal parket was zeer huiverachtig om individuele feiten te voegen aan de procedureslag in het dossier Kelk die in Brussel toen al bezig was.
- De parketten (en de politiediensten) waren niet voor de creatie van een mammoetdossier.
- Men was bevreesd voor onvoldoende researchcapaciteit binnen de FGP Brussel.

Analyse

- De aanpak van deze dossiers door het Openbaar Ministerie, inbegrepen de coördinatieopdracht, werd in 2010 en 2011 op minstens 12 vergaderingen bepaald in overleg en akkoord met de minister van Justitie, het College van procureurs-generaal, de Raad van procureurs des Konings, en de federale procureur. Deze aanpak werd uitvoerig beschreven in de eerste en tweede hoorzitting (19 november 2010 en 9 februari 2011) van de *bijzondere parlementaire commissie betreffende de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de kerk*.
- De opvolging en controle van de bij de lokale parketten uitgezette dossiers past niet in het juridisch concept van een coördinatieopdracht. Het federaal parket heeft immers geen controlerende of toezichtfunctie ten aanzien van de lokale parketten. De federale procureur is geen zesde "nationale" of "alles overkoepelende" procureur-generaal. Desalniettemin heeft het federaal parket dossiers opgevraagd bij de lokale parketten indien er, volgens deze laatste, aanwijzingen waren van schuldig verzuim binnen de kerk. Het federaal parket heeft destijds wel een lijst bijgehouden van de dossiernummers maar niet verder opgevolgd welk gevolg er door de lokale parketten aan deze dossiers werd gegeven. Het gevolg dat er door de lokale parketten aan deze dossiers werd gegeven, werd pas recent door de federale procureur opgevraagd bij de lokale parketten en meegedeeld aan de parlementaire onderzoekscommissie en aan de HRJ.

2.1.17. Het arrest van de KI van 29 november 2011

Vaststellingen

Naar aanleiding van de verbreking van het eerste arrest van de KI van 22 december 2010 (m.b.t. de huiszoekingen en inbeslagnames te Mechelen) door het Hof van Cassatie van 5 april 2011, oordeelt de anders samengestelde KI op 29 november 2011 dat de huiszoekingen in Mechelen en de daaropvolgende inbeslagnames niet rechtsgeldig zijn. Naar het oordeel van de KI beschikte onderzoeksrechter 1 alleen over mogelijke aanwijzingen voor de aanwezigheid van documenten in de Sint-Romboutskathedraal te Mechelen, maar niet in het aartsbisschoppelijk paleis of in de woning of burelen van kardinaal Danneels. Het arrest beslist dat de aldaar in beslag genomen stukken uit het dossier dienen te worden verwijderd en neergelegd ter griffie. Voor deze zitting werden alle partijen opgeroepen.

Tegen dit arrest tekent mr. Van Steenbrugge cassatieberoep aan. Dit cassatieberoep geeft aanleiding tot een arrest van het Hof van Cassatie van 3 april 2012³⁸. Het Hof van Cassatie vernietigt het bestreden arrest van de KI van 29 november 2011 enkel in zoverre het arrest van de KI:

- a) verklaart dat de stukken m.b.t. de huiszoekingen en inbeslagnames van 24 juni 2010 in het aartsbisschoppelijk paleis en de woningen/kantoren van kardinaal Danneels uit het dossier zullen worden verwijderd en neergelegd ter griffie;
- b) de onderzoeksdaeden, die steunen op de gegevens verkregen ingevolge de nietig verklaarde huiszoekingen, nietig verklaart en beveelt dat de daarmee betrekking hebbende stukken uit het dossier zullen worden verwijderd en neergelegd ter griffie.

Wat dit betreft wordt de zaak terugverwezen naar de KI Brussel, anders samengesteld dan voor de arresten van 9 september 2010, 22 december 2010 en 29 november 2011.

Analyse

Het enige waarover volgens het Hof van Cassatie opnieuw moet worden geoordeeld door de KI is of de nietig verklaarde stukken van de huiszoekingen en inbeslagnames op 24 juni 2010 in het aartsbisschoppelijk paleis te Mechelen en de woning en burelen van kardinaal Danneels, uit het dossier moeten worden verwijderd en neergelegd ter griffie. Over de rest is dan al definitief geoordeeld. Dit geeft aanleiding tot het arrest van de KI van 18 december 2012 (zie 2.1.19)

³⁸ Volgens het Hof van Cassatie heeft het arrest van de KI van 29 november 2011 de nietigheid uitgesproken van de huiszoekingen in het aartsbisschoppelijk paleis te Mechelen en in de woning en de kantoren van kardinaal Danneels, alsmede van de daarop volgende inbeslagnames van alle documenten en voorwerpen, en van de tot de datum van het arrest verrichte onderzoeksdaeden die daarop steunen, maar heeft de KI daarbij ten onrechte nagelaten om te onderzoeken of de onregelmatigheid van de huiszoekingen en van de inbeslagnames het gevolg is van de miskennis van een op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereiste en het recht op een eerlijk proces in het gedrang brengt, welk onderzoek volgens het Hof van Cassatie noodzakelijk is alvorens een onderzoeksgerecht kan oordelen dat stukken uit het dossier dienen te worden verwijderd. Aldus is de beslissing van de KI over de verwijdering van de stukken met betrekking tot de huiszoekingen en de inbeslagnames alsmede over hun neerlegging ter griffie volgens het Hof van Cassatie niet naar recht verantwoord. De onwettigheid van de beslissing van de KI over de verwijdering van voormelde stukken, tast volgens het Hof van Cassatie echter de wettigheid niet aan van de beslissing van de KI waarbij de huiszoekingen en de daarop volgende inbeslagnames van documenten en voorwerpen verricht in het aartsbisschoppelijk paleis te Mechelen en in de woning en kantoren van kardinaal Danneels, nietig worden verklaard. De verwijzing naar een anders samengestelde KI strekt zich volgens het Hof van Cassatie derhalve niet uit tot de vraag naar de regelmatigheid van de tot op de datum van de uitspraak van het arrest van 29 november 2011 verrichte onderzoeksdaeden die steunen op de documenten en voorwerpen inbeslaggenomen tijdens de nietig verklaarde huiszoekingen en de eventuele verwijdering van die stukken uit het dossier en neerlegging ervan ter griffie. Over dat punt valt er volgens het Hof van Cassatie niets meer te oordelen. Zie <https://juportal.be/content/ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120403.6/NL>

2.1.18. De tweede reeks huiszoeken

Vaststellingen

Tussen 16 en 18 januari 2012 en op 23 januari 2012 vinden nieuwe huiszoeken plaats in de bisdommen Antwerpen, Mechelen, Hasselt, Brugge, Gent, Doornik, Namen en Luik en bij diverse religieuze ordes. Sommige huiszoeken gebeuren persoonlijk door de onderzoeksrechter 1, in aanwezigheid van de federale procureur. Hierbij worden diverse documenten in beslag genomen. De analyse van de in beslaggenomen dossiers maakt het voorwerp uit van talrijke navolgende pv's. De stukken worden in de loop van maart en april 2012 neergelegd ter griffie.

Er werd achteraf door Peter De Waele kritiek geuit op de federale procureur over het feit dat de huiszoeken niet simultaan werden uitgevoerd.

Op 21 maart 2012 vinden er nog bijkomende huiszoeken plaats bij verschillende congregaties.

Analyse

- Deze huiszoeken tonen aan dat het onderzoek werd verdergezet door onderzoeksrechter 1, ondanks de vele betwistingen voor de KI en het Hof van Cassatie.
- Het is niet omdat de federale procureur bij een aantal huiszoeken persoonlijk aanwezig was dat het de federale procureur is die beslist of de huiszoeken simultaan moeten worden uitgevoerd of niet. Uit het onderzoek van de HRJ blijkt dat onderzoeksrechter 1 van oordeel was dat er geen verrassingseffect meer aan de orde was, in tegenstelling tot de huiszoeken op 24 juni 2010, die wel simultaan uitgevoerd werden. Dit behoort tot de appreciatie van de onderzoeksrechter.

2.1.19. Het arrest van de KI van 18 december 2012

Vaststellingen

Op 18 december 2012 beslist een anders samengestelde KI (dus zonder magistraat X) om de beslissing van onderzoeksrechter 1 van 30 juli 2010 (tot weigering van het verzoek van mr. Keuleneer om de inbeslagname op te heffen) te hervormen, binnen de grenzen van het arrest van het Hof van Cassatie van 3 april 2012. De KI oordeelt dat de onderzoeksrechter zijn saisine moedwillig heeft overschreden en beveelt de verwijdering uit het gerechtelijk dossier van de stukken, voorwerpen, documenten en gegevens die bij de huiszoeking op 24 juni 2010 in beslag werden genomen in het aartsbisschoppelijk paleis te Mechelen en de woning en burelen van kardinaal Danneels. Ze beveelt de neerlegging ervan ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg Brussel. In het motiverend gedeelte van dit arrest stelt de KI evenwel ook uitdrukkelijk dat het verzoek van mr. Keuleneer tot opheffing van het beslag wordt afgewezen.

De HRJ stelt vast dat de onderzoeksrechter niet door de KI is gehoord. De HRJ stelt ook vast dat de wet enerzijds de KI toeliet om de onderzoeksrechter op te roepen en anderzijds niet voorziet dat de onderzoeksrechter zelf kan vragen om te worden gehoord door de KI. De HRJ stelt tevens vast dat er een verregaande beslissing werd genomen over de (vermeende) intenties van de onderzoeksrechter.

Op 24 mei 2013 stelt de FGP Brussel op vraag van het federaal parket een proces-verbaal op waarin een overzicht wordt gegeven van de toestand van de inbeslagnames die werden vermeld in het arrest van de KI van 18 december 2012. In een aparte brandkoffer van de FGP zaten nog harde schijven/cd-roms waarvan het pv vermeldt: "deze werden naar aanleiding van de eerste uitspraken van de KI niet meer geanalyseerd in afwachting van een definitieve beslissing van deze rechtbank". Deze worden vervolgens ook neergelegd ter griffie.

Op 28 mei 2013 verwerpt het Hof van Cassatie het cassatieberoep van mr. Van Steenbrugge tegen het arrest van de KI van 18 december 2012.

Analyse

Belangrijk is om vast te stellen dat het arrest van 18 december 2012 enerzijds in haar motiverend gedeelte uitdrukkelijk het verzoek van mr. Keuleneer om het beslag op te heffen, afwijst, en anderzijds de neerlegging ter griffie beveelt van deze in beslag genomen stukken. Door dit arrest en de verwerping van het cassatieberoep hiertegen, is de procedure over het verzoekschrift art. 61^{quater} Sv. van mr. Keuleneer definitief afgehandeld.

2.1.20. De verdwenen processen-verbaal

Vaststellingen

In september 2011 gaat de griffier van onderzoeksrechter 1, griffier A, in zwangerschapsverlof en wordt zij vervangen door griffier B. Griffier B had voordien nooit bij een onderzoeksrechter gewerkt, enkel als assistent op de griffie van de raadkamer, en had blijkbaar geen specifieke opleiding hiertoe gehad. Onderzoeksrechter 1 betreft zijn nieuwe griffier niet bij het onderzoek Kelk.

Begin april 2012 wordt onderzoeksrechter 2 door de voorzitter van de rechtbank aangeduid om het onderzoek Kelk voort te zetten, nadat onderzoeksrechter 1 ontslag heeft genomen als onderzoeksrechter.

Naar aanleiding van de overdracht van het gerechtelijk onderzoek van onderzoeksrechter 1 naar onderzoeksrechter 2, deelt griffier B aan onderzoeksrechter 2 mee dat een gedeelte van de processtukken van het dossier ontbreekt. Er zou ook een grote achterstand zijn in het inventariseren van de pv's en andere stukken.

Op 11 april 2012 stelt onderzoeksrechter 2 daarom een proces-verbaal op waarin zij de verklaring van griffier B acteert, die de vorige griffier van onderzoeksrechter 1, griffier A, had opgevolgd.

Volgens deze verklaring kwam griffier A, ondanks het feit dat griffier A in zwangerschapsverlof was, toch regelmatig op het kabinet van onderzoeksrechter 1 langs. Onderzoeksrechter 1 zei dat griffier A haar persoonlijke spullen zou komen ophalen en hiervoor nog regelmatig zou langskomen in het kabinet. Griffier A stak haar spullen in grote witte plastic zakken. Op een dag stonden er zo'n drie zakken op het kabinet. De dag nadien merkten griffier A en onderzoeksrechter 1 dat deze zakken waren verdwenen. Griffier B hoorde griffier A tegen onderzoeksrechter 1 zeggen dat in één van deze zakken de originele pv's van dossier "Kelk" zaten. Vervolgens hoorde ze griffier A bellen naar de procureur des Konings.

De HRJ heeft vastgesteld dat het minstens sedert 2012 in brede kring geweten was dat griffier A de toenmalige (en huidige) partner van de procureur des Konings was. In de loop van het zwangerschapsverlof van griffier A

wordt beslist dat zij na dit verlov niet meer terug zou tewerkgesteld worden op het kabinet van onderzoeksrechter 1 of dat van een andere onderzoeksrechter.

Alleszins bleken in deze zaak, volgens het strafdossier, 445 originele processen-verbaal van de FGP Brussel te zijn verdwenen³⁹.

Onderzoeksrechter 2 verzendt haar proces-verbaal naar het federaal parket "tot alle nuttige doeleinden".

Op 30 juli 2012 vraagt onderzoeksrechter 2 in een brief aan de voormalige onderzoeksrechter 1 om klaarheid te scheppen over de 445 ontbrekende pv's. Onderzoeksrechter 1 antwoordt niet aan onderzoeksrechter 2, maar wel aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg Brussel.

Op 22 augustus 2012 stuurt onderzoeksrechter 1 een kopie van de brief van onderzoeksrechter 2, tezamen met zijn antwoordbrief aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg Brussel, naar de procureur des Konings Brussel met het verzoek om een strafrechtelijk onderzoek te voeren naar de beweerdte verdwijning van de processen-verbaal. Tevens vermeldt hij dat hij klacht indient bij de procureur-generaal Brussel (lastens onderzoeksrechter 2) wegens belaging.

Op 5 september 2012 stelt onderzoeksrechter 2 een proces-verbaal op waaruit blijkt dat haar brief van 30 juli 2012 onbeantwoord bleef. Pas op 10 en 20 april 2013 reageren onderzoeksrechter 1 en griffier A, schriftelijk op deze brief van 30 juli 2012.

Op 13 september 2012 informeert de procureur des Konings bij onderzoeksrechter 2 naar het proces-verbaal dat ze heeft opgesteld met betrekking tot de verdwijning van de processen-verbaal uit het strafdossier, met het verzoek dit aan hem over te maken. Hij vraagt om hem dit proces-verbaal over te maken in het kader van het opsporingsonderzoek dat hij gestart was naar aanleiding van de brief van onderzoeksrechter 1. Onderzoeksrechter 2 stuurt dit door naar de federale procureur, die op 19 september 2012 antwoordt aan de procureur des Konings dat de problematiek van de verdwenen processen-verbaal hem gekend is en dat de KI hiervoor door hem werd gevat in het kader van art. 136bis Sv. (toezicht op de regelmatigheid van het onderzoek). Tevens is de federale procureur verwonderd dat de procureur des Konings ook een strafonderzoek voert en vraagt hij om hierover toelichting te verschaffen en hem een kopie van de aangifte van onderzoeksrechter 1 van 22 augustus 2012 over te maken. Het parket van de procureur des Konings antwoordt met de brief van onderzoeksrechter 1 van 27 augustus 2012 en zegt dat het opsporingsonderzoek zich tot heden beperkt tot de vraag aan onderzoeksrechter 2 om haar proces-verbaal over te maken. Ten slotte verwondert de procureur des Konings zich over het feit dat onderzoeksrechter 2 geen kennis schijnt te hebben van art. 29 Sv.⁴⁰ Hiermee bedoelt de procureur des Konings dat onderzoeksrechter 2 haar proces-verbaal over de verdwijning van de stukken aan hem had moeten toezenden en niet aan de federale procureur.

Op 19 oktober 2012 dient mr. Keuleneer een klacht in bij de procureur-generaal Brussel wegens onder meer diefstal, omdat uit de processen-verbaal van onderzoeksrechter 2 blijkt dat er mogelijk magistraten zijn betrokken bij de verdwijning van de processen-verbaal.

---

³⁹ Dit blijkt uit het navolgende proces-verbaal van onderzoeksrechter 2 van 25 april 2012, het proces-verbaal van de FGP Brussel van 12 juni 2012 en het proces-verbaal van onderzoeksrechter 2 van 5 september 2012.

⁴⁰ Art. 29 § 1 Sv. luidt als volgt: "Iedere gestelde overheid, ieder openbaar officier of ambtenaar en, voor de sector van de gezinsbijslag, iedere meewerkende instelling in de zin van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het handvest van de sociaal verzekerde die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdaad of van een wanbedrijf, is verplicht daarvan dadelijk bericht te geven aan de procureur des Konings bij de rechtbank binnen wier rechtsgebied die misdaad of dat wanbedrijf is gepleegd of de verdachte zou kunnen worden gevonden, en aan die magistraat alle desbetreffende inlichtingen, processen-verbaal en akten te doen toekomen."

Intussen, op 12 september 2012 had het federaal parket al een vordering opgesteld voor de KI om conform art. 136*bis*, tweede lid Sv., over te gaan tot een onderzoek naar de regelmatigheid van de procedure.

Op de zitting van de KI van 30 oktober 2012, voorgezeten door magistraat X, wordt deze vordering een eerste keer opgeroepen. De zaak wordt uitgesteld naar 4 december 2012.

Op de zitting van de KI van 4 december 2012, voorgezeten door magistraat X, vraagt mr. Keuleneer aan de KI om vast te stellen "dat het gerechtelijk onderzoek dient te worden afgesloten, dat het dossier in zijn geheel nietig is en dat enige strafvordering vervallen dient te worden verklaard, minstens onontvankelijk is". Mr. Van Steenbrugge maakt op deze zitting bezwaar tegen de samenstelling van de zetel en vraagt uitstel om hierover te kunnen concluderen. De zaak wordt uitgesteld naar de zitting van 11 december 2012.

Op 7 december 2012 legt mr. Van Steenbrugge ter griffie van de KI een wrakingsverzoek neer tegen magistraat X. Hij licht het federaal parket alsook mr. Keuleneer hierover in. In het verzoek tot wraking stelt mr. Van Steenbrugge dat magistraat X sedert 12 oktober 2010, zijnde de datum van de verbrekingsarresten van het Hof van Cassatie, niet meer kan zetelen, op basis van de artikelen 828, 1°, 9° en 831 Ger. W. Magistraat X zou – indien hij in hetzelfde geschil nogmaals zou zetelen – in de mogelijkheid zijn om de eerder verbroken beslissingen (de arresten van de KI van 13 augustus 2010 en 9 september 2010) opnieuw "tot leven te wekken". Mr. Van Steenbrugge stuurt ook een brief naar onderzoeksrechter 2 om haar op de hoogte te brengen van het wrakingsverzoek.

Op 10 december 2012 brengt de griffie van de KI het wrakingsverzoek ter kennis van magistraat X overeenkomstig art. 836 Ger. W.

Op 11 december 2012 brengt magistraat X een handgeschreven vermelding aan onderaan het verzoek tot wraking, waarin hij verklaart te berusten in de wraking en dit ondertekent. De korpschef van magistraat X, de eerste voorzitter van het hof van beroep Brussel, wordt hier niet van op de hoogte gesteld.

Op 21 februari 2013 beslist de KI (met een andere voorzitter dan magistraat X) met betrekking tot de verdwenen pv's dat het onderzoek door geen enkele onwettigheid of onregelmatigheid is aangetast. Alle 445 pv's zijn opnieuw afgedrukt, en toegevoegd aan het dossier. Er is geen reden om de onontvankelijkheid van de strafvordering uit te spreken. Er is ook geen schending van de rechten van verdediging en evenmin van art. 6 EVRM volgens de KI.

Tegen dit arrest tekenen enkele partijen, waaronder deze die waren vertegenwoordigd door mr. Keuleneer, cassatieberoep aan. Het arrest van het Hof van Cassatie van 18 juni 2013 vernietigt het arrest van de KI van 21 februari 2013 omdat het recht op tegenspraak wordt miskend ten aanzien van één van de verdachte geestelijken. De zaak wordt terugverwezen naar de KI Brussel, anders samengesteld.

Op 1 maart 2013 stuurt mr. Keuleneer een brief naar het parket-generaal, gericht aan een advocaat-generaal die eerder in het dossier was opgetreden, met de expliciete vermelding "persoonlijk". Mr. Keuleneer geeft aan dat hij een aantal elementen wil meedelen die hem uiterst problematisch lijken en dat hij een aanvulling wil meedelen op zijn klacht van 19 oktober 2012. Hij somt meerdere punten op en specificeert ook zijn klacht van 19 oktober 2012, in die zin dat hij nadrukkelijk verzoekt om de betrokkenheid van de procureur des Konings, griffier A en onderzoeksrechter 1 te onderzoeken in deze aangelegenheid. Mr. Keuleneer verstuurt een kopie van deze brief naar de federale procureur en onderzoeksrechter 2.

Ingevolge de verbreking van het arrest van de KI door het arrest van het Hof van Cassatie van 18 juni 2013 en de verwijzing naar de KI volgt een arrest van de KI van 12 maart 2014. Op 12 maart 2014 beslist de KI dat onderzoeksrechter 2 de nodige maatregelen dient te nemen om de ontbrekende pv's te laten voegen aan het strafdossier. De zaak wordt voor verdere behandeling vastgesteld op de zitting van 6 mei 2014. Dezelfde dag vraagt het federaal parket aan onderzoeksrechter 2 om dringend aan de vraag van de KI tegemoet te komen.

Bij arrest van 29 oktober 2014 stelt de KI vast dat het dossier regelmatig is en volledig terug werd samengesteld. Tegen dit arrest wordt cassatieberoep aangetekend door onder meer de cliënten van mr. Keuleneer. Bij arrest van het Hof van Cassatie van 12 mei 2015 worden deze cassatieberoepen afgewezen, waardoor het arrest van de KI van 29 oktober 2014 definitief is.

Analyse

De verdwijning van de processtukken heeft andermaal voor (bijkomende) spanningen gezorgd tussen onderzoeksrechter 1 en onderzoeksrechter 2, alsook tussen de procureur des Konings en de federale procureur.

Uiteindelijk heeft de verdwijning van de processtukken vooralsnog geen verdere gevolgen voor de strafprocedure gehad omdat de ontbrekende stukken in kopie werden opgevraagd (en gevoegd) en de KI heeft geoordeeld dat de procedure regelmatig is.

De kwestie van de verdwenen pv's heeft tevens een aantal disfuncties blootgelegd:

- Er was een persoonlijke relatie tussen griffier A van onderzoeksrechter 1 en de procureur des Konings. Dit gaat in tegen het principe van het scheiden van de functies en houdt ogenschijnlijk een risico in op beïnvloeding.
- Uit het onderzoek van de HRJ blijken aanwijzingen dat griffier A haar werkzaamheden, in samenspraak en met akkoord van onderzoeksrechter 1, bleef verderzetten en zichtbaar stukken mee naar huis nam, terwijl ze officieel niet meer werkzaam was op het kabinet van de onderzoeksrechter omwille van haar zwangerschapsverlof. Dit komt problematisch voor omwille van het feit dat griffier B op dat ogenblik de officiële griffier van onderzoeksrechter 1 was en dus ook de verantwoordelijkheid droeg. Bovendien woonde griffier A samen met de procureur des Konings, wat het hierboven vermelde risico op beïnvloeding nog vergroot.
- Het onderzoek van de HRJ heeft de omstandigheden van het verdwijnen van de processen-verbaal niet kunnen ophelderen. De HRJ is ook niet op de hoogte van de resultaten van het opsporingsonderzoek door de procureur des Konings naar de verdwenen stukken, noch van de resultaten van het onderzoek door de procureur-generaal naar de feiten van belaging die onderzoeksrechter 1 aan onderzoeksrechter 2 ten laste legde.
- De HRJ betreurt dat griffier B, die werd aangesteld als opvolger van griffier A, zichtbaar geen (degelijke) opleiding heeft gekregen, althans niet om bij een onderzoeksrechter te werken.

2.1.21. Het arrest van de KI van 20 maart 2014

Vaststellingen

Op 30 mei 2013 richt mr. Keuleneer een verzoek aan de hoofdgriffier van de rechtbank van eerste aanleg Brussel om de in beslag genomen stukken terug te krijgen, met verwijzing naar het definitief arrest van de KI van 18 december 2012 en zich beroepend op art. 2 van het KB van 24 maart 1936⁴¹. Hij motiveert dit door te stellen dat er zich geen (andere) rechthebbenden hebben aangemeld, in de zin van art. 3 van het KB, en het Openbaar Ministerie geen personen heeft aangeduid, in overeenstemming met art. 4 van het KB. Daarmee is volgens mr. Keuleneer de rol van het Openbaar Ministerie uitgespeeld voor wat betreft het lot van de documenten waarop het beslag is opgeheven en die ter griffie zijn neergelegd.

Op 11 juni 2013 (en 14 juni 2013) antwoordt de hoofdgriffier dat hij het federaal parket om toelating tot teruggave zal verzoeken. De toelating wordt geweigerd door de federale procureur.

Op 7 oktober 2013 richt mr. Keuleneer een brief aan onderzoeksrechter 2 waarin hij andermaal om de teruggave van de stukken vraagt. Op 13 november 2013 stuurt mr. Keuleneer een rappel naar de onderzoeksrechter. Op 22 november 2013 weigert de onderzoeksrechter in te gaan op het verzoek van mr. Keuleneer, verwijzend naar het arrest van de KI van 18 december 2012.

Op 10 december 2013 stuurt mr. Keuleneer een brief naar de eerste voorzitter van het hof van beroep Brussel over de teruggave van de stukken. Mr. Keuleneer zet uiteen waarom hij de stukken moet terugkrijgen, en verwijst naar het KB van 24 maart 1936. Hij stuurt ook een kopie van zijn brief naar onderzoeksrechter 2.

Op 6 maart 2014 vraagt mr. Keuleneer in toepassing van art. 136 Sv. aan de KI om toezicht uit te oefenen op het verloop van het onderzoek en om verslag te doen over de stand van zaken. Concreet vraagt hij:

- 1) erop toe te zien dat het eerdere arrest van de KI van 18 december 2012 in overeenstemming met het KB van 24 maart 1936 wordt uitgevoerd en de in beslag genomen documenten en voorwerpen onverwijld worden teruggegeven;
- 2) na te gaan wie om welke redenen de uitvoering van het arrest en het KB verhindert of tegenwerkt en welke misdrijven in dit verband zijn gepleegd;
- 3) zich te vergewissen van de goede bewaring van de in beslaggenomen stukken en na te gaan welke misdrijven in dit verband zijn gepleegd, o.a. omdat grote hoeveelheden documenten uit het onderzoeksdossier zijn verdwenen;
- 4) verslag te doen van de stand van zaken en het onderzoek af te sluiten, dat op dat ogenblik al bijna 4 jaar loopt.

De vraag tot teruggave van de in beslag genomen documenten en voorwerpen motiveert hij onder meer door te stellen dat, op het ogenblik van het arrest van 18 december 2012, de stand van de wetgeving de KI niet toeliet

---

⁴¹ 24 maart 1936. - Koninklijk besluit op de bewaring, ter griffie, en de [procedure] tot teruggave van de in strafzaken in beslag genomen zaken.

om te beslissen tot rechtstreekse teruggave van de in beslag genomen stukken op de wijze bepaald in het K.B. van 24 maart 1936.⁴²

Op 18 maart 2014 wordt het verzoek van mr. Keuleneer, dat hij baseert op art. 136, lid 2 Sv., behandeld. De burgerlijke partijen worden niet opgeroepen. In zijn zittingsnota verzet het federaal parket zich tegen het verzoek tot teruggave. Volgens het federaal parket moet het mogelijk zijn voor een beklagde in dit gerechtelijk onderzoek, in het kader van zijn verdediging, om deze stukken op de griffie in te kijken en dit tot het einde van het proces. De stukken moeten dus volgens het federaal parket ter griffie worden bewaard tot aan de definitieve rechterlijke beslissing over dit gerechtelijk onderzoek. Het federaal parket verwijst daarbij naar rechtspraak van het Arbitragehof (n° 86/2002 van 8 mei 2002) en van het Hof van Cassatie (arrest van 22 juni 2005). Toepassing maken van het KB van 24 maart 1936 zou hieraan afbreuk doen, volgens het federaal parket.

Daarnaast deelt het federaal parket mee dat het onderzoek kan worden afgesloten en dat zij aan de onderzoeksrechter zullen vragen een beschikking tot mededeling te verlenen⁴³.

Bij arrest van 20 maart 2014 beslist de KI, voorgezeten door magistraat X, in toepassing van art. 136, lid 2 Sv.:

- 1) Dat het verzoek van mr. Keuleneer terecht is. Bovendien bestaat er geen enkele reden om te stellen dat deze documenten en voorwerpen dienstig zouden kunnen zijn voor de verdediging van (nog niet bestaande) beklagden, dan wanneer de burgerlijke partijen alle mogelijke rechtsmiddelen (uiteindelijk tevergeefs) hebben aangewend voor de handhaving van het beslag;
- 2) en 3) Dat de opsporing en vervolging van beweerde misdrijven, gepleegd in het raam van de tenuitvoerlegging van het arrest van 18 december 2012 en/of de bewaring van de documenten en voorwerpen ter griffie, toekomt aan het Openbaar Ministerie en niet aan de KI;
- 4) Dat de vraag van mr. Keuleneer dat de KI verslag zou doen over de stand van zaken nutteloos is aangezien het federaal parket van oordeel is dat het onderzoek kan worden afgesloten en het aan de onderzoeksrechter zal vragen een beschikking tot mededeling te verlenen.

Het arrest wordt dezelfde dag door de griffie van de KI overgemaakt aan het federaal parket.

Het federaal parket beslist om geen cassatieberoep aan te tekenen. Uit het onderzoek van de HRJ blijkt dat het federaal parket het niet opportuun vond om in cassatie te gaan om de procedure niet nodeloos te vertragen, waardoor bij gebreke aan cassatieberoep tegen het arrest van de KI van 20 maart 2014, het Hof van Cassatie niet heeft kunnen oordelen, noch over het niet oproepen van bepaalde partijen ter zitting van de KI, noch over de overeenstemming met de wettelijke en reglementaire bepalingen van de inhoud van het arrest van de KI aangaande de teruggave van de in beslag genomen stukken aan de cliënten van mr. Keuleneer.

Diezelfde dag nog richt de federale magistraat een brief aan de hoofdgriffier van de rechtbank van eerste aanleg Brussel met betrekking tot de tenuitvoerlegging van het arrest van 20 maart 2014, dat samen moet worden gelezen met het arrest van de KI van 18 december 2012. De federale magistraat vraagt om in uitvoering van beide arresten onverwijld over te gaan tot teruggave van de stukken aan mr. Keuleneer, alsook om een persoon die door de federale procureur op dat ogenblik kan worden beschouwd als een "persoon tegen wie de strafvordering

⁴² Op het ogenblik dat het arrest van 18 december 2012 werd uitgesproken, was de wet van 14 december 2012 tot verbetering van de aanpak van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie nog niet in werking getreden.

⁴³ In de latere eindvordering van de federale procureur van 13 april 2021 staat over deze zitting: "De KI kan maar is niet gehouden de burgerlijke partijen in het kader van deze procedure op te roepen en te horen"

werd ingesteld" hiervan bij aangetekend schrijven bericht te doen (overeenkomstig art. 4 en 5 van het KB 24 maart 1936), met de mededeling dat deze binnen een termijn van 1 maand het rechtsmiddel van art. 5 van het KB kan aanwenden.

Nog steeds dezelfde dag stuurt de federale procureur zelf een brief naar onderzoeksrechter 2 met kopie van het arrest en van hun zittingsnota alsook met kopie van voormelde brief van de federale magistraat aan de hoofdgriffier met betrekking tot het verzoek tot tenuitvoerlegging van dit arrest. Tevens deelt de federale procureur mee dat het onderzoek wat hem betreft kan worden afgesloten en vraagt hij de mededeling van het dossier voor het opstellen van de eindvordering.

Op 8 mei 2014 stuurt een medewerker van de griffie een mail naar onderzoeksrechter 2 met de melding dat de in beslag genomen stukken overhandigd werden aan mr. Keuleneer. Gelet op de omvang heeft mr. Keuleneer getekend voor ontvangst onder voorbehoud van nazicht van de volledigheid van de stukken. Op 9 mei 2014 stelt de FGP Brussel hiervan een proces-verbaal op.

Het is nuttig om hier vooruit te kijken naar wat zal gebeuren op 14 oktober 2020. Op die dag krijgt mr. Van Steenbrugge opnieuw inzage in het dossier naar aanleiding van de geplande zitting van de raadkamer van 9 november 2020. Naar eigen zeggen ontdekt mr. Van Steenbrugge pas op dat ogenblik dat de archiefdozen zich niet meer op de griffie bevinden.

Op 16 en 18 november 2020 laat mr. Van Steenbrugge bij deurwaardersexploot vaststellen dat stukken op de griffie zijn "verdwenen". Twee griffiemedewerkers verklaren aan de gerechtsdeurwaarder dat een groot aantal dozen al geruime tijd geleden werd opgehaald door 'de kerk', krachtens een beslissing van de federale procureur. Bij het derde bezoek van de gerechtsdeurwaarder op 25 november 2020 verneemt mr. Van Steenbrugge van de griffie dat de stukken werden teruggegeven in uitvoering van twee arresten van de KI, namelijk van 18 december 2012 en 20 maart 2014.

Analyse

De voorzitter van de KI

- De zitting van 18 maart 2014 werd voorgezeten door magistraat X. Deze magistraat had zich voordien, op 11 december 2012, nochtans uit de zaak teruggetrokken na een verzoek tot wraking dat tegen hem werd neergelegd (zie hiervoor onder 2.1.20 "De verdwenen processen-verbaal"). De magistraat had verklaard te berusten in de wraking, waarmee hij het wrakingsverzoek dus de facto gegrond verklaarde. Daarmee gaf hij te kennen dat hij niet langer in deze zaak kon zetelen. Wanneer een magistraat van de zetel eenmaal wordt gewraakt, kan deze magistraat in de toekomst in dezelfde zaak niet meer zetelen. Magistraat X had in deze zaak dus niet mogen zetelen. Dit is een disfunctie.

De afwezigheid van de burgerlijke partijen

- De burgerlijke partijen werden opnieuw niet opgeroepen ter zitting van de KI die aanleiding zou geven tot het arrest van 20 maart 2014, terwijl het om een verzoek op basis van art. 136 lid 2 Sv. ging en niet om een beroep tegen een beslissing van de onderzoeksrechter over een verzoekschrift art. 61^{quater} Sv. Het arrest van de KI motiveert niet waarom de burgerlijke partijen niet werden opgeroepen.

- Tijdens het onderzoek van de HRJ is gebleken dat het federaal parket van mening is dat de oproeping van de burgerlijke partijen facultatief was omdat de procedure voor de KI geen procedure was op basis van art. 235*bis* Sv, maar op basis van art. 235 Sv.
- De HRJ stelt vast dat het arrest van de KI van 20 maart 2014 inderdaad niet letterlijk verwijst naar art. 235*bis* Sv. maar alleen naar artikel 235 Sv. De KI bevond zich immers wel degelijk in de mogelijkheid om art. 235*bis* Sv. toe te passen. Art. 136 lid 2 Sv., op basis waarvan mr. Keuleneer de KI vatte, verwijst immers naar art. 136 lid 1 Sv., dat op zijn beurt verwijst naar zowel art. 235 als 235*bis* Sv. Het Hof van Cassatie had voordien al in twee arresten van 12 oktober 2010 geoordeeld dat in geval van toepassing van art. 235*bis* Sv. de burgerlijke partijen moeten worden opgeroepen. Door het niet-oproepen van de burgerlijke partijen waren deze onwetend van het arrest van de KI en konden zij hier ook niet tegen in cassatie gaan.
- De HRJ stelt vast dat de artikelen 136, 136*bis*, 235 en 235*bis* Sv. niet duidelijk zijn. Het respectievelijke toepassingsveld van deze artikelen en het onderling verwijzen van het ene artikel naar het andere, houdt een risico in op uiteenlopende interpretaties.
- In het verslag van de bijzondere commissie (31 maart 2011) staat al een aanbeveling over de "Gelijkheid van de partijen bij de strafprocedure". De bijzondere commissie stelt vast dat het slachtoffer, ondanks de recente ontwikkelingen in het strafrecht, nog altijd niet dezelfde behandeling geniet als de andere partijen bij de strafprocedure. De bijzondere commissie doet hierover de volgende aanbeveling: "Gelet op de gelijkheid van alle partijen in de strafprocedure en de rechten van verdediging beveelt de bijzondere commissie aan dat de nodige wetgevende wijzigingen worden aangebracht opdat telkens wanneer het openbaar ministerie en de verdachte worden gehoord, de burgerlijke partij eveneens kan worden gehoord op eenvoudig verzoek."

Deze overwegingen worden verder besproken in hoofdstuk 2.2.

Het arrest van de KI

- Het arrest van de KI van 20 maart 2014 geeft een uitleg aan het arrest van 18 december 2012 die er niet verenigbaar mee lijkt te zijn: het arrest van 2012 wijst uitdrukkelijk het verzoek tot teruggave van mr. Keuleneer af én beveelt uitdrukkelijk de neerlegging ter griffie, dus geenszins de teruggave. Het arrest van 2014 beslist net het tegenovergestelde van het arrest van 2012, nochtans zeggende dat het dit juist uitvoert.
- Het standpunt van mr. Van Steenbrugge in 2020, toen hij kennisnam van het arrest, is dat de KI geen rechtsmacht meer had om te beslissen over de gegrondheid van een verzoek tot opheffing, aangezien hierover reeds definitief uitspraak was gedaan op 18 december 2012.
- De rechtspraak van het Arbitragehof (arrest nr. 86/2002 van 8 mei 2002) en van het Hof van Cassatie (arrest van 22 juni 2005), waar het federaal parket in haar zittingsnota naar verwees, over de rechten van verdediging van andere partijen die nog geen partij in de zaak zijn, was gekende rechtspraak op dat moment. Andere partijen die nog niet in de zaak zijn op dat moment zouden er later mogelijk belang bij kunnen hebben om alsnog inzage van de stukken te kunnen nemen. Dit werd onmogelijk gemaakt door de stukken terug te geven. Later werd de wet op dit vlak gewijzigd door het, op 2 mei 2013 inwerking

getreden, artikel 3 van de wet van 14 december 2012 tot verbetering van de aanpak van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie⁴⁴.

- Overeenkomstig art. 1 van het KB van 24 maart 1936 zorgt de griffier voor de bewaring van de in strafzaken in beslag genomen zaken tot wanneer het beslag wordt opgeheven. Het KB is dus enkel van toepassing op in beslag genomen overtuigingsstukken waarvan het beslag werd opgeheven. In dit geval had het arrest van 18 december 2012 het beslag uitdrukkelijk niet opgeheven (zie hoger).

Het federaal parket

- Het federaal parket tekende geen cassatieberoep aan, hoewel het arrest strijdig was met de inhoud van zijn schriftelijke vordering. Volgens het federaal parket was er geen onmiddellijk cassatieberoep mogelijk tegen een arrest gewezen op basis van artikel 136 Sv. omdat het de rechten van partijen niet onherroepelijk schaadde als er enkel uitgesteld cassatieberoep mogelijk was. In zijn eigen schriftelijke vordering argumenteert het federaal parket dat de in beslag genomen stukken niet mochten worden teruggegeven aan de cliënten van mr. Keuleneer omdat daardoor de rechten van beklaagden onherroepelijk zouden kunnen worden geschaad.
- Het federaal parket besliste om nog dezelfde dag uitvoering te verlenen aan het arrest door het versturen van de brieven aan de hoofdgriffier en aan de onderzoeksrechter. Het federaal parket besliste dus dezelfde dag om zich neer te leggen bij het arrest van de KI.
- Het federaal parket had moeten weten dat magistraat X in deze zaak reeds gewraakt was geworden. Het federaal parket had dit kunnen opwerpen tijdens de zitting van 18 maart 2014 want geen enkele andere partij had dit kunnen doen aangezien deze niet waren opgeroepen. Dit is een disfunctie.

2.1.22. De opeenvolging van onderzoeksrechters

Vaststellingen

Onderzoeksrechter 1 heeft bij aanvang van het gerechtelijk onderzoek op 21 juni 2010 de leiding over het onderzoek. Tijdens de periode waarin de wrakingsprocedures tegen hem lopen, wordt de leiding van het onderzoek gedurende verschillende maanden tijdelijk overgenomen door onderzoeksrechter 2. Na het beëindigen van zijn mandaat als onderzoeksrechter, wordt onderzoeksrechter 1 op 2 april 2012 opgevolgd door onderzoeksrechter 2 om de leiding van het onderzoek over te nemen.

Naar aanleiding van de opruiststelling van onderzoeksrechter 2 beslist de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg Brussel op 31 maart 2017 om alle dossiers van onderzoeksrechter 2 met ingang van 1 april 2017 over te dragen aan onderzoeksrechter 3.

Het dossier wordt korte tijd later, ingevolge een vordering van de federale procureur van 5 juli 2017 om een andere onderzoeksrechter aan te duiden, toegewezen aan onderzoeksrechter 4,

⁴⁴ Deze wet voegde aan art. 235bis, §6 Sv. volgende zin toe: "de KI oordeelt, met inachtneming van de rechten van de andere partijen, in welke mate de ter griffie neergelegde stukken nog in de strafprocedure mogen worden ingezien en aangewend door een partij. De KI geeft in haar beslissing aan, aan wie de stukken moeten worden teruggegeven, dan wel wat er gebeurt met de nietigverklearde stukken."

die momenteel nog steeds de behandelende onderzoeksrechter is.

Analyse

De herhaalde opeenvolging van onderzoeksrechters is niet van aard geweest om de continuïteit van het onderzoek te bevorderen. Iedere nieuwe onderzoeksrechter dient zich telkens opnieuw in te werken in het zeer omvangrijke en complexe dossier. Bovendien heeft elke onderzoeksrechter een eigen visie op de manier waarop het onderzoek moet worden gevoerd, wat het voor de politiediensten niet vereenvoudigt.

2.2. ZIJN ER “CLANDESTIENE ZITTINGEN” GEHOUDEN?

Vaststellingen

Door mr. Van Steenbrugge wordt, in zijn boek *Operatie kerk* en in diverse media, een aantal zittingen als “clandestien” beschouwd. Enerzijds verwijst hij naar de zittingen van de KI die aanleiding gaven tot de arresten van 13 augustus 2010 en 9 september 2010 en anderzijds naar de zittingen van de KI die aanleiding gaven tot het arrest van 20 maart 2014.

Deze zittingen en de feiten die aanleiding hebben gegeven tot deze zittingen werden reeds in het vorig hoofdstuk uitgebreid beschreven.

Analyse

De zittingen die aanleiding gaven tot de arresten van de KI van 13 augustus en 9 september 2010 (zittingen van 6 augustus en 7 september 2010)

Zoals hierboven reeds werd uiteengezet werden de beide arresten van de KI van 13 augustus 2010 en 9 september 2010, waarin buiten de aanwezigheid van de burgerlijke partijen toepassing werd gemaakt van art. 235*bis* Sv., verbroken door de arresten van het Hof van Cassatie van 12 oktober 2010. Het Hof van Cassatie stelde uitdrukkelijk dat art. 235*bis* Sv. een rechtspleging op tegenspraak invoert, ook wanneer het openbaar ministerie de toepassing van dit artikel vordert. Volgens de bewoordingen van het arrest onderstelt dit dat alle partijen, daarin begrepen de burgerlijke partijen, moeten worden opgeroepen en gehoord. Wanneer de partijen niet zijn opgeroepen, moet de behandeling van de zaak op een latere zittingsdag worden gesteld teneinde daaraan te voldoen. De arresten van de KI werden vernietigd omdat de burgerlijke partijen, in strijd met artikel 235*bis* Sv., niet waren opgeroepen en evenmin waren gehoord.

Het Hof van Cassatie stelde dus vast dat de zittingen van de KI die aanleiding gaven tot de arresten van 13 augustus 2010 en 9 september 2010 onregelmatig zijn verlopen.

Bij aanvang van de zitting van de KI, die aanleiding gaf tot het arrest van 13 augustus 2010, heeft mr. Van Steenbrugge zich aangeboden om er te worden gehoord.

De verbreking van de arresten van de KI van 13 augustus en 9 september 2010 door het Hof van Cassatie resulteerde uiteindelijk, na een procedureslag, in de arresten van de KI van 22 december 2010, 29 november 2011

en 18 december 2012, waarbij alle partijen telkens wel werden opgeroepen ter zitting. Het niet toestaan van een debat over het tegensprekelijk karakter van de procedure in aanwezigheid van mr. Van Steenbrugge heeft dus geen invloed gehad op de verdere procedure, behoudens dat het een beperkte vertraging met zich meebracht.

De zitting die aanleiding gaf tot het arrest van de KI van 20 maart 2014 (zittingen van 18 en 20 maart 2014)

- Zoals hiervoor reeds is beschreven, blijkt dat magistraat X, die deze zittingen van de KI voorzat en het arrest mee uitsprak, eerder in deze zaak, namelijk op 11 december 2012, had berust in een verzoek tot wraking dat in deze zaak tegen hem was neergelegd door mr. Van Steenbrugge.

Er kan geen redelijke twijfel over bestaan dat wanneer een magistraat wordt gewraakt, hetzij door vrijwillig in te stemmen met een verzoek tot wraking, hetzij wanneer het verzoek tot wraking door de hogere rechter gegrond wordt verklaard, deze magistraat niet meer in deze zaak kan optreden. De HRJ stelt vast dat dit toch is gebeurd op de zittingen van 18 en 20 maart 2014. Dit is een disfunctie.

- De HRJ stelt tevens vast dat het federaal parket had moeten weten dat magistraat X in deze zaak reeds gewraakt was geworden. Het federaal parket had dus bezwaar kunnen aantekenen tegen de samenstelling van de KI want geen enkele andere partij had dit kunnen doen aangezien deze niet waren opgeroepen. Dat is eveneens een disfunctie.
- De HRJ stelt vast dat op de zitting van de KI van 18 maart 2014, waarop het verzoekschrift werd behandeld, en op de zitting van 20 maart 2014 waarop het arrest werd uitgesproken, enkel mr. Keuleneer was opgeroepen. De andere partijen, waaronder de burgerlijke partijen, waren niet opgeroepen. Zij hadden geen kennis van de inhoud van het verzoek van mr. Keuleneer. Zij hadden dus evenmin de gelegenheid hun argumenten met betrekking tot de inhoud van dit verzoekschrift aan de KI voor te leggen. Zij waren tenslotte ook onwetend over het bestaan en de inhoud van het arrest van 20 maart 2014. Hierdoor waren ze evenmin in de mogelijkheid een rechtsmiddel hiertegen aan te wenden. Dit is een disfunctie die een gevolg is van de onduidelijke formulering van art. 136, 136bis, 235 en 235bis Sv. en hun interpretatie door de KI. Over de wettelijkheid van deze interpretatie is er in deze zaak geen uitspraak door het Hof van Cassatie.
- Het houden van "clandestiene zittingen", in de zin van geheime zittingen, is door het onderzoek van de HRJ niet aangetoond. De HRJ stelt wel vast dat de burgerlijke partijen niet zijn opgeroepen, wat hen onder meer heeft verhinderd deel te nemen aan het debat.

2.3. ZIJN DE BELANGRIJKSTE STUKKEN UIT HET IN BESLAG GENOMEN ARCHIEF VAN HET AARTSBISDOM OP ONRECHTMATIGE WIJZE TERUGGEGEVEN AAN HET AARTSBISDOM OF VERDWENEN?

Vaststelling

In de loop van het gerechtelijk onderzoek werd – op vraag van mr. Keuleneer- op meerdere tijdstippen beslist om in beslag genomen stukken of voorwerpen terug te geven. Zo werd in opdracht van de onderzoeksrechter op 5 juli 2010 een gedeelte van het in Mechelen in beslag genomen informaticamateriaal teruggegeven door de

politiediensten. Op 14 juni 2011 werden in opdracht van de onderzoeksrechter twee in beslag genomen dozen met het opschrift "Nunciatuur 1 en 2" teruggegeven aan kardinaal Danneels. Op 23 augustus 2011 werden in opdracht van de onderzoeksrechter 111 in beslag genomen dozen met het opschrift "Opera Omnia"⁴⁵ teruggegeven. Volgens één van de rechercheurs van de FGP Brussel werd de inhoud van deze dozen niet onderzocht.

Deze teruggaven lijken niet het voorwerp uit te maken van betwisting door mr. Van Steenbrugge.

Wat wel het voorwerp van betwisting uitmaakt, is de teruggave in mei 2014 van de overige in beslag genomen dozen en archiefdozen die op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg Brussel waren neergelegd. Deze teruggave is het rechtstreeks gevolg van het arrest van 20 maart 2014.

Uit het dossier blijkt dat het onder meer gaat om de 931 kartonnen archiefdozen die in beslag zijn genomen in het aartsbisshoppelijk paleis. In opdracht van de onderzoeksrechter hebben de politiediensten bij wijze van steekproef gecontroleerd of de inhoud van deze dozen overeenstemde met het opschrift op deze dozen, wat het geval bleek te zijn. Uiteindelijk werden er 285 dozen geselecteerd waarvan de inhoud mogelijk nuttig kon zijn voor verder onderzoek.⁴⁶ Van deze 285 dozen werden er uiteindelijk ongeveer 1/3 gescand. Vervolgens werd de inhoud van deze dozen onderzocht aan de hand van zoektermen. Aangezien het voor een gedeelte ook om handgeschreven brieven en nota's ging, was het niet altijd mogelijk om alle documenten via deze zoektermen te doorzoeken.

De KI heeft hierover, in een arrest van 24 juni 2021, gezegd dat uit niets blijkt dat de analyse van de in beslag genomen stukken (die ondanks de nietigheid van de huiszoeking alsnog definitief regelmatig werd verklaard bij arrest van 22 december 2010) niet correct en nauwkeurig werd uitgevoerd. Het feit dat niet het volledige archief, maar een selectie (ongeveer 1/3) werd geanalyseerd, betekent niet dat het niet grondig is gebeurd. De analyse van de stukken en de manier waarop men hierbij tewerk is gegaan, is beschreven in niet minder dan 196 pv's.

Analyse

- Uit het onderzoek van de HRJ blijkt dat de inhoud van de 931 dozen omwille van de gebruikteselectiemethode niet volledig in detail werd onderzocht, wat een beslissing van de onderzoeksrechter was. Tevens liepen er al snel opeenvolgende procedures voor de KI waarbij de nietigheid van de inbeslagnames werd gevorderd, waardoor het niet zeker was dat de stukken wel mochten worden aangewend in de procedure.
- Het behoort niet aan de HRJ om zich uit te spreken over de wettigheid van het arrest van 20 maart 2014. Het behoort derhalve evenmin aan de HRJ om te bepalen of de stukken uit het in beslag genomen archief op onrechtmatige wijze werden teruggegeven aan het aartsbisdom.
- Tot de teruggave op 8 mei 2014, naar aanleiding van het arrest van de KI van 20 maart 2014, waar de burgerlijke partijen niet van op de hoogte waren, bevonden deze stukken zich op de griffie van de

---

⁴⁵ Het zou hier blijkbaar gaan om de verzamelde werken van Sint Augustinus, waaronder brieven en preken.

⁴⁶ Een groot deel van de dozen bevatte immers documenten die duidelijk niet nuttig waren voor het onderzoek, zoals naast de 111 dozen met het opschrift "Opera Omnia", nieuwjaars- en kerstwensen, dankbetuigingen, overlijdensberichten, verslagen van congressen en dienstreizen, documenten in verband met de pausbezoeken aan België, enz.

rechtbank van eerste aanleg Brussel. Aangezien ook de burgerlijke partijen verschillende keren inzage hebben gekregen in het dossier, voorafgaand aan 20 maart 2014, konden deze dus worden ingezien.

2.4. HEEFT DE KATHOLIEKE KERK DRUK UITGEOEFEND OP HET GERECHT OM DE PROCEDURE TE BEÏNVLOEDEN?

Geen enkele door de HRJ gehoorde magistraat of rechercheur heeft tijdens het onderzoek van de HRJ verklaard persoonlijk onder druk te zijn gezet door vertegenwoordigers van de kerk.

Wel blijkt uit het onderzoek van de HRJ het volgende:

- Op vraag van mr. Keuleneer heeft begin augustus 2010 een ontmoeting plaatsgevonden tussen hem en enkele leden van het parket-generaal (minstens de titularis van het dossier en de dienstdoende procureur-generaal) in het gerechtsgebouw. Enkele dagen later wijzigde het parket-generaal zijn standpunt in de vordering die hij op 30 juli 2010 had genomen ten aanzien van de KI. Bij gebrek aan volledige inzage in de werkfarde van het parket-generaal, ondanks herhaaldelijk aandringen, heeft de HRJ niet kunnen nagaan of er in de werkfarde hierover een stuk terug te vinden is. Het bestaan van het gesprek werd wel bevestigd door één van de hierbij aanwezige parketmagistraten. Het is opvallend dat juist deze parketmagistraat in de schriftelijke vordering die hij op 12 augustus 2010 nam op grond van art. 136*bis* Sv. veel verder ging dan de initiële vordering van het parket-generaal van 30 juli 2010.
- De minister van Justitie heeft kort na de huiszoekingen van 24 juni 2010 telefoongesprekken gehad met de procureur-generaal, naar aanleiding van vragen die hij in zijn functie van minister kreeg gezien de grote (inter)nationale media-aandacht die er voor het onderzoek was. Hierin zou de procureur-generaal hebben gezegd "dat de huiszoekingen voor problemen zouden zorgen". De minister zou de procureur-generaal hebben gevraagd om hem op de hoogte te houden van de initiatieven die in dit dossier zouden worden genomen.

Tijdens het onderzoek van de HRJ zijn tevens volgende verklaringen geuit, die niet door het onderzoek zijn bevestigd:

- De procureur des Konings zou op een bepaald moment naar het parket-generaal geroepen zijn waar hij werd opgedragen om tussen te komen bij de onderzoeksrechter opdat de burgerlijke partijen geen inzage zouden krijgen in het strafdossier en de overtuigingsstukken. De onderzoeksrechter heeft evenwel in oktober 2010 gedurende bijna een maand inzage verleend aan de burgerlijke partijen.
- Volgens één persoon is aartsbisschop Léonard gezien aan het justitiepaleis. Volgens een andere persoon zou aartsbisschop Léonard ontvangen zijn geweest door de procureur-generaal in het justitiepaleis, wat deze laatste echter formeel tegenspreekt.
- Volgens sommigen heeft de katholieke overtuiging van sommige magistraten mogelijk een rol gespeeld in de beslissingen die werden genomen, waarbij voornamelijk wordt gedacht aan leden van het parket-generaal.

- Volgens anderen heeft de vrijzinnige overtuiging van sommige magistraten (en ook rechercheurs) mogelijk een rol gespeeld in de beslissingen die werden genomen, waarbij voornamelijk wordt gedacht aan de korpschef van het parket.
- Volgens nog anderen kunnen de hierboven aangehaalde beslissingen die tijdens het onderzoek werden genomen niet anders worden verklaard dan dat de kerk daar een hand in heeft gehad.
- Volgens twee politiemannen uit Limburg hebben zij onder druk van de kerk hun onderzoek in een zaak van een slachtoffer uit Limburg, niet naar behoren kunnen doen. Het onderzoek blijkt echter een normaal procesrechtelijk verloop te hebben gekend. Bovendien heeft de FGP Brussel in een proces-verbaal een samenvatting gemaakt van het dossier van de onderzoeksrechter in Tongeren, dat werd gevoegd aan het dossier Kelk. Het gevoel van deze politiemannen kon niet door het onderzoek van de HRJ worden bevestigd.⁴⁷

Naast mogelijke druk vanwege de kerk, die noch bewezen noch uitgesloten kan worden, stelt de HRJ vast dat er andere vormen van druk zijn geweest. Zo stelt de HRJ vast dat zowel mr. Keuleneer als mr. Van Steenbrugge stelselmatig kopies van de brieven die zij naar de onderzoeksrechter of naar andere actoren stuurden, ook verstuurd naar anderen die bij de te nemen beslissing als dusdanig niet betrokken waren of hiervoor niet bevoegd waren, zoals de federale procureur, de procureur-generaal en de minister van Justitie. Ook de vele dienstbrieven vanuit het parket-generaal aan het parket werden ervaren als een vorm van druk, net als de onderlinge strubbelingen tussen magistraten en de mediatisering van het dossier.

De meeste betrokkenen waren zich wel bewust van het feit dat het om een zeer delicaat onderwerp ging. De procureur-generaal houdt voor dat hij daarom de regelmatigheid van de huiszoeken van 24 juni 2010 heeft laten bestuderen door een team van magistraten met een volgens hem "multiconfessionele achtergrond", net om eventuele kritiek tegen te gaan. Ook de inhoud van de vordering van het parket-generaal van 30 juli 2010 zou volgens hem overgelaten zijn aan dit team. De HRJ heeft echter vastgesteld dat de vordering van 12 augustus 2010 niet werd opgesteld door dit team, maar door een individuele magistraat en dit na een gesprek van mr. Keuleneer met het parket-generaal.

2.5. HEEFT HET GERECHT, ONDER DRUK VAN DE KATHOLIEKE KERK, MOEDWILLIG DE PROCEDURE GEDWARSBOOMD OF EEN DOFPOTOPERATIE GEVOERD?

Er zijn door de HRJ geen formele bewijzen gevonden dat het gerecht, of het nu gaat om leden van de zetelende magistratuur of leden van het openbaar ministerie, moedwillig, onder druk van de kerk, de procedure heeft gedwarsboomd of zaken in de doofpot heeft gestoken of heeft willen steken.

De HRJ heeft echter wel vastgesteld dat de procedure werd bemoeilijkt door onderlinge strubbelingen tussen magistraten.

---

⁴⁷ In een interview, in 2022, ter voorbereiding van de reeks Godvergeten zal Peter De Waele later de katholieke kerk vergelijken met een "criminele organisatie", die internationaal is georganiseerd en die daders van dergelijke feiten stelselmatig een hand boven het hoofd houdt, onder meer door hen naar het buitenland te verplaatsen waar ze buiten het bereik van politie en Justitie kunnen blijven.

De HRJ heeft tijdens haar onderzoek ook een aantal disfuncties vastgesteld (zie hoger). Evenwel kan het verband met een eventuele druk vanwege de kerk niet worden aangetoond maar ook niet uitgesloten.

Daarnaast blijken er tussen tal van magistraten spanningen te zijn geweest, waaronder tussen onderzoeksrechter 1 en onderzoeksrechter 2 en tussen de parketmagistraten onderling. Wat betreft de saisine van de onderzoeksrechter waren er duidelijke verschillen tussen de zienswijze van de parketmagistraten en de procureur des Konings (hun korpschef), alsook tussen de procureur des Konings en het parket-generaal en tussen de procureur des Konings en de federale procureur. Tevens waren er meningsverschillen tussen onderzoeksrechter 1 en de federale procureur wat betreft het embargo en tussen onderzoeksrechter 1 en het parket(-generaal) over het communiceren met de pers. Al deze spanningen en meningsverschillen hebben niet bijgedragen tot de voortgang van het onderzoek.

Uit het onderzoek van de HRJ is gebleken dat toepassing maken van art. 136*bis* Sv. eerder uitzonderlijk is en dat het zelfs zeer ongewoon is dat een dergelijke procedure zo snel na het aanvatten van het gerechtelijk onderzoek en het uitvoeren van de huiszoekingen wordt aanhangig gemaakt. Tevens is het uitzonderlijk dat een dergelijk belangrijke procedure tijdens het gerechtelijk verloop wordt ingesteld. Anderzijds betrof het een uitzonderlijk dossier. Het parket-generaal had naar eigen zeggen de bedoeling te vermijden dat er in een latere fase van de strafprocedure problemen zouden opduiken met de wettigheid van bepaalde onderzoekshandelingen, conform de COL 12/2010 van 18 mei 2010.⁴⁸

De beslissing binnen het federaal parket om sommige feiten van misbruik aan (andere) lokale parketten over te maken, heeft geleid tot een versnippering van het dossier. Deze beslissing is door de federale procureur gemotiveerd omwille van een snellere berechting over deze feiten. De HRJ is van oordeel dat dan minstens een afschrift van deze lokale dossiers had moeten zijn gevoegd aan het dossier "Kelk", zodat de onderzoeksrechter, de onderzoeksgerechten en/of de rechter ten gronde tenminste een volledig beeld zouden hebben van de feiten, de eventuele samenhang tussen de feiten, de eventuele verjaring en het nut ervan voor het dossier Kelk.

Ten slotte dient erop gewezen dat een zeer groot aantal magistraten op een of andere wijze betrokken is geweest bij het onderzoek. Alleen al in de verschillende procedures voor de KI hebben ettelijke magistraten gezeteld. Zulks zou de garantie moeten bieden dat het onderzoek niet door één magistraat kon worden gestuurd of gedwarsboomd.

2.6. KENT DE STRAFPROCEDURE EEN ONGEWOON LANG VERLOOP?

Vaststellingen

Het onderzoek werd gestart in juni 2010. Thans, bijna 14 jaar later, heeft er nog geen regeling van de rechtspleging plaatsgevonden.

Voorafgaand aan de eerste beschikking tot mededeling op 1 september 2014 kende het onderzoek een constante voortgang, ondanks de grote hoeveelheid aan procedures die werden gevoerd. Er werden tal van processen-verbaal opgesteld. Een groot aantal personen werden verhoord en talrijke documenten en gegevensdragers

---

⁴⁸ In werking getreden op 15 september 2010.

werden geanalyseerd. Bepaalde onderzoekshandelingen hebben ook een zeker tijdsverloop nodig gehad. Zo is er een rogatoire commissie naar Brazilië geweest.

Op 1 september 2014 deelde onderzoeksrechter 2 het dossier een eerste keer mee aan het federaal parket voor het opstellen van de eindvordering. Op dat moment bestond het dossier uit 97 fardes.

Op 30 oktober 2015 stelde het federaal parket haar eerste eindvordering op. Het dossier werd opgeroepen voor regeling van de rechtspleging ter zitting van de raadkamer van 28 april 2016. Voor de zitting van de raadkamer, onder meer op 27 april 2016, werden er door verschillende partijen verzoekschriften neergelegd, gericht aan de onderzoeksrechter, tot het uitvoeren van bijkomende onderzoekshandelingen. Ingevolge deze verzoekschriften diende de raadkamer van 28 april 2016 de zaak voor onbepaalde tijd uit te stellen, zoals voorzien in de wet. Onderzoeksrechter 2 nam op 27 mei 2016 verschillende beslissingen over deze verzoekschriften. Sommige verzoekschriften werden (gedeeltelijk) ontvankelijk en (gedeeltelijk) gegrond verklaard, waardoor de politiediensten werden belast met de uitvoering van bijkomende onderzoekshandelingen. Andere werden (gedeeltelijk) onontvankelijk en/of (gedeeltelijk) ongegrond verklaard. Tegen minstens één van deze beschikkingen werd door één van de burgerlijke partijen hoger beroep aangetekend, waarover de KI op 3 november 2016 uitspraak deed.

Op 13 januari 2017 stelden nog drie partijen zich burgerlijke partij. Op 2 maart 2017 volgde nog een bijkomende burgerlijke partijstelling, evenals op 25 mei 2018.

Op 24 februari 2017 werden de resultaten van de rogatoire commissie naar Brazilië door het federaal parket overgemaakt aan de onderzoeksrechter. Deze stukken moesten vervolgens nog worden vertaald en geanalyseerd, wat zou duren tot medio 2019.

Op 28 december 2017 richtte één van de verdachten een verzoek tot bijkomende onderzoekshandelingen aan de onderzoeksrechter. Bij beschikking van 23 januari 2018 besliste onderzoeksrechter 4 om in te gaan op dit verzoek en gaf hij opdracht aan de politiediensten om de gevraagde onderzoekshandelingen uit te voeren. Op 9 februari 2018 vroeg deze verdachte bij monde van zijn advocaat om nog een bijkomende vraag te stellen in een verhoor, waarvoor de onderzoeksrechter op 21 februari 2018 opdracht gaf.

Op 13 september 2019 deelde onderzoeksrechter 4 het dossier een tweede keer mee aan het federaal parket voor het opstellen van de eindvordering. Op dat moment bestond het dossier uit 102 fardes.

Op 29 juli 2020 stelde het federaal parket haar geactualiseerde eindvordering op, waarin zij de initiële vordering van 30 oktober 2015 handhaafde. Een aantal partijen zijn immers sedert de eerste eindvordering overleden of hun adres is gewijzigd. De vijf bijkomende burgerlijke partijstellingen waren in deze eindvordering niet opgenomen. Het parket vorderde de afsplitsing van deze vijf bijkomende burgerlijke partijstellingen waarvoor het onderzoek nog kon worden verdergezet.

Het dossier werd opnieuw opgeroepen voor regeling van de rechtspleging ter zitting van de raadkamer van 9 november 2020. Op deze zitting werd de zaak uitgesteld naar de zitting van 22 december 2020, alwaar ze nogmaals werd uitgesteld naar de zitting van 19 januari 2021.

Ter zitting van 19 januari 2021 verzetten sommige burgerlijke partijen zich tegen de vordering van het federaal parket om het dossier af te spitsen. Er bestaat volgens hen samenhang en het afsplitsen zou ten aanzien van de

burgerlijke partijen een schending van de rechten van verdediging uitmaken. Sommige inverdenkinggestelden sluiten zich hierbij aan.

Op 16 februari 2021 beslist de raadkamer dat er geen reden is om aan te nemen dat de vordering van het Openbaar Ministerie, zoals ze thans voorligt (dus het gedeeltelijk afsplitsen voor de 5 later gevoegde burgerlijke partijstellingen) een schending uitmaakt van de rechten van verdediging. De zaak werd in voortzetting gesteld voor verdere debatten ter zitting van 23 maart 2021. Op 2 maart 2021 tekenen sommige burgerlijke partijen hoger beroep aan tegen deze beschikking van de raadkamer. Op de zitting van 23 maart 2021 werd de verdere behandeling van de zaak uitgesteld naar de zitting van 25 mei 2021 gelet op het hangende hoger beroep.

Op 1 april 2021 werd het hoger beroep behandeld ter zitting van de KI. Op 29 april 2021 besliste de KI om de beschikking van de raadkamer van 16 februari 2021 te hervormen omdat er wel sprake is van samenhang tussen de feiten die het federaal parket van elkaar wou splitsen. Op de zitting van de raadkamer van 25 mei 2021 werd de behandeling van de zaak uitgesteld omdat het federaal parket, ingevolge het arrest van de KI van 29 april 2021, een nieuwe eindvordering diende op te stellen.

Sindsdien ligt het dossier bij het federaal parket in afwachting van de nieuwe eindvordering.

Analyse

Tot 1 september 2014, datum van de eerste beschikking tot mededeling van het dossier door onderzoeksrechter 2 aan het federaal parket (voor het opstellen van een eindvordering), blijkt in dit omvangrijke en complexe dossier veel te zijn gewerkt en gebeurd.

Vanaf dan blijkt echter dat er in bepaalde periodes weinig is gebeurd, zonder dat daar een overtuigende verklaring voor is te vinden. Het gerechtelijk onderzoek, dat op heden nog steeds niet is afgesloten, heeft daardoor ontegensprekelijk lang geduurd. Deze lange duur is een disfunctie.

Vooraf volgende periodes doen vragen rijzen:

- 1 september 2014 (beschikking tot mededeling door onderzoeksrechter 2 aan federaal parket) tot 30 oktober 2015 (eindvordering door federaal parket): 14 maanden;
- 30 oktober 2015 (eindvordering door federaal parket) tot 28 april 2016 (zitting raadkamer voor regeling rechtspleging): 6 maanden;
- 28 april 2016 (zitting raadkamer voor regeling rechtspleging) tot 13 september 2019 (beschikking tot mededeling door onderzoeksrechter 4): bijna 3,5 jaar;
- 13 september 2019 (beschikking tot mededeling door onderzoeksrechter 4) tot 29 juli 2020 (nieuwe eindvordering federaal parket, die de eerste eindvordering handhaaft): 10,5 maanden;
- 29 april 2021 (arrest KI waarbij de beschikking van de raadkamer van 16 februari 2021 wordt hervormd) tot heden: 2 jaar en 10 maanden.

Wat betreft de periode van 1 september 2014 tot 30 oktober 2015 stelt de HRJ vast dat deze mogelijk te verklaren valt door de procedure die op dat ogenblik nog liep voor het Hof van Cassatie in verband met de

wettigheidscontrole naar aanleiding van de verdwenen processen-verbaal en die aanleiding gaf tot het arrest van 12 mei 2015.

In de periodes dat het dossier zich bij de onderzoeksrechters bevond, volgden de onderzoekshandelingen zich op regelmatige wijze op. Het is echter vooral tijdens de periodes dat het dossier bij het federaal parket ligt voor het opstellen van de eindvordering dat het dossier vertraging lijkt te hebben opgelopen.

Zo zijn er tussen de eerste beschikking tot mededeling op 1 september 2014 en de eerste eindvordering op 30 oktober 2015 bijna 14 maanden verstreken. Vervolgens duurde het nog bijna 6 maanden alvorens de zaak een eerste maal werd opgeroepen voor de raadkamer. Dat er in een dergelijk omvangrijk dossier met tal van verdachten en burgerlijke partijen bijkomende onderzoeksdaden zouden worden gevraagd, was te verwachten. Wanneer het dossier dan op 13 september 2019 een tweede maal wordt meegedeeld, duurt het bijna 11 maanden tot 29 juli 2020 alvorens de tweede eindvordering wordt opgesteld, die in feite een actualisering is van de eerste eindvordering. Vervolgens duurt het meer dan drie maanden tot 9 november 2020 alvorens de zaak opnieuw kan worden opgeroepen ter zitting van de raadkamer. De beslissing van het federaal parket om de procedure op te splitsen leidt echter tot een nieuwe procedure waarbij de KI op 29 april 2021 beslist om de vordering van het federaal parket af te wijzen.

Thans, bijna drie jaar later, is er nog steeds geen nieuwe eindvordering genomen door het federaal parket. Deze laatste periode is het minst te verklaren. Het is niet duidelijk waarop het federaal parket wacht om zijn eindvordering op te stellen.

Volgens het federaal parket zorgden de aanslagen in Parijs van november 2015 en die van Brussel-Zaventem van maart 2016, met talrijke slachtoffers, voor veel extra werk op het federaal parket. Het lijkt volgens de HRJ geen twijfel dat de impact van de terroristische aanslagen van maart 2016 gigantisch was, zowel voor onze samenleving, als voor de werklust van het federaal parket. Het is ook te verstaan dat alle magistraten in een eerste fase mee werden ingeschakeld, ook voor de bejegening van de slachtoffers. Dit kan volgens de HRJ echter niet rechtvaardigen dat geen voortgang wordt gemaakt in het dossier Kelk, waar ook talrijke burgerlijke partijen wachten op een behandeling ten gronde van de zaak.

De HRJ stelt dus vast dat het onderzoek een ongewoon lang verloop heeft gekend. Het feit dat de saisine van de onderzoeksrechter zeer ruim was en het onderzoek betrekking had op een zeer groot aantal feiten, heeft hier ongetwijfeld toe bijgedragen. Ook de vele procedureslagen en nevenprocedures (waarin vele verschillende magistraten zijn betrokken geweest), waaronder de wrakingsprocedures tegen onderzoeksrechter 1, en het verloren gaan van een groot aantal stukken van het strafdossier, hebben een nadelig effect gehad op de voortgang van het onderzoek. Tevens was het voor de onderzoeksrechters en de politiediensten niet altijd duidelijk welke in beslag genomen documenten nu wel of niet mochten worden geëxploiteerd.

Ook de opeenvolgingen van onderzoeksrechters is niet van aard geweest om de continuïteit en de voortgang van het onderzoek te bespoedigen. Iedere nieuwe onderzoeksrechter diende zich telkens in te werken in het toch wel zeer omvangrijke en gecompliceerde dossier. Bovendien had elke onderzoeksrechter een eigen visie op de manier waarop het onderzoek moest worden gevoerd, wat het voor de politiediensten niet eenvoudiger maakte.

Het lange verloop van het onderzoek heeft in ieder geval voor gevolg gehad dat tal van verdachten en burgerlijke partijen, die bij de aanvang van het onderzoek nog in leven waren, in de loop van het onderzoek zijn overleden.

Er dient te worden vermeld dat de wet voorziet dat de KI ambtshalve toezicht houdt op de gerechtelijke onderzoeken (art. 136 Sv). De KI Brussel hanteert geen systematische ambtshalve controle op de langlopende onderzoeken, terwijl het in andere ressorten wel regelmatig gebeurt bij gerechtelijke onderzoeken die langer dan een jaar duren.

Art. 136 lid 2 Sv. laat overigens ook aan de burgerlijke partijen toe om de KI te vatten met een controle op de voortgang van het onderzoek.

Ten slotte stelt de HRJ vast dat er voorafgaand aan de zitting van de raadkamer van 28 april 2016, waaronder op 27 april 2016, door verschillende partijen verzoekschriften werden neergelegd tot het uitvoeren van bijkomende onderzoekshandelingen, waardoor de regeling geen doorgang kon vinden. De HRJ betreurt dat er nog geen herziening heeft plaatsgevonden van art. 127 §3 lid 1 Sv., zodat de procedure niet nodeeloos wordt vertraagd. Zo zou overwogen kunnen worden om de raadkamer zelf te laten oordelen over dergelijke verzoeken tot bijkomend onderzoek.

3. AANBEVELINGEN

De HRJ formuleert in het kader van dit bijzonder onderzoek **17** aanbevelingen. De aanbevelingen zijn naargelang het geval bestemd voor verschillende actoren binnen Justitie: de wetgever, de minister van Justitie, het College van procureurs-generaal, het College van het openbaar ministerie, het federaal parket, de parketten, de parketten-generaal, het College van de hoven en rechtbanken, de hoven en rechtbanken, de hoven van beroep.

3.1. AANBEVELINGEN M.B.T. HET OPENBAAR MINISTERIE

	WETGEVER	MINISTER VAN JUSTITIE	COLLEGE VAN PROCUREURS-GENERAAL	COLLEGE VAN DE HOVEN EN RECHTBANKEN	COLLEGE VAN HET OPENBAAR MINISTERIE	1 ^{STE} VOORZITTERS HOVEN VAN BEROEP	KORPSCHEFS	HOOFDGRIFFIERS	FEDERAAL PARKET	LOKALE PARKETTEN
<p>AANBEVELING 1 :</p> <p>Respecteer de richtlijnen uit de COL 12/2010 zodat de inleidende vordering en uitbreidende vorderingen voldoende precies zijn omschreven wat betreft de feiten, met een zo accuraat mogelijke aanduiding van de tijdsperiode, plaats, namen van verdachten of slachtoffers. Deze elementen moeten met voldoende precisie blijken uit de vorderingen zelf waarmee de onderzoeksrechter wordt gelast of uit de processen-verbaal en andere stukken van het dossier waar de vordering op steunt. De verschillende praktijken in het land op dit vlak, dienen te worden geharmoniseerd.</p>			X		X					
<p>AANBEVELING 2 :</p> <p>Respecteer de richtlijnen uit de COL 12/2010 om zoveel mogelijk te vermijden dat er "mammoet" dossiers ontstaan, zodat gerechtelijke onderzoeken (en opsporingsonderzoeken) binnen een redelijke en nuttige termijn kunnen worden afgesloten.</p>			X		X					

3.1. AANBEVELINGEN M.B.T. HET OPENBAAR MINISTERIE

	WETGEVER	MINISTER VAN JUSTITIE	COLLEGE VAN PROCUREURS-GENERAAL	COLLEGE VAN DE HOVEN EN RECHTBANKEN	COLLEGE VAN HET OPENBAAR MINISTERIE	1 ^{STE} VOORZITTERS HOVEN VAN BEROEP	KORPSCHEFS	HOOFDGRIFFIERS	FEDERAAL PARKET	LOKALE PARKETTEN
<p>AANBEVELING 3 :</p> <p>Evalueer de werkwijze van vaststellingen en de oproepingen voor de onderzoeksgerechten.</p>	X			X	X					
<p>AANBEVELING 4 :</p> <p>Versterk de coördinatie en het overleg binnen de verschillende geledingen van het Openbaar Ministerie.</p> <p>Evalueer de criteria voor het federaliseren van een dossier.</p>	X		X					X		
<p>AANBEVELING 5 :</p> <p>Evalueer, 20 jaar na de wet van 12 april 2004 houdende de verticale integratie van het Openbaar Ministerie, de realisatie van de doelstellingen van deze wet.</p>	X		X							

3.2. AANBEVELINGEN M.B.T. HET FEDERAAL PARKET

	WETGEVER	MINISTER VAN JUSTITIE	COLLEGE VAN PROCUREURS-GENERAAL	COLLEGE VAN DE HOVEN EN RECHTBANKEN	COLLEGE VAN HET OPENBAAR MINISTERIE	1 ^{STE} VOORZITTERS HOVEN VAN BEROEP	KORPSCHEFS	HOOFDGRIFFIERS	FEDERAAL PARKET	LOKALE PARKETTEN
<p>AANBEVELING 1 :</p> <p>Volg op welk gevolg er door de lokale parketten wordt verleend aan de door het federaal parket overgemaakte dossiers, wanneer het federaal parket coördinerend optreedt. Dit is momenteel niet voorzien in het concept van een coördinatieopdracht.</p>			X						X	X

3.5. AANBEVELINGEN VAN ALGEMENE AARD

	WETGEVER	MINISTER VAN JUSTITIE	COLLEGE VAN PROCUREURS-GENERAAL	COLLEGE VAN DE HOVEN EN RECHTBANKEN	COLLEGE VAN HET OPENBAAR MINISTERIE	1 ^{STE} VOORZITTERS HOVEN VAN BEROEP	KORPSCHEFS	HOOFDGRIFFIERS	FEDERAAL PARKET	LOKALE PARKETTEN
<p>AANBEVELING 1 :</p> <p>Waak er bij de affectatie van magistraten, griffiers en personeel over dat de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van andere magistraten niet in het gedrang komt of een schijn van partijdigheid kan ontstaan.</p>							X			
<p>AANBEVELING 2 :</p> <p>Zorg ervoor dat binnen de hoven en rechtbanken en de parketten de wetgeving op het welzijn wordt toegepast.</p>		X								
<p>AANBEVELING 3 :</p> <p>Versterk de interne structuren, binnen een adequaat HR-beleid (bemiddeling, vertrouwenspersoon, ...) om interne geschillen tussen leden van de rechterlijke orde op te lossen.</p>							X			

4. BESLUIT

De grote media-aandacht die de zaak van in het begin kreeg, de gevoeligheid van het onderwerp, de te onderzoeken feiten die vaak dateren van tientallen jaren geleden, de omvang van het dossier (momenteel 104 dozen), de complexiteit van de arresten en de opeenvolging van onderzoeksrechters hebben er zonder twijfel toe bijgedragen dat de voortgang van het onderzoek Kelk werd bemoeilijkt en een lange duurtijd kent. Het gerechtelijk onderzoek is momenteel nog steeds niet afgesloten. De HRJ stelt vast dat er tot op heden nog steeds geen regeling van de rechtspleging heeft plaatsgevonden.

De diverse procedures die zowel door de advocaat van een groot aantal burgerlijke partijen als door de advocaat van enkele kerkelijke instanties werden gevoerd, hebben hier eveneens toe bijgedragen. Het kan deze partijen vanzelfsprekend niet worden verweten gebruik te hebben gemaakt van de rechtsmiddelen die hen ter beschikking staan.

Het lijkt geen twijfel dat in het dossier Kelk veel en hard is gewerkt door tal van magistraten en speurders. Niettemin heeft de HRJ ook moeten vaststellen dat niet alles is verlopen zoals het moest of zoals had mogen worden verwacht vanuit het oogpunt van een behoorlijke rechtsbedeling. De talrijke spanningen die er tussen diverse actoren van justitie waren hebben hier ongetwijfeld toe bijgedragen, waaronder spanningen tussen onderzoeksrechters 1 en 2, spanningen binnen het Openbaar Ministerie en spanningen tussen onderzoeksrechter 1 en het Openbaar Ministerie.

Volgende disfuncties werden vastgesteld:

- De brieven die mr. Van Steenbrugge voorafgaand aan de zitting van de KI Brussel van 6 augustus 2010, nl. op 3 en 4 augustus 2010, per fax verstuurd aan de KI Brussel (met kopie aan het parket-generaal) werden door de KI niet en door het parket-generaal niet tijdig beantwoord.
- De vaste griffier van de onderzoeksrechter die het onderzoek Kelk de eerste jaren leidde, was tevens de levenspartner van de procureur des Konings. Dat gaat in tegen het principe van het scheiden van de functies en houdt een risico in op beïnvloeding.
- Dezelfde griffier bleef, in samenspraak en met akkoord van de onderzoeksrechter, tijdens haar zwangerschapsverlof het kabinet van de onderzoeksrechter bezoeken en nam blijkbaar stukken uit het dossier mee naar huis om deze te inventariseren. Dit is problematisch omdat er ondertussen een andere griffier was aangewezen om haar te vervangen en deze laatste verantwoordelijk was voor de stukken van het dossier. Ook het hiervoor vermelde risico op beïnvloeding werd daardoor verhoogd.
- Het verdwijnen van stukken (voornamelijk processen-verbaal) uit het dossier, toen die blijkbaar door de eerste griffier in zakken waren klaargezet om mee te nemen naar huis is problematisch, zelfs al heeft dit vooralsnog geen verdere gevolgen gehad voor de strafprocedure omdat naderhand eensluidende afschriften van de ontbrekende stukken aan het dossier werden gevoegd en de KI hierover heeft geoordeeld dat de procedure regelmatig is.

- De griffier die werd aangesteld als opvolger van de vaste griffier van de onderzoeksrechter was onervaren en had blijkbaar geen (degelijke) opleiding gekregen, althans niet om bij een onderzoeksrechter te werken.
- De zitting van de KI Brussel van 18 maart 2014, die aanleiding gaf tot het arrest van 20 maart 2014 werd voorgezeten door magistraat X. Deze magistraat had zich voordien, in een andere procedure maar wel in dezelfde zaak, nochtans uit de zaak teruggetrokken na een verzoek tot wraking dat tegen hem was neergelegd door een aantal burgerlijke partijen. Magistraat X had in deze zaak dus niet mogen zetelen.
- Het federaal parket, dat had moeten weten dat magistraat X eerder in deze zaak reeds gewraakt was geworden heeft dit niet opgeworpen tijdens de zitting van de KI van 18 maart 2014. Het federaal parket had dit kunnen doen, want geen enkele andere partij had dit kunnen doen aangezien deze niet waren opgeroepen.
- Gezien de eerdere arresten van het Hof van Cassatie van 12 oktober 2010 hadden de burgerlijke partijen moeten worden opgeroepen op de zittingen van de KI van 18 en 20 maart 2014, die aanleiding gaven tot het arrest van de KI van 20 maart 2014.
- De lange duur van het onderzoek. Tot 1 september 2014, datum van de eerste beschikking tot mededeling van het dossier door de onderzoeksrechter aan het federaal parket (voor het opstellen van een eindvordering), blijkt er veel te zijn gewerkt en gebeurd in het dossier. Vanaf dan blijkt echter dat er in bepaalde periodes weinig is gebeurd, zonder dat daar een overtuigende verklaring voor is te vinden. Het is vooral tijdens de periodes dat het dossier bij het federaal parket ligt voor het opstellen van de eindvordering dat het dossier vertraging lijkt te hebben opgelopen.

De HRJ heeft vastgesteld dat de procedure werd bemoeilijkt door onderlinge strubbelingen tussen magistraten, waarbij – volgens de verklaringen die in punt 2.4 zijn opgenomen - niet kan worden uitgesloten dat deze hun oorsprong vinden in een verschillende confessionele achtergrond, door druk van de kerk of door moeilijke interpersoonlijke relaties.

Er zijn door de HRJ echter geen formele bewijzen gevonden dat het gerecht, of het nu gaat om leden van de zetelende magistratuur of leden van het openbaar ministerie, moedwillig, onder druk van de kerk, de procedure heeft gedwarsboomd of zaken in de doofpot heeft gestoken of willen steken.

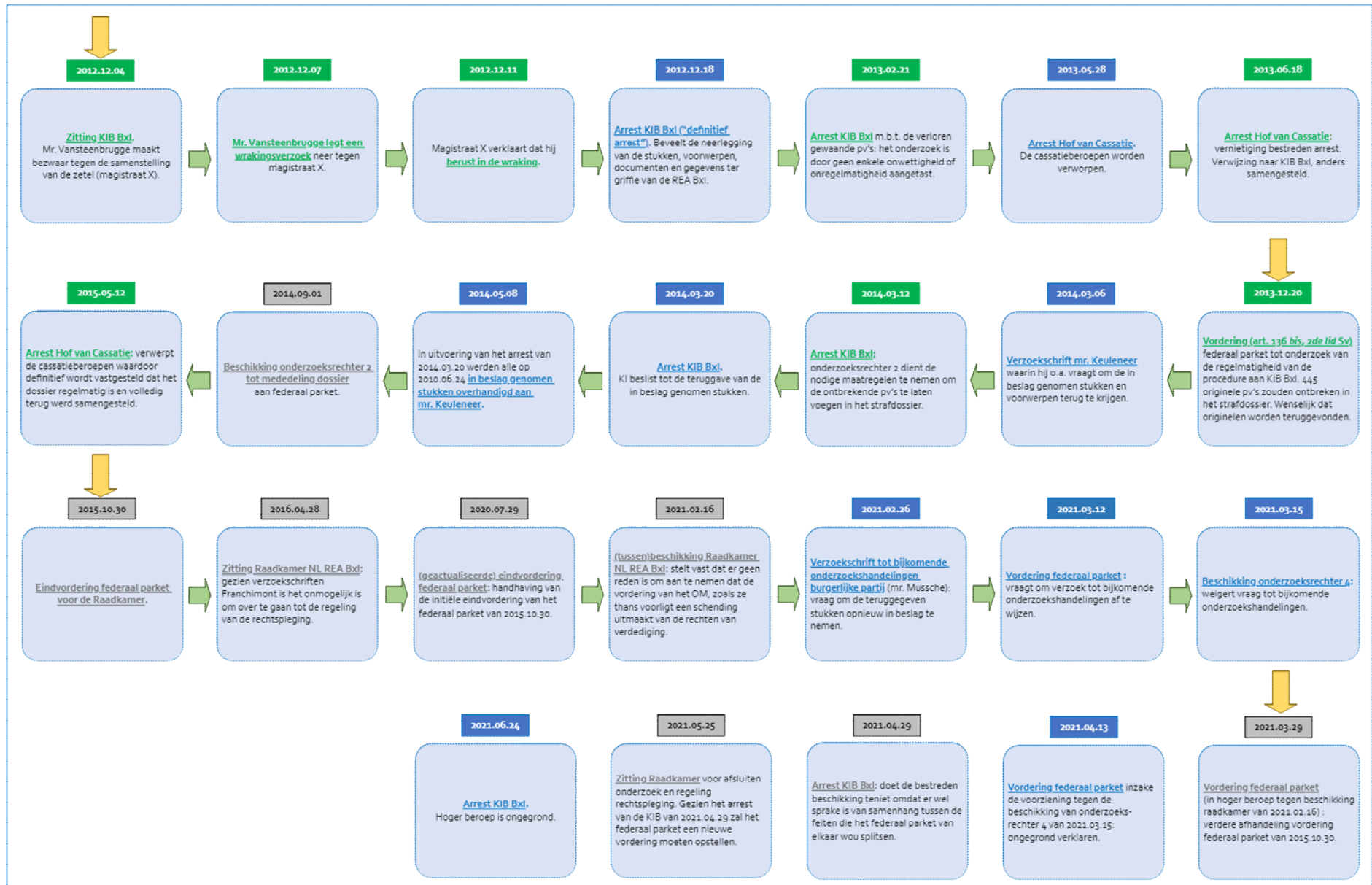
Tot slot valt het te betreuren dat de slachtoffers van seksueel geweld andermaal slachtoffer zijn van deze juridische uitputtingslag.

---

5. BIJLAGEN

5.1. TIJDSLIJN

5.2. LEXICON

Artikel 136, 136bis Sv.	<p>Art. 136. De kamer van inbeschuldigingstelling houdt ambtshalve toezicht op het verloop van de onderzoeken, kan verslag vragen over de stand van zaken en kan kennis nemen van de dossiers. Zij kan een van haar leden machtigen en uitspraak doen overeenkomstig de artikelen 235 en 235bis. Als het gerechtelijk onderzoek na een jaar niet is afgesloten, kan de zaak bij de kamer van inbeschuldigingstelling worden aanhangig gemaakt door een aan de griffie van het hof van beroep gericht met redenen omkleed verzoekschrift uitgaande van de inverdenkinggestelde of de burgerlijke partij. De kamer van inbeschuldigingstelling treedt op overeenkomstig het vorige lid en artikel 136bis. De kamer van inbeschuldigingstelling doet over het verzoekschrift uitspraak bij een met redenen omkleed arrest dat wordt medegedeeld aan de procureur-generaal, de verzoekende partij en de gehoorde partijen. De verzoeker mag geen verzoekschrift met hetzelfde voorwerp indienen vooraleer een termijn van zes maanden is verstreken te rekenen van de laatste beslissing.</p> <p>Art. 136bis. ^[1] De procureur des Konings doet verslag aan de procureur-generaal omtrent alle zaken waarover de raadkamer geen uitspraak heeft gedaan binnen een jaar te rekenen van de eerste vordering.^[1] Indien hij oordeelt dat het noodzakelijk is voor het goede verloop van het onderzoek, de wettigheid of de regelmatigheid van de procedure, doet de procureur-generaal te allen tijde voor de kamer van inbeschuldigingstelling de vorderingen die hij nuttig acht. In dat geval kan de kamer van inbeschuldigingstelling, zelfs ambtshalve, de bij de artikelen 136, 235 en 235bis bepaalde maatregelen nemen. De procureur-generaal wordt gehoord. De kamer van inbeschuldigingstelling kan de onderzoeksrechter in zijn verslag horen, buiten de aanwezigheid van de partijen indien zij dat nuttig acht. Zij kan eveneens de burgerlijke partij, de inverdenkinggestelde en hun advocaten horen, na kennisgeving die hen door de griffier ten laatste achtenveertig uur voor de zitting ^[3] per faxpost, bij gewone brief of langs elektronische weg^[3] wordt gedaan. ^[2] <i>De kamer van inbeschuldigingstelling kan beslissen dat de inverdenkinggestelde die zich in voorlopige hechtenis bevindt in een videoconferentie verschijnt.</i>^[2]</p> <p>(1)<W 2016-02-05/11, art. 70, 079; Inwerkingtreding : 29-02-2016> (2)<W 2016-01-29/08, art. 4, 080; Inwerkingtreding : onbepaald en uiterlijk op 01-09-2017, (NOTA : bij arrest nr.76/2018 van 21-06-2018 (B.St. 02-07-2018, p. 53419), heeft het Grondwettelijk Hof dit artikel 4 vernietigd)> (3)<W 2022-12-06/02, art. 19, 114; Inwerkingtreding : 31-12-2022></p>
Artikel 44/8 WPA	<p>Wet op het politieambt</p> <p>Art. 44/8. [1 In afwijking van artikel 44/7, derde lid, wordt de verplichting tot voeding van de A.N.G. uitgesteld wanneer en zolang de bevoegde magistraat, met instemming van de federale procureur, meent dat deze voeding de uitoefening van de strafvordering of de veiligheid van een</p>

	<p>persoon in het gedrang kan brengen. In voorkomend geval kan de federale procureur de regels voor deze afwijking bepalen. De federale procureur gaat op regelmatige tijdstippen de noodzaak tot behoud van het uitstel van de voeding van de A.N.G. na.]¹</p> <p>(1) Ingevoegd bij W 2014-03-18/05, art. 17, 026; Inwerkingtreding: 07-04-2014</p>
Aanvankelijk en navolgend pv	Een aanvankelijk pv is het eerste pv dat opgemaakt wordt in een dossier. Nadien zullen er navolgende pv's worden opgemaakt, bijvoorbeeld aangaande het verhoor van beklaagde(n), getuigenverklaringen of andere onderzoeken.
Beklaagde	Een beklaagde is een persoon die door een onderzoeksgerecht werd doorverwezen naar de politierechtbank of de correctionele rechtbank of die rechtstreeks voor deze rechtbanken werd gedagvaard door het parket.
Bodemrechter	Rechter die uitspraak doet over de grond van de zaak. In correctionele zaken is dit de correctionele rechtbank, desgevallend in hoger beroep het hof van beroep.
Burgerlijke partij	Het slachtoffer van een misdrijf kan zich burgerlijke partij stellen. De burgerlijke partijstelling houdt in dat het slachtoffer het recht uitoefent om voor de geleden schade vergoed te worden. Door de burgerlijke partijstelling wordt het slachtoffer een officiële procespartij.
Commissie Adriaenssens	Bij een besluit van de Bisschoppenconferentie van 14 mei 2009 werd een werkgroep opgericht met als doel de interne structuur van de commissie Halsberghe te wijzigen. De kerk verzocht professor dr. Peter Adriaenssens, een kinderpsychiater, om tot de werkgroep toe te treden en zich te buigen over de hervorming van de commissie. Professor Adriaenssens, die uitsluitend heeft deelgenomen aan één enkele vergadering van de door voormalig magistrate Godelieve Halsberghe voorgezeten commissie, achtte de werking van die commissie strijdig met zijn ethiek, wegens de centrale positie die was bestemd voor de schadeloosstelling van de slachtoffers. Zowel professor Adriaenssens als de werkgroep waren gewonnen voor de oprichting van een commissie met een bemiddelende, "verzoenende" opdracht. De commissie werd opgericht op 19 april 2010 met als doel de klachten van slachtoffers te ontvangen alsook met kennis van zaken een met redenen omkleed en objectief advies uit te brengen ten behoeve van de bisschoppen en de oversten, zodat zij die dossiers op passende wijze intern zouden kunnen behandelen. Tevens werd erin voorzien dat priesters wier crimineel gedrag bewezen was en die nog in functie waren, zouden worden afgezet. De commissie Adriaenssens beslist op 28 juni 2010 voltallig ontslag te nemen bij gebrek aan werkinstrumenten (alles werd inbeslaggenomen door de onderzoeksrechter op 24 juni 2010). De commissie ontving 488 meldingen van slachtoffers ⁴⁹ .
Commissie Halsberghe	De commissie Halsberghe is een interdiocesane commissie die werd opgericht door de kerk voor de behandeling van klachten van seksueel

⁴⁹ Rapport van de bijzondere commissie over de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de Kerk: <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/53/0520/53K0520002.pdf>

	<p>misbruik in de uitoefening van de pastorale relatie. De commissie was actief tussen 2000 en 2009 en werd voorgezeten door Godelieve Halsberghe, een voormalige magistrate. Ze ontving tijdens deze negen jaar 33 klachten van seksueel misbruik binnen de kerk. Deze klachten kwamen bij haar terecht via de slachtoffers, ofwel via een tussenschakel of vertrouwenspersoon. De meeste van deze feiten waren strafrechtelijk verjaard en werden (bijgevolg) niet doorverwezen naar justitie. Aangezien geen antwoorden en reacties waren gekomen van de kerk op de brieven van de commissie, alsmede gelet op het nakende officiële einde van het mandaat van de voorzitter, namen de werkzaamheden van de commissie Halsberghe officieel een einde op 25 februari 2009. Ingevolge de gerezen moeilijkheden en wegens een dreigetelefoon besloot Godelieve Halsberghe alle dossiers die zij in het kader van de commissiewerkzaamheden had ontvangen, bij het Rijksarchief in bewaring te geven⁴⁹.</p>
Dienstbrief	<p>Een formele brief van de procureur-generaal aan de procureur des Konings waarin deze hem om inlichtingen vraagt over een dossier of waarin deze hem opdrachten geven. Dergelijke dienstbrieven worden gebruikelijk met de nodige prioriteit beantwoord door de parketmagistraat in eerste aanleg. Dergelijke dienstbrieven hebben veelal een afzonderlijke referentie en worden bijgehouden in een register bij het secretariaat van de procureur-generaal. De dienstbrieven en de antwoorden, dan wel de kopieën hiervan, worden in principe bijgehouden in de administratieve farde van het parket en deze van het parket-generaal. Zij maken geen deel uit van het eigenlijke strafdossier. Het betreft immers "interne" briefwisseling tussen leden van het Openbaar Ministerie.</p>
Disfunctie	<p>De vaststelling dat het gerechtelijk apparaat beter had moeten functioneren, vanuit het oogpunt van een behoorlijke rechtsbedeling, zonder dat daarbij per se sprake is van een fout, onwettigheid of onregelmatigheid. Disfuncties kunnen zich zowel situeren op structureel als op persoonlijk vlak.</p>
Eindvordering	<p>Vordering waarin het parket ten laste gelegde feiten zo nauwkeurig mogelijk in tijd en ruimte omschrijft overeenkomstig de terminologie van de betrokken strafwet en waarin het aan de raadkamer vordert om deze of gene verdachte ofwel naar de correctionele rechtbank te verwijzen (indien er voldoende bezwaren van schuld zijn), ofwel buiten vervolging te stellen (indien er onvoldoende bezwaren zijn). In de eindvordering kan de (federale) procureur ook vorderen dat de raadkamer zou vaststellen dat bepaalde of alle ten laste gelegde feiten zijn verjaard, of de strafvordering is vervallen (bijvoorbeeld door overlijden van de verdachte), of vast te stellen dat de feiten niet aan een identificeerbare verdachte kunnen worden toegewezen (onbekend gebleven verdachte). Het parket kan hierbij geen opportuniteitsbeoordeling maken, zoals dat wel het geval is bij een seponering. Belangrijk is ook dat indien er uit het onderzoek voldoende bezwaren blijken te bestaan, het parket de verwijzing van de verdachte moet vorderen.</p>

Federaal magistraat	Een parketmagistraat welke deel uitmaakt van het federaal parket en welke onder het gezag en de leiding van de federale procureur staat.
Federaal parket	Het federaal parket is een parket waarvan de bevoegdheid zich uitstrekt over het hele Belgische grondgebied. Het federaal parket werd opgericht om efficiënter te kunnen optreden tegen misdrijven die de bevoegdheid van plaatselijke parketten overstijgen, zoals mensenhandel, terrorisme, georganiseerde misdaad en witwaspraktijken. Het federaal parket is ook bevoegd wanneer het gaat om ernstige inbreuken op het internationaal humanitair recht en voor de vervolging van Belgische militairen die in vreedstijd misdrijven plegen in het buitenland. Het federaal parket bestaat uit federale magistraten onder leiding van een federale procureur en is gevestigd in Brussel.
FGP	Federale Gerechtelijke Politie
Fishing expedition	Hiermee wordt bedoeld dat de onderzoeksrechter voorafgaand aan de huiszoeken niet gevat zou zijn geweest met voldoende concreet omschreven misdrijven waarvan het bestaan vooraf gekend was, doch eerder de huiszoeken zou hebben uitgevoerd en hebben laten uitvoeren om misdrijven waarvan het bestaan nog niet gekend was te ontdekken.
Gerechtelijk onderzoek	Strafrechtelijk onderzoek onder leiding van een onderzoeksrechter, in tegenstelling tot het opsporingsonderzoek dat wordt gevoerd onder leiding van een parketmagistraat. Een gerechtelijk onderzoek wordt altijd afgesloten door een onderzoeksgerecht, dat moet beslissen over het al dan niet doorverwijzen van in verdenking gestelden naar de bodemrechter.
Ger. W.	Gerechtelijk wetboek
Huiszoeking	De doorzoeking van een private woning of delen ervan door de onderzoeksrechter in persoon of door de politiediensten welke hiertoe middels een bevel tot huiszoeking door de onderzoeksrechter werden gedelegeerd. Indien de onderzoeksrechter de huiszoeking persoonlijk uitvoert, dan wordt er geen huiszoekingsbevel afgeleverd. Een huiszoekingsbevel is immers enkel een delegatie van de bevoegdheid van de onderzoeksrechter aan de politiediensten. Een onderzoeksrechter is als het ware een "wandeland huiszoekingsbevel". De onderzoeksrechter die een huiszoeking persoonlijk uitvoert zal zich in de praktijk steeds laten vergezellen door zijn griffier, alsook door de procureur des Konings (of federale procureur in federale dossiers) en door de politiediensten. Zowel de griffier als de politiediensten zullen een proces-verbaal opstellen van hun vaststellingen en verrichtingen. Tijdens de uitvoering van een huiszoeking kan de aanwezige parketmagistraat steeds de vorderingen richten tot de aanwezige onderzoeksrechter, welke deze meent te moeten vorderen. De onderzoeksrechter dient dan ter plekke hier standpunt over in te nemen. De procureur des Konings kan ook alle nuttige opmerkingen maken die dan worden geacteerd door de griffier in het proces-verbaal.
Hof van Cassatie	Het Hof van Cassatie is het hoogste rechtscollege dat de cassatieberoepen tegen de uitspraken van de hoven en rechtbanken onderzoekt. Er bestaat slechts één Hof van Cassatie in België. Het beslist in zaken waar beroep werd aangetekend tegen de uitspraken in laatste instantie, meer bepaald

	<p>uitspraken waartegen de gebruikelijke beroepsmogelijkheden niet meer ingeroepen kunnen worden. Het Hof van Cassatie neemt beslissingen via arresten. Ofwel verwerpt het hof het cassatieberoep, ofwel vernietigt het de bestreden beslissing, met of zonder verwijzing naar een andere gerechtelijke instantie van hetzelfde niveau, of naar een hof van beroep of arbeidshof van een andere instantie, ofwel naar dezelfde gerechtelijke instantie die opnieuw een uitspraak zal doen over hetzelfde dossier. Het dossier wordt daarbij toevertrouwd aan dezelfde kamer maar deze wordt anders samengesteld en bestaat dus uit andere rechters dan degene die de eerdere beslissing hebben genomen. Het Hof van Cassatie is geen derde aanleg, het doet geen uitspraak over de grond van de zaak. Evenmin heeft het de bevoegdheid om de zaak opnieuw te onderzoeken. Het Hof van Cassatie gaat na of de uitspraak conform de wet, de internationale verdragen of de algemene rechtsbeginselen is en verzekert een consequente rechtspraak in het land.</p>
HRJ	Hoge Raad voor de Justitie
Inverdenkinggestelde	Een formele inverdenkingstelling houdt in dat een onderzoeksrechter een verdachte ervan in kennis stelt dat er tegen hem ernstige aanwijzingen van schuld bestaan. Daarnaast bestaat ook een virtuele inverdenkingstelling, namelijk wanneer een gerechtelijk onderzoek werd geopend tegen een welbepaalde verdachte. Daarvan kan sprake zijn doordat de verdachte wordt vermeld in de vordering tot onderzoek van de procureur des Konings, of in een klacht met burgerlijke partijstelling van een benadeelde.
KI	Kamer van inbeschuldigingstelling. De KI is het onderzoeksgerecht op het niveau van het hof van beroep dat controle uitoefent op het verloop van het gerechtelijk onderzoek en zich in beginsel niet uitsprekt over de grond van de zaak. De KI treedt ook op als beroepsinstantie tegen beslissingen van de raadkamer, onder meer over de regeling van de rechtspleging of over de voorlopige hechtenis van aangehouden, of tegen beslissingen van de onderzoeksrechter, onder meer over verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen te verrichten of over verzoeken om beslag op te heffen.
Onderzoeksgerechten	De raadkamer (op het niveau van de rechtbank van eerste aanleg) en de kamer van inbeschuldigingstelling (op het niveau van het hof van beroep). De term onderzoeksgerechten mag niet worden verward met de term onderzoeksrechter.
Onderzoeksrechter	Magistraat binnen de rechtbank van eerste aanleg, bevoegd om gerechtelijke onderzoeken te voeren. Hoort bij de zetel ("zittende magistratuur") en niet bij het parket ("staande magistratuur"). Heeft de leiding over het gerechtelijk onderzoek en geeft opdrachten aan politiediensten en externe deskundigen (bijv. wetsdokter, gerechtspychiater, ...), voert huiszoeken uit, kan verdachten verhoren en desgevallend in verdenking stellen. Moet onafhankelijk en onpartijdig blijven en zowel à charge als à décharge het onderzoek voeren. Heeft uitgebreidere bevoegdheden dan een parketmagistraat. Kan dwangmaatregelen opleggen die een inbreuk vormen op de fundamentele

	rechten en vrijheden, zoals een vrijheidsbeneming langer dan 48 uren, een huiszoeking, een onderzoek aan het lichaam, onderscheppen van telecommunicatie, enz.
Opsporingsonderzoek	Strafrechtelijk onderzoek onder leiding van een parketmagistraat, in tegenstelling tot een gerechtelijk onderzoek dat wordt gevoerd onder leiding van een onderzoeksrechter.
Parket eerste aanleg	De procureur des Konings en zijn eerste substituten en substituten treden op als Openbaar Ministerie bij de rechtbank van eerste aanleg, de politierechtbank en de ondernemingsrechtbank. Zij vormen samen het parket van de procureur des Konings. In elk gerechtelijk arrondissement is er minstens één parket. In totaal telt België momenteel 14 parketten van de procureur des Konings.
Parket-generaal	Het parket-generaal en het auditoraat-generaal vormen het openbaar ministerie bij respectievelijk het hof van beroep en het arbeidshof. Bij het parket-generaal wordt de procureur-generaal bijgestaan door een eerste advocaat-generaal, advocaten-generaal en substituten-procureur-generaal. Bij het auditoraat-generaal wordt de procureur-generaal bijgestaan door een eerste advocaat-generaal, advocaten-generaal en substituten-generaal. In totaal telt België momenteel 5 parketten-generaal.
Procureur des Konings	De procureur des Konings heeft de leiding over het parket eerste aanleg.
Procureur-generaal	De procureur-generaal heeft de leiding over het parket-generaal én het auditoraat-generaal. Er zijn vijf procureurs-generaal, evenveel als er hoven van beroep zijn.
pv	Proces-verbaal. Het proces-verbaal dat de politie opstelt, vermeldt een genummerde notitie die betrekking heeft op het betrokken gerechtelijk arrondissement, op de politiezone die het dossier heeft geopend en op de kwalificatie van de feiten. Dankzij dit notitienummer kunnen de antecedenten van een persoon worden geraadpleegd en geanalyseerd.
Regeling van de rechtspleging	Fase in de strafprocedure waarbij het gerechtelijk onderzoek tezamen met de eindvordering van het parket wordt voorgelegd aan het onderzoeksgerecht (in eerste instantie de raadkamer), welke onder meer dient te oordelen over de al dan niet doorverwijzing (of buitenvervolginstelling) van in verdenking gestelden naar een rechter ten gronde voor bepaalde duidelijk omschreven misdrijven.
Raadkamer	De raadkamer maakt deel uit van de rechtbank van eerste aanleg en heeft als onderzoeksgerecht twee belangrijke functies: het oordelen over het bevel tot aanhouding en de verwijzing van een zaak naar de bevoegde correctionele rechtbank.
Rogatoire commissie	Een onderzoek in het buitenland, veelal een getuigenverhoor, huiszoeking of inbeslagname, dat in opdracht van de behandelende onderzoeksrechter door een andere instantie (meestal een rechtbank in het buitenland) wordt uitgevoerd. Het gebeurt dat de onderzoeksrechter mee ter plaatse gaat, maar dit is niet noodzakelijk. De onderzoeksrechter kan ook beslissen om enkele politieambtenaren naar het buitenland te sturen of zelfs om niemand naar het buitenland te sturen. In dat laatste geval is het een

	rechtshulpverzoek of Europees Onderzoeksbevel, dat dan echter geen rogatoire commissie is.
Saisine	De feiten die de onderzoeksrechter mag onderzoeken. De onderzoeksrechter mag enkel onderzoek voeren binnen zijn saisine. Hij mag niet buiten zijn saisine treden of op eigen houtje andere feiten beginnen te onderzoeken. De saisine wordt afgelijnd door de inleidende (en desgevallend uitbreidende) vordering van het parket welke de feiten omschrijft die het voorwerp uitmaken van het gerechtelijk onderzoek (bijv. "op 1/03/2024 te Brussel, diefstal met braak ten nadele van persoon X"), of wordt bepaald door de feiten omschreven in een klacht met burgerlijke partijstelling. Uitzonderlijk kan een onderzoeksrechter die gevat werd met een zogenaamd "mini-onderzoek" (art. 28 <i>septies</i> Sv.) beslissen om het onderzoek tot zich te trekken en het zelf verder te zetten, doch ook dan steeds binnen de saisine van de vordering tot mini-onderzoek door het parket.
SPDK	substituut-procureur des Konings, een parketmagistraat welke deel uitmaakt van het parket eerste aanleg en welke onder het gezag en de leiding van de procureur des Konings staat.
Sv.	Wetboek van strafvordering
VAOC	Verenigde advies- en onderzoekscommissie
Verdachte	De verdachte is de persoon tegen wie een onderzoek is geopend in het stadium van het vooronderzoek en die nog niet in verdenking werd gesteld.
Verjaring	De verjaring kan betrekking hebben op het verval van de strafvordering of op de bestraffing. Het recht om de strafvordering uit te oefenen (het vervolgen van personen) is gebonden aan bepaalde termijnen. Ook het recht om uitgesproken straffen uit te voeren is gebonden aan bepaalde termijnen. De verjaring is een verval van het recht van de overheid om de straf(vordering) uit te voeren door het verstrijken van die termijnen. De verjaring is van openbare orde. Een persoon kan er niet aan verzaken. De duur van de verjaringstermijnen verschilt naargelang de aard van de misdrijven of de uitgesproken straffen.
Verzoek tot bijkomende onderzoekshandelingen (art. 61 <i>quinquies</i> Sv.)	De onderzoeksrechter kan een verzoek tot bijkomend onderzoek geheel of gedeeltelijk toestaan en het toegestane bijkomende onderzoek vervolgens (laten) uitvoeren. De onderzoeksrechter kan deze ook geheel of gedeeltelijk afwijzen. In beide gevallen is er hoger beroep mogelijk door de verzoekende partij en door het parket. In geval van hoger beroep dient de KI te oordelen over de beslissing van de onderzoeksrechter.
Werkkaft/reservefarde	Administratieve farde welke door het parket eerste aanleg, het parket-generaal en/of het federaal parket wordt bijgehouden, bevattende interne communicatie tussen parketmagistraten of tussen parketmagistraten van verschillende korpsen (bv. parket van de procureur des Konings en parket-generaal), kopies van stukken uit het strafdossier, communicatie met derden en persoonlijke nota's van parketmagistraten en/of parketmedewerkers. De inhoud van deze werkkaft of reservefarde maakt geen deel uit van het eigenlijke strafdossier zoals dat door de onderzoeksrechter wordt samengesteld en aan de onderzoeksgerechten

en/of bodemrechter wordt voorgelegd. Gelet op het feit dat het parket als een partij in het strafproces moet worden beschouwd, is het niet ongebruikelijk dat deze een dergelijke farde bijhoudt.

